POLIROM
Top 10+

GELLU
NAUM

Zenobia

GELLU
NAUM

Zenobia

POLIROM
2014

© 2012, 2014 by Editura POLIROM
www.polirom.ro
Editura POLIROM
Iaşi, B-dul Carol I nr. 4; P.O. BOX 266, 700506
Bucureşti, Splaiul Unirii nr. 6, bl. B3A, sc. 1, et. 1;
sector 4, 040031, O.P. 53, C.P. 15-728

ISBN ePub: 978-973-46-4676-0
ISBN PDF: 978-973-46-4677-7
ISBN print: 978-973-46-4496-4

Coperta: Carmen Parii
Pe copertă: Ernst Ludwig Kirchner (1880-1938), *Amanţii* (*Sărutul*), ulei pe pânză, 1930

Această carte în format digital (e-book) este protejată prin copyright şi este destinată exclusiv utilizării ei în scop privat pe dispozitivul de citire pe care a fost descărcată. Orice altă utilizare, incluzând împrumutul sau schimbul, reproducerea integrală sau parţială, multiplicarea, închirierea, punerea la dispoziţia publică, inclusiv prin internet sau prin reţele de calculatoare, stocarea permanentă sau temporară pe dispozitive sau sisteme cu posibilitatea recuperării informaţiei, altele decât cele pe care a fost descărcată, revânzarea sau comercializarea sub orice formă, precum şi alte fapte similare săvârşite fără permisiunea scrisă a deţinătorului copyrightului reprezintă o încălcare a legislaţiei cu privire la protecţia proprietăţii intelectuale şi se pedepsesc penal şi/sau civil în conformitate cu legile în vigoare.

Lectura digitală protejează mediul

Versiune digitală realizată în colaborare cu elefant.ro

GELLU NAUM (1915-2001) este unul dintre cei mai importanţi suprarealişti europeni. A publicat: *Drumeţul incendiar* (1936), *Libertatea de a dormi pe o frunte* (1937), *Vasco da Gama* (1940), *Culoarul somnului* (1944), *Medium* (1945), *Critica mizeriei* (1945), *Teribilul interzis* (1945), *Spectrul longevităţii: 122 de cadavre* (1946), *Castelul orbilor* (1946), *Éloge de Malombra* (1947), *Filonul* (1952), *Tabăra din munţi* (1952), *Athanor* (1968), *Poeme alese* (1970), *Poetizaţi, poetizaţi…* (1970), *Copacul-animal* (1971), *Tatăl meu obosit* (1972), *Malul albastru* (1990), *Faţa şi suprafaţa urmat de Malul albastru* (1994), *Focul negru* (1995), *Sora fântână* (1995), *Întrebătorul* (1996), *Copacul-animal urmat de Avantajul vertebrelor* (2000), *Ascet la baraca de tir* (2000). Poezia, proza şi piesele sale de teatru au fost traduse în engleză (publicate atât în SUA, cât şi în Marea Britanie), franceză, germană, spaniolă, maghiară, sârbă şi letonă, probând contribuţia sa la vitalitatea poeziei româneşti celei mai largi audienţe internaţionale. În 2006 a fost publicat primul volum, *Pohesie*, din ediţia de *Opere Gellu Naum* în limba germană la Editura Urs Engeler (traducători şi îngrijitori de ediţie fiind Oskar Pastior şi Ernest Wichner). Distincţii literare: Premiul Uniunii Scriitorilor din România pentru poezie (1975), Premiul special al Uniunii Scriitorilor din România pentru întreaga activitate literară (1986), Premiul naţional de poezie „Mihai Eminescu“ (1992), Premiul Fundaţiei Culturale Române pentru excelenţă artistică (1995), Premiul european de poezie de la Münster (1999), The American Romanian Academy Arts Award (2000). În anul 2000 a fost propus pentru Premiul Nobel. De acelaşi autor, la Editura Polirom au apărut *Despre identic şi felurit* (2004), *Opere I. Poezii* (2011) şi *Opere II. Proză* (2012).

Şi câţi eram vii ne socoteam morţi şi umblam ameţiţi…

Ioan Dobrescu
cojocar din mahalaua Bateştii
a Bucureştilor
oct. 1813

I
Mlaştinile

1. Prea multe lucruri ne solicită şi, dat fiind mecanismul echivoc al solicitării, prea multe cuvinte se îngrămădesc să le cuprindă, să le ascundă în labirintul lor inutil şi înşelător – de aceea poate că, pe alocuri, am să spun ce nu trebuia spus; oricum, sunt convins că fiecare va medita mai mult asupra surplusului, lăsând la o parte starea în care plutesc, pe dedesubt, ca un înotător subacvatic, de exemplu.

Dar mai există şi vuietul acela şi capacitatea fiecăruia de a-l percepe…

2. Aşadar, era o dimineaţă de iulie, neobişnuit de răcoroasă, dacă mă gândesc bine; plouase toată noaptea mărunt şi monstruos, cerul mai părea încă un burete violaceu, îmbibat cu apă, eram ud leoarcă dar cel mai mult mă supăra noroiul care se strecurase prin spărturile cizmelor mele de cauciuc, formând, peste ciorapii mei de bumbac, o clisă rece şi alunecoasă.

Stătusem câteva ore, înnoroiat de sus până jos şi, după cum spuneam, cumplit de ud, lipit de o falie a digului, într-o adâncitură, ascultând-o cum respiră şi geme; fireşte, totul îmi devenise egal, iar la marginea pădurii, unde încercasem mai apoi să mă adăpostesc pe sub copaci, prin tufe, auzisem atâtea foşnete liniştite, indiferente, amestecate în golul tăcerii, încât mă simţeam cuprins parcă într-o uriaşă picătură de apă care, ea, gândea şi respira pentru noi, aşa, ca la început; dar n-aveţi grijă, curând voi fi într-o cameră uscată, undeva, la căldură, printre foşnetele liniştitoare şi indiferente ale oamenilor şi ale lucrurilor care, ei şi ele, vor gândi şi vor respira pentru mine.

Prin apropiere, pe malul stâng al mlaştinii, se afla casa acoperită de iederă a domnului Sima; pe el îl cunoşteam oarecum, un fel de pensionar, îl interesau virtuţile plantelor medicinale, îl întâlneam uneori pe câmp, culegea flori albastre, ne şi salutam, de aceea am bătut la poarta lui – vedeam cum stropii sar din pumnul meu, şi nu din lemnul ud al porţii – şi am strigat:

„Deschideţi!“.

El a deschis – era uscat –, mi-a zâmbit prietenos şi m-a poftit în casă; învelişul de apă a rămas afară – ştiţi, picătura aceea care se întinde peste lume,

cuprinzând-o –, noi am intrat mai în interiorul ei, uitând-o, ca de obicei, am deschis o uşă, apoi încă una, domnul Sima a vrut să-mi dea nişte zdrenţe uscate, ca să mă schimb, ce să-i faci, oamenii, între ei, se ajută, l-am refuzat, era bine, era cald, domnul Sima mi-a spus: „Să mergem în odaia de sus, mai sunt câteva persoane acolo, să bem măcar un ceai împreună…“.

„Ce persoane, domnule Sima, de persoane îmi arde mie acum? Sunt mort de oboseală, abia mă ţin pe picioare, m-aş culca aici, pe podea, nu mă auzi cum foşnesc?“

„Ceaiul o să-ţi facă bine, domnule Naum, e un ceai de plante, foarte sănătos.“

„Mă rog, dacă insişti dumneata“, şi aşa mai departe, până când am ajuns în odaia de sus, n-am s-o descriu, am să spun doar că se mai aflau acolo patru persoane, doi bărbaţi tineri şi o fată pe care, fireşte, am iubit-o de la prima privire, iar pe o masă lungă, făcută din scânduri groase şi aşezată sub fereastra care dă spre mlaştini, un alt bărbat, mai vârstnic, lungit acolo, pe masă, părea că doarme sau că e mort sau că e o păpuşă de ceară. Figura lui mi se părea cunoscută, dar nu ştiam de unde s-o iau. Când am intrat, a deschis ochii şi s-a uitat o clipă la mine, apoi i-a închis din nou şi nu s-a mai clintit.

„Dânsul e domnul Naum, e un distins poet, sunt sigur că aţi auzit de el“, a socotit necesar să mă prezinte domnul Sima.

„Naum şi mai cum?“, a întrebat unul din tineri, n-am să-l descriu, am să spun doar că era mărunt şi îndesat şi că avea sâni ca de femeie, iar părul cârlionţat i se unea în două puncte, deasupra frunţii.

„Naum P. Măta“, i-am răspuns eu, în gând, pentru că trebuia să devin vulgar, pentru că o iubeam nebuneşte pe fata aceea şi mă simţeam, fără voia mea, sublim, aşa că trebuia făcut ceva, iar vulgaritatea, sacrilegiul, în genere, echilibrează, uneori; dar am răspuns aşa numai în gând, pentru că nu pe tânărul acela voiam să-l echilibrez; iar cu glas tare am adăugat: „Puteţi să-mi ziceţi cum vreţi, nu contează“.

„Atunci am să-ţi zic Constantinescu“, a decis el.

Mie îmi era egal, mă uitam la fata aceea, mi se luminaseră ochii de fericire, o iubeam nebuneşte şi îi spuneam în gând: „Vai, ce te mai iubesc!“.

Domnul Sima ne-a turnat ceaiul cu gust de izmă şi miros dulceag, în fine, n-am să-l descriu, am să spun doar că noi patru ne-am aşezat pe scaune – erau patru scaune în cameră –, iar tânărul acela cu sâni ca de femeie, despre care am aflat mai apoi că se numea Iason (ţinea ceaşca de ceai în mâna stângă), s-a instalat peste omul mort sau peste păpuşa de ceară lungită acolo, părea că nu-l vede.

„Nu-i nimic“, mi-a spus încet domnul Sima, pe când eu mă pregăteam să-i atrag atenţia tânărului Iason că nu se cade să stai peste cineva care deschide ochii şi te priveşte atât de expresiv, chiar dacă e mort, chiar dacă e păpuşă de ceară, „nu-i nimic, Dragoş o să rabde, îl doare, dar o să rabde, el, care a trecut prin atâtea în viaţă“ (aşadar, cel lungit pe masă purta numele Dragoş) „dumneata spune-i ceva fetei care te priveşte ca pe mirele mult aşteptat“.

„Draga mea“, i-am spus eu atunci, încet, fetei aceleia, „fiindcă nu ştiu cum te cheamă, am să te numesc Zenobia şi trebuie să ştii că te iubesc neînchipuit de mult; uite, chiar azi-noapte am visat că un prieten, un fost coleg de şcoală, nu mai ştiu, mi-a dăruit o haină brodată, trebuia să asist la nunta lui; ei bine, mireasa, care îţi seamănă leit, mă iubea neînchipuit de mult, îmi spunea mereu asta, în ciuda atitudinii mele rezervate; mie, mărturisesc, îmi făcea plăcere, deşi respingeam cu hotărâre pornirile ei pasionale; de altfel, cu câteva nopţi înainte, în împrejurări aproape similare (cu excepţia ceremoniei nupţiale), o altă fată, nu o mireasă, ci una despre care se ştia precis că e mormonă, te rog să nu scapi amănuntul acesta, mă iubea şi ea neînchipuit de mult şi eu mă simţeam nespus de bine, ca în picătura aceea de apă; eram fericit în pelicula ei de dragoste, îţi spun drept şi te iubesc neînchipuit de mult, aş zice, şi aşa mai departe; starea aceasta de dragoste pentru tine, totală şi cotropitoare, rezumă întreaga mea existenţă de până acum, nu ştiu dacă mă înţelegi; iar dacă mă iubeşti şi tu neînchipuit de mult, după cum s-ar părea, poţi să faci abstracţie de persoana mea fizică atât de incorect îmbrăcată, n-are importanţă, nu ştiu dacă mă înţelegi şi te rog să ierţi discursul meu de cretin, voiam să spun, şi aşa mai departe…“.

„E sigur că te iubesc“, mi-a răspuns ea încet, „de altfel, trebuie să ştii că, făcând abstracţie de circumstanţe, te iubesc neînchipuit de mult, în calitate de mireasă a fostului tău coleg de şcoală, deşi nu sunt mormonă, dar asta nu contează, şi aşa mai departe…“.

„Constantinescule“, a spus atunci cu glas tare Iason, „ce tot mormăiţi voi acolo, ce tot te uiţi la nenorocita asta? E o scârbă, am găsit-o în mlaştini, aproape leşinată, pe când veneam încoace, i-am tras atunci şi câteva şuturi, ca să mă ţină minte, aş fi lăsat-o acolo, să crape în apă, pe trestii, dar a luat-o Petru, de milă“ (aşadar, celălalt, mult mai tânăr, aproape un copil, se numea Petru) „şi a adus-o încoace“.

„N-am luat-o de milă“, a spus Petru, „ci pentru că o iubesc neînchipuit de mult, deşi nici măcar nu ştiu cum o cheamă“.

„O cheamă Zenobia, dacă vrei să ştii“, am spus eu, „şi e neînchipuit de frumoasă, aşa cum o vezi şi aproape leşinată, cum aţi adus-o voi pe când veneaţi din mlaştini, încoace; eu o cunosc mai de mult, dinainte de căsătoria

fostului meu coleg de şcoală, şi aşa mai departe…“.

„N-are decât s-o cheme cum vrea“, a spus Petru, „poate s-o cheme şi Zenobia, dacă aşa vrea ea; eu o iubesc neînchipuit de mult de la prima vedere şi puţin îmi pasă de numele sau de căsătoriile ei“.

Pentru că Petru se înfierbântase vorbind, poate că şi ceaiul cu gust de izmă începuse să-şi facă efectul, Iason începu să râdă; iar ca să poată face asta mai în voie, se săltă mai sus, pe masă, poate dinadins, pe stomacul mortului aceluia sau al păpuşii de ceară, care gemu, deschise ochii şi se uită disperat la domnul Sima.

3. Pe când scriu, pentru că s-ar părea că scriu, regret că nu aveţi în faţă hârtiile pe care sunt înghesuite rândurile acestea de cerneală; dacă le-aţi avea, dacă aţi închide ochii şi v-aţi trece uşor vârfurile degetelor peste ploaia de litere negre, sunt sigur că *aţi vedea* odaia domnului Sima cu masa de sub fereastra care dă spre mlaştini şi cu mortul ei; şi ne-aţi vedea pe noi, fiecare la locul său, vorbind în gând sau cu glas tare; şi aţi înţelege că nimic din stările de până acum nu este imaginat, că toate s-au petrecut exact cum le relatez. Odată ajunşi aici, v-aş sfătui să vă opriţi o clipă şi să recapitulaţi, trecând uşor cu vârfurile celor zece degete de la mâini, cu ochii închişi, peste pagini; scăpaţi de cuvinte, în pelicula propriei voastre disponibilităţi, aţi afla, poate, lucrurile extrem de importante pe care, oricât aş dori, îmi e cu neputinţă să vi le comunic.

V-aş sfătui deci să practicaţi exerciţiul acesta de recapitulare ori de câte ori vă încearcă îndoiala cu privire la adevărul spuselor mele; mie, de unde mă aflu, îmi este perfect egal; vi s-ar oferi şansa de a intra acolo unde credeţi doar că vă aflaţi şi aşa mai departe…

4. Gândind că e momentul să intervină pentru a pune capăt unei situaţii care ameninţa să devină din ce în ce mai penibilă, domnul Sima se întoarse spre mortul acela sau spre păpuşa întinsă pe masa de sub fereastra care dădea spre mlaştini şi îi spuse încet:

„Fii fără grijă, Dragoş, am să fac tot posibilul să te scap“, apoi i se adresă, cu glas tare, lui Iason: „Tinere, te rog să respecţi casa în care te afli şi să nu mai stai pe masă; în plus, te-aş ruga să încetezi odată cu râsul acesta abject şi absolut deplasat. Toţi cei de faţă sunt oaspeţii mei şi n-am să îngădui nimănui, niciodată, să râdă de ei în prezenţa mea“.

„Uşurel“, îi răspunse Iason, dându-se jos de pe masă, spre vădita mulţumire a lui Dragoş, care zâmbi, „să n-o luăm nici aşa, că doar oameni suntem şi cum să nu râd de amărâţii ăştia, uită-te numai la ei, uită-te la Constantinescu şi la

Petru şi la javra asta“, Iason îşi sublinie ultimele cuvinte cu un bocanc bine ţintit în pântecul suplu al Zenobiei, eu şi Petru am oftat, simţind parcă noi înşine lovitura, domnul Sima schiţă un gest de indignare altminteri destul de reţinut, doar Dragoş zâmbi, acum nepăsător, „cum să nu râd de ăştia, uită-te numai la ei!“ – şi poc! îi mai trase o lovitură de bocanc Zenobiei – „te apucă râsul numai când îi vezi, amărâţii dracului…“. Şi poc! îmi trase şi mie o lovitură de bocanc…

Fireşte, şi vă rog să reţineţi amănuntul acesta, oricine s-ar fi aşteptat să intervină ceva care să pună capăt dezlănţuirii de brutalitate josnică a lui Iason; se afla acolo, prinsă de o grindă, o bardă bine ascuţită, oricare dintre noi ar fi putut, foarte uşor, să-i crape capul cu ea; sau domnul Sima, care avea în odaia de jos o puşcă, o văzusem eu, ar fi putut să dea fuga s-o aducă şi pac! l-ar fi înţepenit pe Iason pentru vecie, noi l-am fi ajutat apoi să-l arunce peste masă, pe deasupra lui Dragoş, pe fereastră, în mlaştini, putea fi sigur de tăcerea şi de complicitatea noastră; sau Petru ar fi putut face apel la legăturile lor de prietenie, la anii petrecuţi împreună în şcoli, şi aşa mai departe; sau Zenobia, oh, dacă ar fi vrut, ar fi putut măcar să ţipe; sau Dragoş, adică nu, Dragoş era, poate, mort, aşa că n-ar fi putut face nimic, iar eu, care eram mult mai puternic…

5. Odată, pe câmp, deasupra digului proaspăt consolidat după ultimele inundaţii, era un cer duşmănos, totul în jurul meu era duşmănos, vrăbiile şi ciulinii încercau să-mi zgârie ochii, nu mă iubea nimeni, mă aflam într-un cerc de ostilitate dezlănţuită, acolo, în locul acela pustiu, şi vântul îmi vâjâia pe la urechi, mă şi durea o ureche, cea stângă, aveam nevoie de cineva, neapărată nevoie, ca să scap, să ies din cerc, aveam nevoie de cineva care să mă iubească măcar până trece primejdia, când am dat cu ochii de bolovanul acela de pământ, urât, negru, respingător; fireşte, bolovanul a atras asupra lui toate blestemele, toată ostilitatea cercului, m-a iubit, s-a ghemuit, s-a înnegrit şi mai tare şi a plesnit, încordându-se parcă şi răbdând chinul, pentru mine, pentru întreaga lume, pentru tot pământul aflat în primejdie; atunci vrăbiile şi-au văzut de treabă, au redevenit prietenoase, ciulinii au foşnit cât se poate de plăcut, o mare povară mi s-a ridicat de pe suflet, iar acum, nimeni…

6. Aşadar, pentru că Iason, în ochii mei, reprezenta substanţa altui cerc şi n-aveam de gând să-i absorb ostilitatea, am spus cu glas tare, aproape declamând:

„Trăim şi viermuim cu toţii în aceeaşi fragilă peliculă; uite, eu, de pildă, dacă Iason ar fi de acord, dacă Petru ar fi de acord şi dacă domnul Sima ar

încuviinţa, pentru că mi se pare că ploaia a stat, aş pleca de aici cu Zenobia, pe care o iubesc neînchipuit de mult; m-aş duce cu ea, aşa, până la capătul lumii, adică nu, până ceva mai aproape, la nişte locuri pe care le ştiu eu; astfel s-ar sparge cercul care ne ameninţă acum şi am putea viermui împreună sau despărţiţi, printre bolovani negri; iar dumneata, Iason, ai putea să te duci dracului!“ – aici, ochii mi s-au îndreptat spre bardă şi era cât pe-aci să mă reped, dar m-am abţinut pentru că Zenobia, înţelegându-mă destul de bine, s-a ghemuit pe podea şi a început să absoarbă.

Fireşte, domnul Sima s-a grăbit să încuviinţeze plecarea noastră, ploaia se oprise de tot, Zenobia, ghemuită pe podea, începuse să se înnegrească, ba chiar, pe alocuri, să plesnească parcă pe sub fâşia de plastic cu care era acoperită, iar eu, privindu-l pe Iason, care găsise că ar fi momentul cel mai potrivit să se pieptene cu un pieptene de os, mic, gălbui, simţeam cum creşte în mine dorinţa de a-i crăpa capul cu barda, când Petru, cuminte şi palid, a spus:

„Fireşte, domnul Sima s-a grăbit să încuviinţeze plecarea voastră, Iason se piaptănă, Zenobia s-a ghemuit şi s-a înnegrit, are de luptat cu forţe mult mai copleşitoare, dar eu, Petru, cuminte şi palid, eu o iubesc şi ce mă fac? Am să viermuiesc singur, am să umblu razna prin lume, ca un sicriu, purtând în mine imaginea ei aproape leşinată pe care o iubesc neînchipuit de mult, am să-i vorbesc, în gând, prin păduri şi prin gări, am să-i fac patul în mine, s-o culc, în fiecare seară, s-o învelesc în cârpe, voi ştiţi foarte bine câte cârpe poartă în sine fiecare dintre noi şi câţi dorm înveliţi în ele, în fiecare dintre noi, şi ea n-o să-mi răspundă niciodată pentru că n-o să mă audă când o să-i spun nani-nani, pentru că acolo, în mine, în cârpele din ea, are să-l învelească pe iubitul ei care o va purta învelită în cârpele din el şi o va legăna şi îi va spune nani-nani şi aşa mai departe; iar eu am să plec singur, cuminte şi palid, şi voi o să mă duceţi în voi, nu-i nimic, aşa a fost să fie…“.

După acest lung discurs tânărul Petru tăcu, apoi deschise uşa şi coborî scara, pe când noi, ceilalţi, cu excepţia lui Iason, care continua să se pieptene, ne-am dus la fereastră şi ne-am uitat peste Dragoş, afară, Zenobia s-a ridicat de pe podea şi a venit lângă mine, chiar Dragoş, cuprins de o neaşteptată curiozitate, s-a uitat peste el însuşi, afară; şi l-am văzut pentru ultima oară pe cel plecat dintre noi, depărtându-se în mlaştini, cuminte şi palid, purtându-se pe sine însuşi în braţe, ca pe un sicriu…

„Aici“, ne-a strigat el, arătându-şi cu degetul întins inima, „aici e Zenobia, *à jamais*, şi voi toţi, aici am să vă culc şi am să vă învelesc, în fiecare seară…“.

Apoi s-a pierdut printre balansurile trestiilor, iar Zenobia şi-a lipit de umărul meu umărul ei învelit în fâşia de plastic murdară, neplăcută la atingere, cârpele

se aflau înăuntru, mă simţeam bine în ele şi am plecat amândoi, umăr la umăr, fără să-i aruncăm măcar o privire lui Iason.

Bineînţeles, înainte de a pleca i-am mulţumit domnului Sima pentru ospitalitate şi i-am făcut chiar un mic gest de rămas-bun lui Dragoş, care, deschizând o clipă ochii, ne-a zâmbit neînchipuit de prietenos.

7. Am dus-o pe Zenobia în scobitura digului şi am viermuit acolo, nu ştiu cât timp, fără să ne spunem o vorbă, întinşi umăr la umăr, cu feţele sprijinite de pământul umed al alveolei aceleia; era o mare dragoste şi ne lipiserăm unul de altul, în beznă, iar dincolo de noi se întindea pelicula care ne cuprinde pe toţi, ca o amibă ascunsă în fiecare dintre noi.

După un timp, m-am dus cu Zenobia la pădure – noi nu ne-am despărţit niciodată, vă rog să reţineţi amănuntul acesta chiar dacă uneori o să vi se pară altfel – ca să ascultăm foşnetul tufelor şi să aflăm veşti despre lume; era în zodia bătrânilor îndrăgostiţi şi i-am văzut plutind pe deasupra noastră pe cei doi bătrâni uriaşi care, spre toamnă, acoperă cerul; cât au trecut ei, pădurea s-a umplut de gemete şi de mormăituri, ai fi putut jura că tună; apoi s-au dus: noi doi le-am mulţumit pentru cele aflate şi am ieşit, umăr la umăr, pe câmp.

Peste un timp, ne-am dat seama că splendida toamnă care acoperise lumea se apropia de sfârşit; şi, cum, în mlaştini, iernile sunt deosebit de aspre, ne-am pregătit pentru hibernare; am lărgit, cu mâinile noastre, scorbura, am căptuşit-o cu crengile care ni se ofereau singure, n-am lăsat decât o uşă şi o mică fereastră acoperite cu nuiele împletite, ca să putem deschide la nevoie, am presărat pe jos flori de câmp aproape veştejite, am săpat acolo, înăuntru, o gură de apă şi, fireşte, o mică latrină; zilele se scurgeau lente, soarele devenea tot mai portocaliu.

8. Ajunşi aici, vă rog să recapitulaţi pe când eu, în aşteptarea iernii, declamam ore în şir, iar Zenobia mă acompania bătând numai cu două degete într-o mică tobă făcută dintr-o bucată de piele găsită pe apă, uscată la vânt şi întinsă peste un ciot de lemn scobit; ciudatele ei ritmuri aminteau clămpănitul berzelor care se pregăteau să plece spre sud.

Despre ceilalţi nu mai ştiam nimic, poate că Petru rătăcea prin mlaştini (ultima trestie dinspre nord spunea că îl zărise trecând în direcţia oraşului); cât despre Iason, jignit de comportarea lui din timpul scurtei noastre întâlniri, voiam să-l uit.

Din când în când, în decursul rarelor noastre ieşiri din scorbură, alergam cu Zenobia pe câmp, ca să ne dezmorţim; de fapt, eu alergam pentru că ea zbura,

lipită de umărul meu.

O dată, când ne-am oprit să respirăm pe o movilă, i-am zărit de departe pe domnul Sima şi pe Dragoş, culegeau, pesemne, ultimele flori albastre; i-am salutat de la distanţă, eu fluturându-mi mâna dreaptă, Zenobia fluturându-şi mâna stângă pentru că umărul meu stâng era lipit de umărul ei drept; domnul Sima şi Dragoş ne-au răspuns prin semne prieteneşti făcute cu ce mână voia fiecare, pentru că ei nu se aflau umăr la umăr.

9. Astfel am dus-o, săptămâni întregi, ca nişte cârtiţe, în adăpostul nostru, iar pe deasupra se întindea imensul cer care, pesemne, noaptea, se împodobea cu toate stelele lui, desfăşurate la nesfârşit; Zenobia îşi continua şoaptele, vorbea cu umerii mei, cu gura mea, cu genunchii mei – rareori am auzit-o, în perioada aceea, adresându-mi-se mie, direct, ca unui întreg, în afară de clipele când îmi spunea că mă iubeşte neînchipuit de mult, încă dinainte de a ne fi întâlnit; venise iarna, o iarnă grea, cu viscole şi cu troiene de zăpadă, pământul şi crengile uscate din scorbură foşneau stins, apa din groapă abia dacă se înfiora când ne apropiam tremurătoarele buze de suprafaţa ei, numai din când în când se auzea pe afară, din lume, câte un urlet, pesemne viscolul, şi aşa mai departe, atunci tresăream şi strigam: „Cine e acolo?“ şi nu răspundea nimeni, dar, o dată, cineva mi-a răspuns:

„Eu sunt, domnul Sima“.

„Domnul Sima? Ia te uită, domnule, ce surpriză!“ şi m-am repezit spre fereastră, dar n-am deschis-o. „Ia te uită, domnule! Să mă fi picat cu ceară şi n-aş fi bănuit că eşti dumneata. Cu ce ocazie pe aici?“

„V-am căutat o grămadă“, mi-a spus el, „mă temeam să nu vă fi mâncat lupii care au trecut Dunărea, încoace; am văzut ieri un mânz, alerga înnebunit, sângele îi flutura ca o coamă, pe gât, îl muşcaseră lupii, eu nu ies niciodată fără puşcă“.

„Păi, dumitale îţi convine, ai puşca aia, din odaia de jos“, i-am spus, „pe când noi, adică Zenobia şi eu, îngropaţi aici ca nişte cârtiţe, n-avem nimic, facem dragoste şi atât; îmi pare rău că nu pot să te invit înăuntru, domnule Sima, nu e loc, dumneata m-ai invitat atunci, era loc, dar spune drept, ce te-a făcut să vii, pe viforniţa asta, până aici?“.

„Nu, că să vezi, v-am adus nişte ierburi, conţin vitamine, să le aveţi, la nevoie, sunt bune, deschide uşa să ţi le dau.“

„Dumneata, domnule Sima, pesemne că eşti un lup şi vrei să deschid ca să tragi cu puşca aia în noi şi pe urmă să ne mănânci; ia vino mai aproape, să deschid fereastra, să constat că eşti dumneata, să mă conving.“

Am deschis fereastra, domnul Sima s-a apropiat, am scos mâna afară, i-am pipăit faţa, mi-au îngheţat degetele, era chiar el, îl vedeam bine, plângea.

„Hai, domnule Sima, eşti om în toată firea, fii bărbat, nu mai plânge“, i-am spus.

Domnul Sima se clătina, mişcat de rafalele vântului.

„Dumneata eşti un om fericit“, a suspinat el, „îţi convine să vorbeşti aşa, fiindcă te ocroteşte“.

„Mi se pare că ai început să aiurezi, din cauza frigului, domnule Sima; eu stau aici, nu mă întreba cum, şi dumneata zici că mă ocroteşte. Cine mă ocroteşte? Nu cumva te referi la Zenobia?“

„Ştii foarte bine cine“, mi-a spus el.

„Ce să mai zic, domnule Sima“, i-am răspuns eu, „fiecare îşi comunică erorile cum poate, iar ele cuprind totdeauna un pic de adevăr; ceilalţi înţeleg cât pot; fiecare spune mai puţin decât înţelege şi înţelege mai mult decât i se spune, iar ce înţelege nu i se spune, fiindcă ce i se spune nu înţelege, şi aşa mai departe. Dar să lăsăm tâmpeniile, să fim rezonabili, domnule Sima; ia spune, ce s-a întâmplat, de ce plângi?“.

Domnul Sima şi-a scos, cu degetul cel mare şi cu arătătorul de la mâna dreaptă – în stânga ţinea puşca – o lacrimă care îi îngheţase în colţul ochiului şi i-a dat drumul jos; acolo unde a căzut lacrima, a rămas o gropiţă în zăpadă, abia vizibilă, cât o înţepătură de ac, şi atât; apoi mi-a spus:

„S-a întâmplat că am să mor curând, nu cred să apuc primăvara“.

„Fii serios, domnule Sima“, am spus, „pari sănătos tun, ar trebui să alungi *aceste negre gânduri*“.

„Ştii bine că este exact cum spun şi că plâng fiindcă aşa se obişnuieşte în asemenea ocazii“, mi-a răspuns domnul Sima. „În plus, m-am îngrijit de toate, am lăsat casa şi ce mai am unei rude, un fel de văr de-al doilea, magistrat în judeţul Bacău, o să vină el să mă îngroape; am pus deoparte, pentru Zenobia, o rochie de la cine ştie ce străbunică, am găsit-o în pod, într-un cufăr, e putrezită, dar mai ţine; dumitale ţi-am pregătit nişte pantaloni albaştri, cam peticiţi, dar mai sunt buni, o cămaşă cu jabou, nişte ghete albe, cred că au fost de patinaj, acum nu mai au patine, n-am găsit altele, şi încă nişte lucruri, o pereche de ciorapi, nu mai ştiu ce, o căciulă, vi le aduc când mai vin pe aici, poate vă duceţi şi voi la oraş, trebuie să fiţi îmbrăcaţi mai omeneşte, nu merge chiar aşa; dar să trecem peste nimicurile astea, să ne gândim la Dragoş, fiindcă ţi-l las dumitale, ruda aia a mea ar fi capabilă să nu-l vadă şi să-l arunce la gunoi; ţi-l aduc aici, cu masă cu tot, o să mă ajute el să car masa, când trebuie, umblă, te ajută, mi l-a lăsat şi mie cineva, demult, ai să-l laşi şi dumneata altcuiva, când o

veni momentul, trebuie să măreşti scorbura, să încapă şi el aici, cu masă cu tot.“

„Bine, domnule Sima“, i-am spus, „o să mărim scorbura, eu şi Zenobia, cu mâinile noastre, o să facem şi o mică latrină, pentru Dragoş, oamenii se ajută între ei“.

„Dragoş nu are nevoi fizice“, m-a întrerupt domnul Sima, „şi n-o să te deranjeze deloc, stă liniştit pe masă, ca un mort sau ca o păpuşă de ceară, vorbeşte extrem de rar şi nu se ridică decât dacă e nevoie să te ajute la ceva, ştii foarte bine, am putea chiar să renunţăm la masă, am putea să-i aşternem pe jos nişte crengi uscate, poate să doarmă şi pe pământul gol“.

„A, nu, domnule Sima, el e bătrân, dacă doarme pe jos, ar putea să răcească, te rog, adu masa, de ce să n-o aduci, ce-i dacă săpăm, cu mâinile noastre, eu şi Zenobia, doar ştii foarte bine că aşa trebuie, adu-l, domnule Sima, cu masă cu tot, nu contează.“

„Atunci am să-l aduc cu masă cu tot“, a spus domnul Sima. „Când terminaţi de mărit scorbura, vi-l aduc, cu masă cu tot, acum trebuie să plec, se înserează, să nu vină lupii, rămâneţi cu bine.“

Cât timp a durat convorbirea noastră, domnul Sima a plâns, după cum se obişnuieşte în asemenea ocazii, acolo, în viscol, lacrimile i-au îngheţat peste pleoape, de aceea, când a plecat, clătinându-se în bătaia vântului şi târându-şi prin zăpadă puşca aia, avea ochii acoperiţi de o crustă străvezie, ca orbii cei mari, ca Homer, de exemplu, iar noi, după ce ne-am îmbrăţişat, am închis la loc fereastra făcută din nuiele.

10. Am scormonit intens, zile şi nopţi, cu mâinile noastre, eu şi Zenobia, până când scorbura a devenit suficient de mare ca să încapă masa, atunci ne-am aşezat umăr la umăr lângă fereastră, am depărtat câteva nuiele şi am privit afară, peste întinderea de zăpadă; ştiam că se încheiase o primă etapă a imensei noastre iubiri şi aşteptam, aşa cum unii îndrăgostiţi aşteaptă venirea copilului care să-i lege altfel şi să umple un gol inexistent, văduvindu-i, în bună parte, de mângâierile cuvenite numai lor; ne supuneam blestemului acestui straniu transfer: cineva avea să ne roadă intimitatea, unul din bunurile noastre cele mai de preţ, şi aşa mai departe.

„Noi n-o să ne iubim copilul, nu-i aşa?“, îi spuneam Zenobiei.

Ea gângurea ceva despre nişte cercuri mult mai puternice, faţă de care gândul nu poate nimic, mă sfătuia, parcă, să nu mă situez pe marginile lor, ca să nu mă arunce afară; de altfel, Dragoş nici nu era copil.

Şi, într-o bună zi, au venit; mergeau amândoi prin zăpada înaltă, unul după altul, cărând masa aceea uriaşă deasupra căreia puseseră ierburile şi celelalte

lucruri făgăduite; i-am lăsat să ne strige, Zenobia mi-a făcut semn să nu le răspund, a aşteptat până ce ne-au strigat a treia oară, atunci a deschis, cu mâna ei.

„Am venit“, ne-a spus domnul Sima, „vi l-am adus pe Dragoş, şi masa şi ierburile şi lucrurile făgăduite“.

Atunci l-am văzut pentru prima oară de aproape pe Dragoş, altfel decât culcat pe masă; fără demnitatea stării de mort sau inofensiva încremenire moale a păpuşilor de ceară, părea un bătrânel oarecare; era încălţat cu opinci din piele de porc întoarsă cu porii în afară, purta nişte iţari şi o cămaşă lungă, de in, costumaţia lui ar fi putut părea la fel de normală şi cu câteva mii de ani în urmă, şi astăzi, în vreun cătun de munte; avea părul lung, până peste umeri, alb-gălbui, zâmbea înfiorător de blând, clătinând întruna din cap, şi ţopăia în zăpadă, ţopăia mereu, poate de frig.

I-am poftit în scorbură şi ei au intrat, cu masă cu tot, abia încăpeam toţi patru înăuntru.

„Cam pute aici“, a remarcat domnul Sima, deşi uşa de nuiele rămăsese larg deschisă.

Noi nu i-am răspuns, ne uitam la Dragoş cum clătina din cap şi ţopăia, cămaşa lui de in se freca de zdrenţele noastre, încercam să-i descifrez dansul, un fel de bătută pe loc cu salturi extrem de line, ca nişte plutiri de fulgi, la abia câţiva centimetri deasupra solului, urmate de izbiri brutale cu călcâiul drept, totdeauna cu călcâiul drept, în pământ, însoţite de uşoare chicoteli.

„Ce faci?“, l-am întrebat, punându-i cu blândeţe mâna pe umăr.

„Bufnesc“, mi-a răspuns el clătinând din cap, pierdut parcă de fericire, dar fără să se oprească din ţopăit.

„Bătrânul e cretin?“, l-am întrebat atunci pe domnul Sima.

„E senil“, mi-a răspuns acesta. „La vârsta lui, nici nu poate fi altfel; dar te ajută cu vasta lui experienţă, mişcându-se în luminosul întuneric al minţii îngropate în sine, ca o tradiţie, fără să-şi dea seama ce face şi de ce.“

„Atunci să-l punem pe masă“, am propus eu.

„Să-l punem“, a fost de acord domnul Sima. „Acolo n-o să vă deranjeze, o să stea cuminte, ca un mort; dar, fii atent, dacă vorbeşte vreodată, să ştii că există consoane pe care nu vrea nici în ruptul capului să le rostească, poate că le-a uitat, consoana *r*, de pildă; ca să înţelegi ce spune, pui dumneata consoanele la locul lor.“

„Le pun, domnule Sima, de ce să nu le pun, ce pierd dacă le pun? Numai să stea cuminte acolo, pe masă, şi să nu ne tulbure.“

L-am ridicat pe Dragoş de subţiori şi m-am întors cu el spre masă, era

nemaipomenit de uşor, ai fi zis că e umplut cu aer şi ţopăia în aer; domnul Sima dăduse jos ierburile şi celelalte, în locul lor l-am instalat pe Dragoş şi el a închis ochii, nu s-a mai clintit.

„Vezi ce cuminte e?“, l-a admirat domnul Sima; „Nici n-o să-i mai simţi prezenţa, o să vi se pară doar o vagă respiraţie, de undeva, din adâncul vostru, n-o să vă deranjeze absolut deloc şi o să vă ajute, ai să vezi“.

„Domnule Sima“, am spus eu, „de ce naiba mi l-ai adus tocmai mie? De ce nu l-ai dus altcuiva, de ce m-ai pricopsit pe mine cu el?“

„Ştii foarte bine de ce“, mi-a răspuns domnul Sima.

„Ba nu ştiu nimic, nu ştiu decât că m-ai pricopsit cu un copil bătrân, poate greşesc eu, poate că toţi copiii sunt bătrâni şi mie mi se părea altfel, poate că el trebuia să se nască din dragostea mea şi a Zenobiei, altceva nu mai ştiu.“

„Atunci o să-ţi spună Zenobia, la timpul potrivit, ea poate că ştie; mi l-au adus şi mie alţii, e normal, acum trebuie să plec, ne despărţim, poate pentru totdeauna, am să mor curând.“

Şi domnul Sima a început iar să plângă, pentru că aşa se obişnuieşte în asemenea ocazii, apoi s-a apropiat de Dragoş, l-a sărutat pe frunte în mod, aş zice, solemn şi a ieşit din scorbură; noi n-am închis imediat, ca să mai primenim aerul, deşi se făcuse al dracului de frig; domnul Sima a rămas, plângând, în faţa uşii.

„Ce faci, domnule Sima?“, l-am întrebat, „dacă nu pleci, intră măcar înapoi, vreau să închid“.

„Aştept puţin, să-mi îngheţe lacrimile“, mi-a răspuns el.

După un timp, când peste ochi i s-a format iar crusta aceea de gheaţă, a plecat bâjbâind prin zăpadă, ca marii orbi; mi s-a părut că apucă o direcţie cu totul greşită dar n-aveam de ce să mă amestec şi am închis bine uşa în urma lui.

11. Au trecut, după aceea, zile şi săptămâni, stăteam cu Zenobia în beznă, menţineam dragostea pe lume, de afară se auzea viscolul, n-am să-l descriu, apoi lupii începură să ne dea târcoale, scheunau jalnic, era, poate, îngrozitor de frig, peste groapa cu apă se aşternuse o pânză de gheaţă, trebuia să o spargem când ne încerca setea; rodeam, câteodată, ierburi, era o stare de dincolo de gânduri, cotropitoarea, disperata dragoste a lumii se ghemuise acolo, în cârpele noastre deschise, desfăcute până la soarele care probabil că mai exista şi până dincolo de el, departe, atât de departe, încât distanţa se pierdea, uita să mai existe, se risipea în noi, în aerul stătut al scorburii; ajunşi aici, vă rog să recapitulaţi acele zile, să le umpleţi cu tot ce ştiţi despre dragoste, cu tot ce credeţi că ştiţi, eu nu inventez nimic, şi aşa mai departe.

Un timp, ce-i drept, Dragoş nu ne-a deranjat prea mult, atâta doar că îşi ţinea deschişi ochii, care luceau ca două stele triste, dar, într-o noapte, i-am simţit respiraţia în ceafa mea, o uşoară adiere de aer m-a făcut să-i bănuiesc clătinările capului iar după tremuratul ritmic al crengilor aşternute pe jos şi după foşnetul veşmântului său de in mi-am dat seama că se afla, cine ştie de când, la câţiva centimetri de noi; mai mult ca sigur, clătina din cap şi ţopăia acolo, ascultând gânguritul Zenobiei; în plus, poate vedea tot ce vedeam noi în centrul peliculei, poate că ne rodea şi ierburile, ne murdărea mica latrină sau, ce era mai grav, se încălzea în cele mai intime cârpe ale noastre.

„Ascultă, scârnăvie“, i-am spus, „(iartă-mă că folosesc cuvântul acesta, dar n-am altul la îndemână) ce cauţi tu aici? Marş pe masă, porcule, şi încremeneşte acolo, dacă nu vrei să te arunc afară; ia te uită, domnule, ce-i trăsneşte prin minte! Să ne asculte şoaptele de dragoste, să ne spioneze fără pic de ruşine viziunile! Ei, nu, că asta e prea de tot! Ia uită-te, domnule, până unde poate să ajungă cu neobrăzarea şi, fii atent, mai şi ţopăie, vita!“.

„Mi-e frig“, a bâiguit Dragoş.

„Frig, pe dracu’!“, i-am strigat eu, bineînţeles, după ce am pus la locul ei consoana lipsă, „Care frig, ce frig? Nu mai ştii pe ce lume trăieşti, ai uitat ce lucru important se petrece aici, ai uitat de ce stăm ghemuiţi în scorbura asta? Marş pe masă şi altădată să nu te mai prind, că-ţi rup oasele alea medievale şi le dau lupilor, să le roadă“.

Ce e drept, Dragoş a trecut, dintr-un salt, pe masă, fireşte, cu ochii deschişi; dar mie, din clipa aceea, a început să-mi fie frig, ronţăiam întruna la ierburi, umărul mi s-a dezlipit de umărul Zenobiei; eram nelinişţit, nu mai aveam pic de încredere în mine, în tot ce văzusem, îmi venea să plâng, să-i spun Zenobiei:

„Nu vezi ce nenorocit sunt, în bezna asta şi în noroiul ăsta? Unde e dragostea lumii, unde e dragostea ta? Nu vezi că plasticul ăla împuţit cu care eşti îmbrăcată e rece şi nici nu mă iubeşti măcar, dacă m-ai iubi, ai face şi tu ceva ca să termin cu nervii raţiunii şi cu neîncrederea asta, m-ai scăpa din scorbură, am sta şi noi, ca oamenii, lângă un calorifer încălzit, ne-am plimba cu liftul sau am intra într-un magazin luminos, mi-aş cumpăra tutun irlandez, pentru pipă, nu aşa, în mizerie, cu cizmele sparte şi cu ciorapii uzi şi îngheţaţi, nu vezi? Nu sunt bun de nimic, îmi intrase în cap că sunt predestinat şi aşa mai departe, că tu, ce să mai spun, pe dracu’, poate că tu eşti, nu zic, dar eu nu sunt bun de nimic, nu vezi? M-ai ales greşit şi nu mă mai iubeşti, ţi-ai dat seama că nu merit, degeaba zici, fiindcă nu mă iubeşti, asta e…“.

Zenobia tăcea, m-am dus la fereastră, am depărtat câteva nuiele şi am rămas acolo zile şi nopţi, ca să privesc afară, ziua vedeam cerul de plumb, zăpada şi,

câteodată, lupii; atunci, ce e drept, mă bucuram că sunt la adăpost, aveam mici sentimente; dar noaptea, când cerul îşi desfăşura miriadele de stele deasupra noastră, mă simţeam necăjit şi mic şi murdar, îmi simţeam cămaşa găurită şi ciorapii idem, îmi pipăiam fruntea murdară de pământ şi îmi venea să mor; iar înăuntru mă pândeau ochii lui Dragoş, care luceau descurajant şi trist.

Am stat aşa zile şi nopţi, nu mai ştiu câte, până când am simţit din nou, lângă umărul meu, umărul adorat al Zenobiei.

„Lasă-mă în pace“, i-am spus, „ce mai vrei, nu vezi în ce hal am ajuns? Nu mai sunt bun de nimic, mi-e frig, îmi vine să mor, mai bine îmi astup gura cu palma şi nu mai respir, mai bine mor şi nu mai respir, fiindcă nu mă iubeşti, m-am convins şi aşa mai departe, nu sunt bun de nimic, îmi intrase în cap ce văzusem…“.

„Linişteşte-te“, mi-a spus Zenobia, acum nu mai gângurea, vocea îi era limpede şi melodioasă, „a fost greu, acum a trecut, s-a terminat“.

„Cum s-a terminat, Zenobia, cum a trecut şi cum s-a terminat? Mie îmi vine să mor, sunt disperat şi tu îi dai zor că a trecut! Auzi la ea, domnule, cum a trecut când stăm până în gât în noroiul ăsta şi eu crap de frig şi senilul ăla se holbează la mine? Dacă nu faci ceva să mă scapi de el, să ştii că mor, cu toate că ţie puţin îţi pasă, ştiu eu, te uitai după bărbaţi, în mlaştini, să ştii că mor, uite, aici, la fereastră, sau ies afară, să mă mănânce lupii, dacă nu mă scapi de putrezitul ăsta care nu-şi mai ia ochii de la mine.“

„Linişteşte-te“, a repetat Zenobia şi glasul ei suna ca un clopoţel de argint, „linişteşte-te, lasă-l pe Dragoş, el a făcut ce trebuia, erai între cercuri, pe margini, în gol, acum s-a terminat…“.

„Sigur, aşa zici tu, ca să mă linişteşti“, am bombănit eu, dar, de fapt, mă şi liniştisem, mă simţeam liber şi am adăugat: „N-am nimic cu Dragoş, ce să am cu el? Stă cuminte, săracu’, la locul lui, şi eu te iubesc neînchipuit de mult, dar a fost tare greu“.

„Acum nu te mai gândi, nu mai vorbi despre asta“, a murmurat Zenobia.

„Te iubesc neînchipuit de mult“, i-am spus, „şi e cald în cârpele noastre“.

Apoi m-am întors de la fereastră şi m-am uitat spre masă; cum era şi firesc, Dragoş închisese ochii.

12. Vă rog să recapitulaţi în timp ce eu, ghemuit în faţa golului aceluia pe care l-am numit fereastră, pândeam venirea primăverii; încet, încet, zăpezile se topiră, o adâncă seninătate îmi umplu inima când se ivi, din micşorarea lor, pământul negru, şi umed; băltoacele rămăseseră ca nişte mărturii de-a lungul văii; cât vedeam cu ochii, un fel de presimţire nehotărâtă a ierbii începu să

acopere câmpul cu verdele ei, şi aşa mai departe; pe partea cealaltă a digului stuful părea că se trezeşte, iar milioanele de insecte, până mai ieri invizibile, îşi reîncepură, ameţite, rotirea, în bătaia, cu fiecare zi mai caldă, a soarelui; din când în când ieşeam în faţa uşii, ca să chiui; chiuiam de două-trei ori, mă uitam peste câmp (de nu m-ar auzi cineva!), apoi reintram în scorbură; într-o bună zi am cules iarbă nouă, viguroasă, proaspătă, de pe dig, şi m-am întors cu tălpile cizmelor încărcate de noroi lipicios şi rece.

În tot acest timp, Zenobia mă urmărea cu privirea din uşa larg deschisă a scorburii, iar Dragoş continua să stea nemişcat, pe masă, de altfel nu mai deschisese ochii din ziua sau noaptea aceea, se speriase cumplit, nici nu ştiam dacă mai respiră; încet, încet, am început să ne facem nevoile afară, semn indubitabil de împrimăvărare.

Treptat, plimbările mele pe dig, prin stuf sau pe câmp se prelungiră; Zenobia începu să mă însoţească şi astfel, după zile şi nopţi petrecute într-o lume fără dimensiuni, începu ceea ce s-ar putea numi „o altă viaţă“.

13. O dată (se împrimăvărase de-a binelea), umblam cu Zenobia pe câmp, chiar vorbeam despre asta când, ajunşi în apropierea locului denumit „la Puţul Popii“, am ridicat orbeşte de jos un bulgăre de pământ.

„E un idol“, am zis şi, însoţit de Zenobia, m-am dus la un izvor pe care îl ştiam aproape (nu al lui Spiridon, care e mult înapoi). Acolo am topit bulgărele în apa izvorului şi, din interiorul lui, s-a ivit un idol de lut ars, un mic personaj rudimentar care îşi ţinea mâna dreaptă la gură, făcându-mi parcă semn să tac (cultura Gumelniţa, o replică exactă se află în muzeul oraşului Bucureşti). Adaug că idolul acela, care îmi face şi acum semn, are cunoscutele găuri în dreptul urechilor şi-şi ţine cotul drept rezemat în palma mâinii stângi.

14. Ştiam un loc, la poalele pădurii, unde mlaştina devine râu adânc, mai demult stăteam acolo, pe mal, săpasem cu mâinile mele un scaun în pământ, copacii mă cunoşteau, câteodată le ceream creanga de care aveam nevoie, o pasăre venea să-mi cânte, dacă tăcea, o rugam să continue.

Ca să ajung la locul acela, trebuia să străbat o parte a pădurii, ea îmi arăta drumul printre raze portocalii, dacă era prea umed, îmi deschidea altul, dar mie nu-mi plăcea, abia aşteptam să ies la câmp deschis, pădurea ştia asta şi se supăra, voia să mă zgârie, o dată a încercat să-mi scoată ochii cu multă şi feroce dragoste.

Urma un câmp, mă oprea lumina orizontului prea brusc, strângeam pleoapele, era o pajişte verde, câţiva stejari se înălţau, răzleţi, îşi făceau semne

de la distanţă, se furişaseră din pădure; pe sub ei mişunau ierburile, umblau şi ele, schimbându-şi locurile într-o alunecare aproape imperceptibilă, pâlcuri întregi, se vizitau, poate făceau dragoste, cele mai multe sunau ca nişte fire de sârmă, povesteau întâmplări dintr-o lume cumplit de vie, mi se strângea stomacul ascultându-le pentru că mă simţeam nepregătit pentru punctul lor de vedere în care ziua şi noaptea se contopesc într-o magmă gălbuie, stelele, în plină zi, îşi desfăşoară mersul pe sub lumina puternică a soarelui, iar noaptea se petrece acelaşi lucru, doar că lumina devine sunet.

Ca să mă smulg din îmbrăţişarea vegetală care m-ar fi putut anihila, mă abăteam de-a lungul unei râpe, un fel de albie secată şi lungă de vreo două sute de metri, umblam cu soarele pe cap şi cu picioarele în umbră, era o albie a echilibrului, acolo îmi găseam justificări, fireşte, îmi erau egale, o logică a stărilor mă împingea spre ele.

În zilele dinaintea întâlnirii cu Zenobia, la intrarea râpei mă întâmpina un fluture, de obicei cafeniu, pesemne totdeauna altul, deşi acelaşi (n-aş putea să explic), câteodată era alb, se balansa ca beat la stânga şi la dreapta mea, îi vorbeam cu glas tare, îi mulţumeam ca unui ghid amabil, mă săruta pe pleoape apoi se depărta şoptindu-mi că venirea mea *le face* plăcere, mi se ivea o floare, să zicem galbenă, o întrebam ce mai face, o mângâiam cu un deget, la câţiva paşi apărea năvala florilor anunţate de ea, totdeauna de culoarea ei, să zicem galbene (în alte zile erau mov sau albastre sau de alte culori, potrivite cu ale anunţătoarei), uneori mă atingea din treacăt, parcă pentru a-mi atrage atenţia, câte o floare, din cele de data trecută, o întrebam despre celelalte, vorbeam frumos cu ea, se legăna cam tristă, puţinele ei surori care mai supravieţuiseră începeau să se ivească de te miri unde, ieşeau să mă vadă, le mulţumeam şi lor, le vorbeam despre strălucirea moartă a suratelor de prin serele oraşului şi tot aşa, până la capătul râpei, acolo se termina şi câmpul, coboram o pantă bruscă, mă sprijineau câţiva copaci, ca să nu cad, până la apă.

Vă rog să recapitulaţi această pagină mai mult floral şi, oricum, descriptivă, pe când eu aşteptam să se înstăpânească primăvara ca s-o pot duce pe Zenobia în lumea aceea sălbatică şi tandră şi indiferentă faţă de pieire, ghidat de-a lungul râpei de fluturele care semăna leit, acum îmi dădeam bine seama, cu zâmbetul şi cu şoaptele ei.

15. Câteva zile mai târziu, rătăceam singur pe un ostrov, un şarpe se târa pe lângă mine, când am găsit, lângă o tufă, printre alte cioburi (cultura Boian, în mod stupid socotită pe atunci aniconică), un falus de lut ars. M-am aşezat pe un trunchi de salcie căzut în apă, mă gândeam să spăl de pământ falusul şi

cioburile ridicate odată cu el, stuful mă acoperea din toate părţile, nimeni n-ar fi putut bănui prezenţa mea acolo, am curăţat mai întâi cioburile, unul câte unul, şi le-am pus la uscat pe-o creangă mai groasă; când a venit rândul falusului, am ridicat, fără să ştiu de ce, ochii şi am văzut apropiindu-se, printre trestiile mai rărite în partea aceea, o tânără fată, n-avea cum să mă vadă, mă întrebam de unde răsărise în pustietatea noastră, ea s-a oprit în faţa mea, pe mal, la nici douăzeci de paşi, şi s-a întins pe iarbă.

„O să stea cât o să stea şi o să plece“, mi-am spus, continuând să frec, liniştit, falusul acela de lut; atunci mi-a fost dat să asist, ca martor nevăzut, la cel mai delirant exerciţiu erotic solitar pe care mi l-aş fi putut imagina; am lăsat falusul jos, pe-o creangă, fata s-a liniştit; l-am reluat (cu jenă, pentru că străbăteam o etapă de înaltă puritate interioară), era ca şi cum aş fi apăsat pe un buton care declanşa nebunia; am repetat asta de câteva ori, ca să nu am îndoieli asupra forţei acelui obiect modelat cu mii de ani în urmă, până mi s-a făcut milă de fată şi m-a dezgustat curiozitatea mea, oricât mi se părea ea de pură şi de justificată; atunci am pus falusul deoparte; peste puţin timp, fata s-a ridicat şi a plecat fără să bănuiască nimic din toată întâmplarea.

16. Altă dată, mă aflam pe un mal pustiu, m-a cuprins o teamă, un fel de presimţire-panică, m-am aplecat să iau ceva ca să mă apăr, se aflau pe acolo câteva pietre, am ridicat una, la întâmplare, şi m-am pomenit în mână cu un capăt de ciocan din granit negru şi lucios, lucrat cu desăvârşită măiestrie; am început să caut atent, îmi trecuse spaima şi, fireşte, n-am găsit nimic în preajma locului de unde ridicasem capătul de ciocan; abia la vreo sută de metri mai departe am văzut, pe jumătate înfipte în mal, două urne funerare („cultura Câmpurilor de Urne“), una dintre ele, modelată şi ea de cine ştie ce mână putrezită cu milenii în urmă, avea gaura denumită „fereastra sufletului“ pe care şi astăzi unii locuitori ai câmpiei o fac în coşciuge ca să li se poată întoarce sufletul când simte nostalgia trupului părăsit.

17. Vă rog să recapitulaţi aceste sumare date privitoare la disponibilitatea mea pentru o anumită „arheologie mediumnică“ din pricina căreia am avut neplăcerea de a fi citat într-un opuscul despre inscripţii pe torţi de amfore greceşti ca descoperitor al unei ipotetice Apollonia, cetate greu de găsit, spun şi eu ce se poate spune în momentele când micul idol îşi ia degetul de pe buze şi nu mă interesează nici urnele funerare, nici ciocanele negre, nici falusurile de lut; dar, cum cele relatate până aici ar putea sugera o forţă de solicitare specifică numai obiectelor străvechi, m-aş simţi tentat să amintesc legăturile mele cu

altele – de pildă, cu o pipă pierdută de două ori pe întinderea celor 700 de hectare ale mlaştinii şi care, după câteva zile, mi-a revenit în mod inexplicabil, aş zice umblând singură (vorbesc din când în când cu ea, o sărut, ţine la mine); aş putea înşira, exact cum s-au petrecut, atâtea şi atâtea, dar n-o fac, din decenţă; în plus, legat de disponibilitatea mai sus amintită şi nevăzând nici o deosebire între stări şi fapte, eu scriu aici (pentru că s-ar părea că scriu) despre dragoste şi-mi place bâiguiala care îmi dizolvă inteligenţa şi cultura ca să-mi deschidă alte porţi, îmi plac firul de iarbă, pisica şi beţişorul care ştiu exact cum stau lucrurile, îmi place ideea că, încă o dată, veţi trece cu uşurinţă peste toate acestea, socotindu-le ca de la sine înţelese.

18. După un timp, apele mi-au adus o barcă putrezită, unul din sicriele acelea făcute din câteva scânduri bătute în câteva cuie şi unse cu smoală, pe care şi le construiesc ţăranii de prin partea locului; cu ajutorul ei şi folosind drept vâslă o prăjină, am început să cutreier mlaştina. De multe ori, culcat în barcă, ascultam zgomotul apei, al vântului, al trestiilor sau al vieţuitoarelor, n-am să le enumăr, am să spun doar că, împreună, ele alcătuiau ţiuitoarea linişte a pustiului; o dată însă, am auzit un fel de grohăit ciudat a cărui origine, la început, în ciuda disponibilităţilor mele, mi-a fost cu neputinţă s-o determin; apoi, după un alt grohăit, ceva mai consistent, un glas neîndoielnic omenesc a strigat de undeva, din altă parte a stufului:

„Bă, care împuţi balta?“.

Erau aşadar, incontestabil, oameni, dar, cu excepţia fetei aceleia singuratice, nu i-am văzut la faţă.

În lungile peregrinări golite de gânduri, dar pline de o fecundă integrare în miezul peliculei, pierdut printre cărările stufului acum de culoarea turcoazei, dacă se întâmpla să plouă, trăgeam barca la mal şi, răsturnând-o, mă adăposteam în aburii lăuntrici, pe când, deasupra, cerul bubuia. La întoarcere, mânam totdeauna în direcţia soarelui imens şi roşu, spre capătul digului, unde mă aştepta silueta de cristal a Zenobiei.

„Eram îngrijorată“, îmi spunea ea, „îmi era frică să nu ţi se fi întâmplat ceva; când suntem amândoi, n-am grijă, atunci putem muri împreună“.

Mărturisesc că teama ei mi se părea de neînţeles şi nu realizam cum de putea să aibă, măcar pentru o clipă, senzaţia despărţirii; dar, intuind într-o măsură ceea ce mişună dincolo de aparenţele comunei maladii umane, păstram convingerea că ea, marea iubită liberă, nu putea să greşească.

De altfel, mă cam îndoiam de adevărurile mele destul de grosolane, în dosul cărora ştiam că se află totdeauna gata oricând să le dezmintă şi altele, în stare să

le desfiinţeze pe acestea din urmă, până la primele, destul de şubrede şi ele, dar toate, absolut toate demne de încredere.

19. Fireşte, nu despre adevăruri ca atare vorbesc eu aici (sau scriu, pentru că s-ar părea că scriu), ci despre cele de orice fel, chiar despre cele pe care le trec cu vederea deşi mi se par extrem de importante; ele îşi garantează existenţa activă mai ales prin refuzul lor de a se lăsa exprimate, refuz care nu le aparţine lor, ci nouă, pentru că lor le este egal, şi aşa mai departe. Pare cam încâlcit ce spun, mă rog, n-am să insist, am să spun doar că, după una din peregrinările mele deloc meditative, i-am declamat Zenobiei:

„Eu, dragă, după câte ştii, sunt ceea ce s-ar putea numi un citadin; m-am născut şi am crescut pe străzile Bucureştiului, acolo mi-am făcut, scuză-mă, studiile şi mi-am satisfăcut acum un an serviciul militar, în grajdurile unui regiment de cavalerie; acolo am avut presentimentul întâlnirii noastre, chiar certitudinea, aş putea spune, şi am scris o carte din care nimeni n-a prea înţeles mare lucru, cu excepţia unor referiri inteligente la Nerval sau la alţii, care mi se potrivesc ca nuca în perete; pe atunci locuiam în strada Leonida nr. 5, dar mai apoi m-am mutat în antreul unui tânăr avocat, pe strada Puţul cu Plopi, colţ cu Astronomului, avea un câine de piatră la scară şi un proprietar italian, te rog să recapitulezi: seara îmi bătea în geam când o fată brună, când o fată blondă, ai fi putut jura că mă vizitează o spaniolă şi, respectiv, o suedeză, ambele îmi aduceau mere, dar să lăsăm… Apoi m-am mutat pe un coridor, la etajul nouă sau zece, şi aşa mai departe. Acum însă, nu ştiu de ce, aş da o raită pe la oraş, să văd cum se mai mişcă lumea pe acolo, e un motiv, oricât, aş vrea să mergi cu mine“.

„Foarte bine“, a spus Zenobia, „să mergem, dar să-l luăm şi pe Dragoş cu noi, nu-l putem lăsa singur“.

Aşa se face că în ziua aceea am desfăcut pachetul cu lucrurile dăruite de domnul Sima. Zenobia a găsit în el rochia şi o blăniţă de iepure; rochia, putredă şi îngălbenită de vreme, îi venea până peste călcâie, Zenobia a îmbrăcat-o după ce a împăturit frumos şi a pus pe masă plasticul acum cafeniu, dar încă trainic; blăniţa a refuzat-o din pricina căldurii excesive a ultimelor zile şi, cum în pachet nu se aflau pantofi, şi-a păstrat încălţămintea de papură împletită de mine ca să-i ferească tălpile de înţepături.

Eu mi-am pus pantalonii albaştri dăruiţi de domnul Sima, cămaşa cu jabou şi ghetele albe, iar ca să fiu elegant în lumea oraşului către care ne îndreptam, mi-am instalat, în jurul gâtului, blăniţa de iepure; apoi l-am zgâlţâit pe Dragoş.

El s-a trezit imediat şi a început să ţopăie şi să clatine din cap.

„Lasă ţopăitul“, i-am spus, „mergem la oraş“.

El n-a mai ţopăit şi s-a aşezat cuminte în iarbă, pe creasta digului; apoi, fireşte, ne-a ajutat plin de râvnă să acoperim cu bolovani, pe cât s-a putut, intrarea scorburii; pentru asta i-am dat, ca răsplată, căciula; după care am pornit toţi trei, eu cu Zenobia umăr la umăr, Dragoş în urma noastră, spre nord, în direcţia oraşului.

În ziua aceea, în mlaştini, se întorceau ultimele berze.

II
Oraşul

1. Când am ajuns la porţile oraşului, ploua ca acum, adică turna cu găleata, rochia lungă a Zenobiei se târa greoaie prin noroi, încălţămintea ei de papură împroşca în dreapta şi în stânga deşi ea călca atât de uşor, abia dacă atingea solul; cât despre Dragoş, şuvoaiele de apă i se scurgeau de pe căciula udă peste pletele ude, peste cămaşa udă, până la opincile umflate şi moi; eu, unul, îmi storceam din când în când franjurile jaboului, aş fi fumat, nu se putea în situaţia aceea şi mă simţeam bine, mă încălzeau apropierea Zenobiei şi grija purtată bătrânului senil care mergea parcă dansând în urma noastră.

În centru ne-am aşezat pe marginea trotuarului, în ploaie. Maşinile şi oamenii forfoteau de colo colo şi i-am spus Zenobiei:

„Tu, dragă, mă tem să nu răcim şi cred că ne e foame, ce-ai zice să mâncăm ceva şi să găsim un adăpost?“.

„Pentru asta ne-ar trebui bani“, a spus Zenobia cu un remarcabil simţ practic. „Să căutăm, cine ştie, poate găsim.“

Am colindat străzile, ar fi fost o soluţie, n-am găsit decât doi-trei bănuţi, altădată găseam mai mulţi, acum nu, aşa că, până la urmă, am renunţat.

„Zenobia“, am spus, „pe mine foamea nu mă supără, îmi dă starea aceea plăcută, dar tu eşti fragilă, iar Dragoş trebuie adăpostit, văd că ţie puţin îţi pasă pentru că, dacă ţi-ar păsa, ai putea găsi o soluţie, mâine mă ocup eu de toate, am destui cunoscuţi în oraşul ăsta; deşi majoritatea populaţiei mă ignoră, există câţiva oameni care mă apreciază, băieţi şi fete de vârsta noastră, mâine găsesc eu un adăpost pentru Dragoş, am să procur şi nişte mere pentru tine, acum însă m-am convins cât de puţin îţi pasă de noi“.

Aici mi se pare necesar să amintesc greşita mea părere de pe atunci potrivit căreia Zenobia lăsa aparenţele să se desfăşoare cam prea nestingherite, precum şi nevoia mea, la fel de greşită, de a încerca să o stimulez, nevoie datorată mai mult naivităţii şi neîncrederii în mine, nu în ea. În asemenea momente vorbeam ca acum (spuneam şi eu nişte vorbe, dar câteodată mă supăram, sincer mă supăram) şi ea, ca şi cum ar fi săvârşit o indecenţă, împlinea, când mă aşteptam mai puţin, unul din miracolele acelea mărunte care ni se par de obicei uimitor

de banale şi de neînsemnate, legate de o falsă cauzalitate imediată şi menţinute în limitele admisibilului, în zona unui echivoc oricând capabil să accepte explicaţiile cele mai modeste şi mai fireşti.

De data aceasta ea şi-a vârât mâna în buzunăraşul rochiei (nici nu-l observase până atunci) şi a găsit acolo câţiva bănuţi puşi, pesemne, de domnul Sima, erau puţini, nici nu doream mulţi, ne aflam lângă piaţă, am intrat într-un birt, am mâncat ceva lângă tejghea, în picioare, Dragoş ne privea zâmbitor, îmi trecuse supărarea, îmi venea să şi râd.

Când am ieşit din birtul acela, ploaia se potolise, felinarele îşi aruncau luminile ceţoase peste asfalt şi a trecut Maria, pe care, înainte de plecarea în mlaştini, o vizitam uneori.

„Gellu!“, s-a minunat ea, „unde ai dispărut atâta vreme?“.

„Am fost la ţară“, i-am spus, „am dus-o bine acolo“.

„Ai slăbit“, mi-a spus ea, apoi s-a uitat la Zenobia, a măsurat-o din creştet până în tălpi, a văzut că ies aburi din ea, că fumegă, pe Dragoş părea că nu-l vede.

„Şi acum unde te duci?“, m-a întrebat.

„Habar n-am“, i-am răspuns. Şi am adăugat: „La revedere, Maria“.

„Vino să stai la mine“, a propus ea, „am un atelier nou, nu e departe, e liber“.

„Regret, Maria“, i-am spus, „dar acum sunt, cum s-ar zice, logodit, ea e logodnica mea, iar purtătorul ăsta de căciulă e prietenul meu, aşa că te salut“.

„Puteţi veni amândoi“, a spus Maria (pe Dragoş îl ignora, în continuare), „măcar să beţi o cafea“.

„Invitaţia ta mă ispiteşte, Maria“, i-am spus, „dar tu ştii că nu pot suporta ce pictezi, clăile alea de fân, şi aşa mai departe; acum doi ani, când te vizitam la atelier, pe strada Xenopol, erai pregătită, întorceai mai întâi tablourile cu faţa la perete ca să nu le văd, să nu mă înfurii“.

„Le pot întoarce şi acum“, mi-a răspuns ea, oftând, „trebuie doar să aştepţi câteva minute la uşă, până le întorc“.

Ne-am dus cu ea pe strada Sălciilor nr. 12, în fundul curţii, unde îşi avea noul atelier, o încăpere destul de plăcută, ea nu locuia acolo, lucra doar, picta peisaje tâmpite, am aşteptat afară până a întors pânzele şi am intrat, ne-a făcut cafele, mie şi Zenobiei, pe Dragoş părea că-l ignoră mai departe. Maria ne-a spus că putem folosi atelierul câtva timp, până găsim o locuinţă, eu am invitat-o politicos să ne lase în pace, că suntem obosiţi, şi ea a plecat.

„Mâine“, i-am spus Zenobiei după ce am stins lumina şi ne-am întins pe sofa, în timp ce Dragoş se instala pe masa lungă a Mariei, peste tuburile cu ulei

şi pânzele îngrămădite acolo, „mâine, am să-ţi procur şi nişte mere“.

* *Într-un gheţar au fost descoperite cadavrele perfect conservate a şapte aviatori dispăruţi cu 28 de ani în urmă deasupra Islandei.*

2. Am stat un timp la Maria, n-aş putea spune cât, ea ţinea la mine în felul ei încă de pe când jucam rugby, venea pe teren special să mă vadă, susţinea că îi plac grozav şi pohemele mele, după ce ne-am mutat la ea, a mai venit câteva zile să ne vadă, căzuse pe stradă, se lovise la cap, i se rupsese un dinte, venea fără el, îşi ţinea palma pe gură, îmi aducea cărţi de citit, se rezema de masa pe care dormea Dragoş, nu scotea o vorbă; Zenobia o dădea uşor şi blând, cu mâna, la o parte, ca pe o draperie, de câte ori îi stătea în cale, ea nu zicea nimic, ofta, îşi mângâia gura cu degetul arătător, apoi ieşea brusc, aproape în fugă, mi se părea că plânge.

3. Vă invit să recapitulaţi toate acestea fără a da prea mare importanţă unei anumite agresivităţi care s-ar putea să transpară în gesturile şi în limbajul meu; în mlaştini primisem chiar şuturi în burtă fără să mă opun, atunci gemeam fiindcă aşa trebuia, aşteptând să se ghemuiască cineva pentru noi toţi; dar acolo mă domina evidenţa deschisă a marilor ritmuri pe care le pierdem, pe când în magma oraşului disperarea şi furia, altminteri zadarnice, se topesc mai greu; cu toate acestea, îmi place să susţin că şi aici înşelătoarea mea bruscheţe şi aparentul meu cinism nu sunt decât stridenţe fără importanţă ale unei seninătăţi subterane, mai dură decât toate furiile lumii; şi mai adaug că n-ar trebui să mire, de pildă, afirmaţia că, în zilele despre care scriu (pentru că s-ar părea că scriu), aş fi putut fără jenă să mă deschei la pantaloni în faţa Mariei, privind-o ca pe ceva care oftează şi atât.

În plus, ca să-mi feresc puritatea de ideea abjectă a unei stări virginale, am să adaug că, iubind puternic de la vârsta de patru ani şi jumătate, precum mă asigură nesigurele date ale memoriei, am avut de-a lungul vremii destule iubite, deşi nu căutam asta cu tot dinadinsul, oh, ce mult mă iubeau, ce mult mă urau!

Exista una, de pildă, acum e medic primar, atunci era studentă, făcea practica la un spital, într-un orăşel de provincie, eu locuiam temporar în pădure, aveam un cal, veneam călare, o întâlneam în parc, legam calul de un copac secular, o conduceam în infern, era fericită; când am reîntâlnit-o, după un timp, în tramvai, într-un mare oraş, spunea că are doi copii şi că mă urăşte din toată inima, era aceeaşi, nu putea să uite infernul, spunea: „Mi-ai stricat viaţa, soţul meu e un om capabil şi cumsecade, dar noaptea, când îmi trag pledul peste cap,

ca să fiu singură, mă bântuie amintirea acelor zile etc.“. Voia să mă ucidă, domnule, să mă arunce din tramvai, în plin mers.

Exista alta, lucra la reprezentanţa unei case de filme străine, mă plimba în cupeu, îmi trimitea, iarna, liliac alb, ne îmbrăţişam într-un leagăn, o conduceam în paradis, era fericită; când ne-am reîntâlnit, după ani şi ani, mă ura din tot sufletul, avea în ochi numai cuţite şi pumnale, spunea exact ce spusese cealaltă, n-am să repet, aşa se întâmplă de fiecare dată, aşa sau altfel, fiecare credea că iubise, eu însumi crezusem la fel până când s-a ivit Zenobia, puteam să şi mor, puteam să mă sinucid, domnule, convins că o fac din dragoste, fără să ştiu că la puţini, la foarte puţini le e dat să cunoască miracolul, n-aveţi grijă, nu vorbesc despre altceva, în timp ce Maria îmi aducea cărţi de citit şi tăcea, convinsă poate, şi ea, că mă iubeşte, mi se părea că plânge, n-avea decât…

* *Observatorul astronomic din Kitt Peak a anunţat descoperirea vestigiilor unei stele care a explodat cu aproximativ 300 000 de ani în urmă în constelaţia Lebedei.*

4. Ca un cadavru cu aripi de înger era Maria, venea tot mai rar pe la noi, avea ochii uşor bulbucaţi, îmi plăcea de ea, umbla năucă pe lume, se descurca binişor, o ajutau şi părinţii; o dată, când m-a întâlnit singur pe străzi (ieşisem să fac rost de mere), m-a oprit şi m-a ţinut de mână aproape un ceas, îşi astupa gura cu palma, privea în pământ, nu scotea o vorbă.

„Maria“, am încercat eu să-i explic, pentru că la urma urmei era fată bună, „ar trebui să ştii, că, mai demult, mi se întâmpla din când în când să joc table cu câte cineva deşi jocul ăsta nu-mi place şi puţin îmi pasă dacă pierd sau câştig; nu mă interesa decât ce zaruri dădeam; şi află că, din când în când, izbuteam să iau contact cu zarurile, aveam un fel de stare, n-am să insist, de fapt, atunci ziceam în gând: «patru-doi» sau «cinci-trei» sau mai ştiu eu cât şi dădeam exact ce gândeam; câteodată ziceam cu glas tare: «ia să dau eu, domnule, un patru-trei sau un cinci-doi» sau mai ştiu eu cât şi chiar le dădeam, spre uimirea partenerului, care zicea: «Formidabil, domnule, le dai la comandă» – asta mi se întâmpla numai în momentele de slăbiciune sau de mărunt orgoliu şi atunci celălalt mă punea să dau zarurile cu paharul, ceea ce n-avea nici o importanţă; dar erau şi zile când totul ieşea pe dos, când dădeam cu mâna mea tocmai zarurile care nu trebuiau date, înţelegi? Le ştiam dinainte, le spuneam în gând cu teamă şi cu speranţa că n-am să le dau şi mă gândeam pe unde greşisem, în afara jocului, fireşte; mă îngrijorau tendinţa şi capacitatea mea de a-mi face rău singur, faptul că redeveneam o fiinţă cu două voinţe când socoteam că

scăpasem de asta, mă rog, n-am să intru în amănunte; oricum, mă simţeam mâhnit, celălalt era convins că mă necăjeşte pierderea unei nenorocite de partide, avea şi el punctul lui de vedere, cum să-i explic? Uite, eu stau aici ca un cretin şi-ţi înşir tâmpeniile astea profund adevărate pe care sunt sigur că nu le crezi sau, dacă le crezi, că nu le dai prea mare importanţă pentru că ai şi tu punctul tău de vedere, de ce să n-ai, ca orice om? Nenorocirea e că punctul ăsta de vedere te face să plângi, uite că tac şi treaba ta…“.

Ca un cadavru cu aripi de înger era Maria, ţinându-mă de mână, acolo, în stradă, unde o întâlnisem pe când, de fapt, pornisem să fac rost de nişte mere…

** În Olanda, la Circul Renz, o tigroaică a născut doi pui al căror tată este un leu.*

5. Înainte de a pleca în mlaştini se întâmpla câteodată să mai citesc şi ziarele, dar într-o bună zi nu le-am mai putut suporta vulgaritatea şi pornografia monstruoasă. (Ar trebui poate adăugat că pornografia pomenită aici nu are nimic comun cu sexualitatea, de care a fost legată vreme de secole numai ca să murdărească şi una din ultimele şanse ale omului de a reîntâlni pierdutele adieri ale începutului; ar trebui adăugat că pornografia mai sus pomenită dospeşte în aberaţiile bunului-simţ comun şi, mai ales, în agresivitatea fără precedent a puterilor, dar să lăsăm…)

Totuşi, câteodată, ca să mă dezgust şi mai mult, citeam şi ziarele; ocupaţia aceasta sporadică nu-mi răpea cine ştie cât din ceasurile destinate lecturii tomurilor vremii, adevărate urinoare solid construite şi prevăzute cu instalaţii subtile, ultraperfecţionate, din robinetele cărora curgea teoria, şuşotea poezia, să vomiţi, nu alta, înţepenite, gata să te înhaţe în fălcile lor de lemn; pe acestea le citeam cu dârzenie, din scoarţă în scoarţă, nu scăpăm o literă: „Dacă am început, trebuie să merg până la capăt“, îmi spuneam, era una din probele cele mai dure pe care mi le impusesem, şi aşa mai departe.

Lectura sporadică a ziarelor îmi oferea şi o compensaţie: mizeria lor îngăduia o oarecare superficialitate, relaxantă de cele mai multe ori: citeam doar titlurile şi primele cuvinte ale ştirilor, iar dacă intuiam în ele ceva care ar fi putut să mă intereseze, tăiam cu foarfeca şi lipeam tăieturile pe o coală de hârtie albă; astfel, la câteva luni o dată, când se strângeau mai multe fragmente scăpate din pornografia inconştient-intenţionată a ansamblului, puteam citi un buletin ad-hoc în care ştirile acelea, folosite mai ales ca materiale de umplutură, deveneau destul de instructive, pentru că găseam în ele lucruri şi fapte asupra cărora s-ar fi putut medita.

Ar trebui să mai adaug că la fiecare lectură a buletinului meu mă surprindea, printre altele, o sărăcie persistentă a fabulosului colectiv, dacă mă pot exprima aşa; în afara câtorva – extrem de puţine şi de vechi – obsesii, numărul ultraredus al noutăţilor demonstra, încă de pe atunci, că acest domeniu fie că se afla într-un moment de impas, ceea ce n-ar fi de mirare, fie că îşi mutase pe alte zone, încă obscure, dovezile de manifestare.

Oricum, fenomenul mi se părea strâns legat de mutaţiile pornografiei mai sus pomenite, amin.

Spun toate acestea pentru a face înţeleasă intercalarea în textul de faţă a unor vechi extrase din buletinul meu de ştiri, redate aşa cum au apărut în ziare; ele sunt marcate cu o steluţă şi, oricât ar părea de fragilă înrudirea lor cauzală, fac parte din cercurile mai largi ale mişcărilor mele de atunci…

* *Tânărul pictor Bruno Mendoza, 23 de ani, şi-a încheiat perioada de creaţie în fundul unei grote de unde, după trei zile şi două nopţi, a revenit cu 9 pânze şi 27 de desene lucrate în semiobscuritate.*

6. Atelierul Mariei aducea, într-o oarecare măsură, cu odaia de sus a domnului Sima. Zenobia pretindea chiar că ar fi una şi aceeaşi, până şi fereastra, deşi nu dădea spre mlaştini, se afla la locul ei.

Aici, pe o mică etajeră roşie aşezată în stânga ferestrei, se aflau adunate câteva obiecte; necesitatea de a le enumera, pe care o încerc acum, nu este de natură descriptivă. Ea face parte poate dintr-un ritual pregătitor menit să reunească ceea ce, aparent, desparte. Iată-le:

Un bol de sticlă, vid, rotund şi transparent. La stânga lui, o statuetă arhaică: Cibele, şezând; vremea i-a ros trăsăturile, multiplicându-i-le sub vălurile ştergerii care îi subliniază melancolica nepăsare; senină şi calmă, ea îşi ţine mâinile în poală.

La stânga ei, un mic leu de bronz privea încordat spre stânga; creştetul lui, cu coamă cu tot, nu depăşeşte mijlocul Cibelei.

Deasupra lor, lucrată în metal cenuşiu şi prinsă în perete, litera U, gotică.

Sub etajeră, o cheie veche, ceva mai mare decât cheile obişnuite…

* *Vrând să-şi transforme curtea într-o grădină zoologică tăcută şi paşnică, John Fairnington, din Branxton, a populat-o cu animale făcute din beton.*

7. În prima zi când locuiam la Maria, spre seară, am găsit în faţa uşii, pe

pragul de afară, un fluture de noapte. Corpul lui greoi, pufos şi mare cât un pui de vrabie zvâcnea din când în când, apoi încremenea, cu aripile desfăcute. Ca să-l feresc de tăişurile reci ale nopţii, l-am luat, nu fără dezgust, şi l-am pus într-o cutie, pe masa de sub fereastră.

(Ar trebui să adaug câteva amănunte despre cutia aceea de carton roşu căreia, datorită obiceiului meu de a da nume obiectelor, îi spuneam Intimitate, dar mă tem să nu îngreunez o înţelegere şi aşa destul de vagă.)

În dimineaţa următoare, un Ritm duşmănos mi-a dat târcoale: vibra, ciripea, zbârnâia, izbea în geam, trosnea în varul pereţilor, îl simţeam pretutindeni, real şi perfid.

Ca să mă apăr, am început să-mi pendulez capul spre dreapta şi spre stânga, era o ameninţare, el s-a restrâns, s-a comprimat, a devenit foşnet, din ce în ce mai localizat, o unghie care zgâria uşurel pe dinăuntrul cutiei de carton de pe masă.

Atunci mi-am amintit de fluture, am luat Intimitatea şi am deschis-o; fluturele a ieşit, era încă viu, încerca să se târască greoi spre un ungher mai întunecos, l-am aruncat afară.

A doua zi, am găsit înşirate pe prag *şase* aripi de fluture, identice una cu alta, le-am recunoscut imediat, erau ale lui toate şase, nici urmă de restul corpului, le-am ars acolo unde le găsisem.

În cea de-a treia dimineaţă, pe când voiam să ies, am regăsit, aranjate cu grijă pe pragul de afară, cele şase aripi, neîndoielnic aceleaşi, le-am ars din nou, apoi m-am reîntors în atelier, m-am aşezat pe scaun cu faţa la perete şi am început să aştept, ştiam că trebuie să aştept…

8. Fireşte, spun numai ce se cuvine, adică lucruri aparent mărunte, conştient că până şi ele par uneori cam trase de păr, acesta fiind modul lor de a se lăsa văzute; e ca şi cum, încercând să povesteşti un munte cu avalanşele lui cu tot, s-ar lăsa povestită numai o pietricică sau ceaţa de la gura prăpastiei; dar sunt convins că până şi în tăcerea lor se poate desluşi câteodată geamătul încleştării dintre vârf şi abis.

De asemenea, relatând lucrurile acestea cam greu acceptabile, nu încerc să descurc trama în care viermuiam orbit mai mult sau mai puţin de propriile mele retine: la început mă încăpăţânam să înţeleg, în sensul obişnuit al cuvântului, dar înţelegerea aceea nu putea atinge decât ecouri venite de foarte departe care abia pâlpâiau, ca nişte raze pe ducă; cu timpul, explicaţiile se transformau în portiţe pentru noi capcane, născute din ele însele.

** Marc de Maere, care a stat 105 zile într-un sicriu special amenajat, la o adâncime de 1,50 m, se pregăteşte să petreacă 206 zile în condiţii similare.*

9. În zilele acelea izbutisem să procur, în afară de mere, şi o cantitate infimă de mălai; acesta, fiert cu foarte multă apă, devenea terci; lăsat să se răcească, el constituia hrana noastră de bază, o hrană infamă, aş putea zice, care ne-ar fi dezgustat profund dacă i-am fi dat vreo atenţie.

Oricum, permanenta stare euforică în care trăiam pe atunci ar putea fi pusă pe seama nutriţiei, explicaţie, după cum mi-am dat mai apoi seama, pe cât de logică, pe atât de cretină.

Nici vorbă, disponibilităţile noastre, mai ales ale Zenobiei, ne-ar fi putut rezolva cu destulă uşurinţă micile mizerii ale vieţii, dar niciodată nu ne-a trecut prin minte să le folosim pentru asemenea nevoi; iar dacă o dată sau de două ori am vârât câte o monedă în cutia unui telefon sau a unui cântar public şi ne-am ales cu câte o poală de mărunţiş, acesta a constituit pentru noi un joc: am văzut că se poate şi, fără să ne mirăm sau să repetăm, am lăsat să se poată.

10. Totul se desfăşura după legile unei ciudate nepăsări-active; datorită ei, cele mai neînsemnate gesturi căpătau greutate pe când limitele voinţei-conştiente deveneau din ce în ce mai instabile: orice se întâmpla părea, în acelaşi timp, constant şi reversibil, cert şi înşelător, dar mai bine să vorbim despre altceva…

În acele zile, Zenobia se adapta noilor condiţii ale existenţei noastre; era o adaptare fluidă în care viaţa obişnuită nu se deosebea cu nimic de viaţa presimţită; ea le turna una în alta, gesturile şi cuvintele ei se aliniau într-o modestie obscură şi plană căreia numai rămăşiţele orgoliului meu mai încercau, din când în când, să i se opună.

Pentru mine, Zenobia reprezenta mirificul dezlegat; naivitatea şi spaimele ei erau de altă natură: ea tresărea şi se speria la orice foşnet, auzea cum se mişcă umbrele pe ziduri.

** În Venezuela, membrii unei expediţii au descoperit întâmplător o pădure care creşte într-o peşteră subterană. Pădurea, formată din copaci foioşi, înalţi şi atât de deşi, încât a fost nevoie de topoare speciale pentru a se putea croi un drum, are frunzişul verde, în care clorofila se formează fără ca razele soarelui să pătrundă în peştera subterană.*

11. Zenobia îmi devansa gesturile şi intenţiile; nu ştiu dacă punctul ei de vedere coincidea cu al meu, deşi s-ar putea spune că nu trăiam individual; dar punctul *nostru* de vedere, totdeauna coincident, era altceva decât coincidenţă.

Aveam impresia că până şi tăcerile ei îmi vorbeau despre ceva pe care îl ştiam de mult, ceva imposibil de formulat în cuvinte, simţit de obicei ca o împăcare, ca o ştiinţă totală şi liniştită.

Ea mă ferea de explicaţii; ştiam amândoi că nu e nevoie să reformulăm, ci să trăim conform lumii aceleia presimţite, devenind, astfel, disponibili pentru ea; când izbuteam, conflictul haotic al unor elemente şi idei se topea de la sine, aparenta dezordine căpăta coerenţă; aceasta cerea însă destul chin şi suferinţă: ca să le pot suporta, suprafaţa mea de contact pe atunci încă fragilă mă obliga adeseori să recurg la poezie; atunci incoerenţa şi echivocul intrau în joc doar ca aparenţe ale posibilului, pe când, dimpotrivă, înţelegerea formulată mi se părea pe jumătate pierdută.

Zenobia mă ajuta să restabilesc pas cu pas o natură în parte uitată, în parte presimţită, dar care mă îndreptăţea să mă îndoiesc de realitatea percepţiilor mele; această natură constituia pentru ea câmpul firesc al existenţei.

În norul care ne trăia trecuse timpul teoriei, era o vreme a dovezilor şi a mărturiilor; acolo, solicitările, mai ales cele privind starea şi mişcarea lumii, se dezlegau ca să se lege altfel, iar noile lor legături făceau loc altora, infinit îmbogăţite, deveneau altceva, rămânând într-un fel aceleaşi.

Ştiam că obsesia unui sens ascuns al lucrurilor, ca orice obsesie, se datora în cea mai mare parte indisponibilităţii şi că starea obsesivă, ca şi explicarea sensului, nu poate duce decât la o nouă miopie, la o nouă eroare sistematizată. Zenobia cunoştea mânia şi frustrarea pe care mi le pricinuiau sistemele.

* *De 33 de ani doctorul William Bean notează cu atenţie ritmul creşterii unghiei de la degetul mare al mâinii sale stângi.*

12. Zenobia îmi ghicea gândurile, toate gândurile; o dată, stăteam tăcuţi amândoi, Dragoş dormea pe masă; eu citeam ceva despre acea auditoare şi confidentă a străfundurilor, măicuţa Mechtilde de Magdeburg, care, cu un mileniu şi ceva în urmă, bântuită de viziuni ale infernului, vestea apropiata domnie a urii veşnice.

„De ce *ură* veşnică?“, m-a întrebat Zenobia.

„De unde ştii?“, am spus.

„Ce să ştiu?“

„Despre Mechtilde…“

„Care Mechtilde?“, s-a mirat Zenobia; iar când i-am spus ce citeam, mi-a mărturisit că nu ştia nimic despre nici o Mechtilde, dar că nu suporta ura; vorbise aşa, într-o doară, şi părea mai mirată decât mine, mai speriată chiar, ai fi zis că voia să-şi ceară scuze.

* *Plajele litoralului peruvian al Oceanului Pacific au fost invadate de uriaşe meduze multicolore, smulse de furtuni din adâncuri.*

13. Altă dată, când am căpătat două bilete la circ, am stricat fără voia mea spectacolul unui biet hipnotizator. Acesta lucra cu un băiat de vârsta noastră care trebuia să ghicească, legat la ochi, numere de pe buletinele de identitate ale spectatorilor, şi aşa mai departe. În seara aceea eu şi Zenobia eram binedispuşi, spectacolele de circ ne-au plăcut totdeauna, aşa că i-am spus, în glumă, Zenobiei: „Ce-ar fi să-l fac pe băiat să vină la mine?“.

Zenobia a pufnit în râs, eu am şi uitat ce spusesem, nu mă interesa, când băiatul acela legat la ochi a dat buzna peste mine, tocmai în fundul sălii, unde mă aflam; asta s-a repetat de trei-patru ori, nu mai ştiam cum să scap, spre disperarea hipnotizatorului, până când publicul a început să fluiere; au urmat apoi alt număr şi altul, până la sfârşit…

„Te-ai jucat frumos“, spunea Zenobia, în drum spre casă, vrând parcă să şteargă gustul penibilului pricinuit de jalnica mea exhibiţie.

* *Michel Lottito, în vârstă de 28 de ani, a reuşit în 12 zile să mănânce aproape în întregime o bicicletă în greutate de 7 kilograme.*

14. Stăteam în norul meu şi mă uitam; de fapt, nu căutam nimic, stăteam ca într-un abur transparent, zilele se scurgeau lente, aproape nu ieşeam din casă. Zenobia lipsea mereu, susţinea că trebuie şi ea să lucreze. În noaptea fără de sfârşit a lumii urlau aceiaşi lupi, luceau aceleaşi stele.

Într-una din zile, spre seară, Zenobia m-a sfătuit să mai ies un pic la aer, să mă plimb, „Eşti palid de tot“, spunea, „du-te să cumperi nişte sugativă galbenă sau ce vrei tu“.

Am plecat, se înnorase, exista o mică papetărie prin apropiere, Zenobia pomenise numele câtorva străzi, pe ele trebuia să merg, şi nu pe altele, dacă m-aş fi abătut din drum, s-ar fi mişcat altceva.

Străbăteam străzi arhicunoscute, vedeam ca prin ceaţă oameni cu feţe albe sau verzi, erau nişte case, cineva striga de la o fereastră deschisă: „Ioanaaa!“, o femeie scăpase din mână la trecerea mea câteva monezi, le auzeam sunând, se

aplecase să le culeagă de pe asfalt, mă duceam să cumpăr sugativă galbenă sau ce voiam eu.

Apoi, fără nici un motiv, m-am abătut din drum; începuse să picure, se scutura un nor, în stânga mea se afla strada Palade, o stradă mică şi liniştită, deasupra ei cerul părea un cort uriaş tapisat cu planete albastre care pluteau calme de la o zare la alta, acolo nu se putea să plouă; aveam senzaţia că pătrund pe aleea unui cimitir, un rest de slăbiciune mă făcea să mă întreb, vag, de ce mă abătusem din drum, ce căutam pe aleea unui cimitir.

Pe strada aceea, mergeam, cu ani în urmă, spre şcoală. În drum, scoteam limba la oameni, dacă trecea vreun şchiop, i-o luam înainte şchiopătând; acum, după câţiva paşi, l-am văzut venind dinspre celălalt capăt al străzii pe unul dintre prietenii mei, îmi făcea semne de departe, părea că vine la o întâlnire dinainte fixată.

Prietenul acela, al cărui nume nu l-am ştiut şi cred că n-am să-l ştiu niciodată, era un băiat destul de înalt, mai mult blond, am impresia că purta totdeauna cămăşi albe cu gulerul răsfrânt, oricine ar fi spus că arăta bine. Prima oară îl întâlnisem în Gara de Nord, cu câtăva vreme înainte de plecarea mea în mlaştini, mă aflam în sala de aşteptare clasa a doua, stăteam pe o bancă, habar n-aveam ce căutam acolo, în orice caz, nu mă gândeam să plec nicăieri, aşteptam pur şi simplu, era îmbulzeală, câteva sute de oameni…

L-am văzut, peste mulţime, la celălalt capăt al sălii, căuta şi el parcă pe cineva; când a dat cu ochii de mine, a ridicat mâna, se afla încă în prag, mi-a făcut semn; am ridicat şi eu mâna, pe el îl aşteptam; a venit spre mine, ne-am îmbrăţişat, s-a aşezat alături, pe bancă, am vorbit câteva ore, spunea că se ocupă cu un fel de măsurători (de terenuri, de drumuri, n-am prea înţeles), i-am dat şi eu unele noutăţi despre mine, eram convinşi amândoi că ne cunoşteam de când lumea, el îmi spunea pe nume (îmi dăduse un nume aiurea, cred că îmi spunea Scarlat, nu l-am contrazis, n-avea nici o importanţă), abia când a plecat mi-am dat seama că atunci îl întâlnisem pentru prima oară şi că uitasem să-l întreb cum îl cheamă.

Acum, pe strada Palade, prietenul meu fără nume mi-a întins mâna şi mi-a spus repede:

„Te-am aşteptat la cimitir.“

„La cimitir? Ce să caut la cimitir?“, m-am mirat eu.

El m-a privit o clipă, pe urmă a spus: „La înmormântare; a murit Constantin“.

Apoi mi-a dat mâna grăbit şi a plecat; începuse să plouă pe strada Palade, n-am apucat să-l întreb de unde îl cunoştea pe Constantin, de unde ştia că îl

cunoşteam şi eu, n-avea importanţă, m-am dus să cumpăr sugativă galbenă sau ce voiam eu.

Când m-am întors acasă, i-am povestit Zenobiei abaterea mea din drum şi celelalte, de altfel îi povesteam în fiecare seară tot ce făceam în timpul zilei, recapitulându-mi astfel obişnuitele pendulări între mizeriile orgoliului şi meschinăria modestiei; de obicei ea nu zicea nimic, trebuia să ajung singur la capăt, a tăcut şi atunci, dar, fiindcă era lângă mine, totul părea limpede în cercurile noastre.

* *La Grenoble, Christian Schaller a fost atacat cu lovituri de karate de două femei care, după ce i-au luat actele şi portofelul cu 800 de franci, au dispărut, pe cât se pare cu o maşină în care se aflau doi bărbaţi.*

15. Îmi e nespus de greu s-o situez pe Zenobia în cadrul ei real, nu pentru că n-aş vrea, ci pentru că de prea multe ori cuvintele întunecă ceea ce vor să spună; un amărât de fard peste paloarea feţei n-ar fi în stare să redea vederii nimic din frăgezimea ei lăuntrică; în plus, ea bombăne mai toată ziua (încă de mică bombănea jucându-se cu păpuşile ei de cârpă), vorbeşte singură şi e de o încetineală uimitoare; în plus, ea e nespus de dură şi de blândă în acelaşi timp.

16. Pentru Zenobia nimic nu e mărunt sau obişnuit; în privinţa aceasta ea seamănă cu o lupă în care lumea se redimensionează, firesc şi de la sine, în tipare lente, şi nu se chinuie să fie; prin ea, eclipsele dispar într-o seninătate care absoarbe totul, pentru ca mai apoi o simplă vorbă de-a ei legată de cine ştie ce banală grijă casnică să le readucă acolo unde nici n-ai bănui că sunt posibile.

În toate acestea, ea rămâne o fetiţă cuminte şi naivă; câteodată însă e de o încăpăţânare nemaipomenită, nu spune decât nu şi nu; atunci toate argumentele mele devin inutile şi e nevoie să treacă un timp ca să înţeleg că împotrivirea se datora „trecătoarei mele ieşiri din cercuri“, ca să folosesc cuvintele ei. Fireşte, asemenea momente m-ar mâhni adânc dacă n-ar cuprinde şi ele ideea consolatoare că, din toată lumea asta, ea m-a ales pe mine.

De fapt, Zenobia susţine că tot ce fac e foarte important şi se necăjeşte de câte ori îmi pierd încrederea în mine; ea e convinsă că drumul vieţii mele îmi cere să mă mişc, orice s-ar întâmpla, numai pe el şi că, de-a lungul lui, în orice clipă, se află lucrul către care mă îndrept, chiar dacă uneori îl uit sau îl ignor.

17. M-a umilit descrierea săracă şi profanatoare a Zenobiei. Din pricina asta, câteva zile n-am mai scris un rând; ar fi trebuit totuşi să ştiu de la început

că pângăresc o zonă care, datorită structurii şi deprinderilor mele, se lasă transcrisă, şi încă destul de vag, numai prin mijlocirea a ceea ce numesc pohem; ar fi trebuit să nu uit că, altfel, tentaţia de a o descrie cât de cât aduce după sine texte a căror inocenţă artizanală nu are decât un merit: acela de a mă situa în afara literaturii…

18. Înainte de plecarea în mlaştini obişnuiam să fac plimbări lungi, fără o ţintă precisă. Un fel de impuls greu de definit îmi vestea momentul când trebuia să pornesc la drum. Atunci luam primul tren, indiferent de direcţie, sau prima cursă auto, iar când ajungeam la zece-cincisprezece kilometri de oraş, mă întorceam acasă pe jos.

Vara, când oboseam sau când arşiţa soarelui devenea de nesuferit, mă culcam prin gări, pe sub salcâmi, în iarbă. De obicei călătoriile mele se încheiau în preajma vreunui loc încărcat de vestigii sau pe fundul vreunei cariere de nisip părăsite, îmi plăcea să privesc faliile secţionate, le citeam ca pe paginile unei cărţi, erau şi oase vechi.

Iarna, pe şosele pustii, vântul îmi biciuia obrajii, vrăbiile aproape îngheţate mă însoţeau cu ţipete de spaimă, vâram câteva dintre ele sub palton, stăteau cuminţi acolo până se încălzeau, apoi îşi reluau zborul şi zarva, lăsând altora locul.

Aşa se face că, pe când locuiam la Maria, am simţit impulsul acela şi i-am spus Zenobiei că trebuie să plec, nu ştiam unde; era spre miezul nopţii, ea mi-a pus într-un sac de sport al Mariei ceva de mâncare, un pumn de tutun, o cutie de chibrituri şi un şpaclu mic, pătat de vopsele.

La gară, primul tren pleca spre Bărăgan. Am luat bilet dus-întors până unde îmi permiteau puţinii bani pe care îi aveam în buzunar, nu mai ştiu până la ce staţie, şi m-am urcat într-un vagon de clasa a treia.

Cât a ţinut drumul, puţinii călători vorbeau pe şoptite, vrând parcă să nu tulbure noaptea. Mă ghemuisem pe o bancă şi aşteptam să ştiu unde trebuia să cobor. După un ceas, am ştiut şi am coborât.

Era o haltă, nu i-am putut citi numele, o gheretă de scânduri cu o lampă afumată, aproape stinsă. Trenul se oprise câteva clipe, abia am apucat să mă dau jos.

Am bătut în geamul gheretei, cineva dinăuntru a şoptit: „Ce doreşti?“, am întrebat tot în şoaptă unde e satul, nu i-am spus numele pentru că nu-l ştiam, glasul din gheretă mi-a răspuns: „Ţine-o înainte, că te duce drumul“, se ghicea un drum în beznă, pe lângă gheretă, am mers un timp de-a lungul lui, pe sub copaci răzleţi, apoi m-am abătut peste ogoare, începuse o burniţă mărunt,

auzeam de pe alt drum, poate aproape, poate departe, şoapte de oameni îndemnând vitele şi scârţâit de care; era un întuneric ud, am nimerit o potecă, ştiam că pe acolo trebuia să merg şi ea m-a dus pe uliţele unui sat care mi s-a părut nesfârşit de lung; izbeam în dreapta şi în stânga, orbeşte, cu sacul de mână, ca să mă apăr, niciodată nu s-au năpustit asupra mea atâţia câini tăcuţi şi furioşi, îşi înfigeau colţii în sacul meu, unul a rămas cu dinţii înfipţi în el, învârteam sacul în aer, cu javră cu tot, ca să-l desprind, eram sigur că oamenii mă priveau din casele întunecate, mi se părea că le aud şoaptele, dar n-a ieşit nici unul să alunge haita.

La capătul satului m-am oprit să răsuflu, câinii rămăseseră în urmă, le auzeam mârâitul înăbuşit; apoi am tăiat pe o scurtătură, de-a curmezişul unei arături şi m-am oprit lângă un pâlc de salcâmi. Ştiam că acolo era locul: o groapă, un fel de şanţ adânc şi nu prea lung. Am sărit în groapă, m-am ghemuit pe fundul ei, eram leoarcă de sudoare, burniţa îmi udase hainele, mi se lipeau ochii de somn şi oboseală.

După un timp, cerul s-a limpezit; tresăream din când în când şi mă uitam în sus, stelele scăpărau şi săreau parcă de colo colo, întreaga boltă se răsucea, tăcută, deasupra mea; am bâjbâit pe fundul gropii până ce am găsit, apoi am adormit.

Când m-am trezit, se luminase de-a binelea. Am pornit înapoi, spre haltă. Câinii se liniştiseră. Am străbătut satul fără să văd ţipenie de om, ai fi zis că muriseră toţi. Hainele ude, încinse acum de soare, începuseră să mă frigă. La haltă, am bătut din nou în geam. Lampa se stinsese, cred, singură. Am întrebat la ce oră trece primul tren spre Bucureşti; aceeaşi voce mi-a şoptit că mai am de aşteptat. Soarele devenise explozie galben-roşcată. M-am tras mai la o parte, exista şi acolo un pâlc de salcâmi, m-am culcat la umbra lor.

Acasă i-am dăruit Zenobiei medalionul de piatră lucioasă şlefuit cu vreo trei mii de ani în urmă şi regăsit de mine, pentru ea, în bezna gropii; piatra aceea neagră ea spune că a fost dintotdeauna a ei şi o mai poartă şi acum, din când în când, prinsă la gât cu o cureluşă subţire.

* *Concursul anual de la Montemesola – pentru cea mai frumoasă mustaţă – a fost câştigat de grecul Nicolas Stassinos, posesorul unei mustăţi de 60 cm.*

19. La început, când pui degetul pe un lucru şi lucrul acela se aprinde, nu e deloc vesel, te apucă şi spaima; de obicei după aceea începe revanşa, cu subtilităţile greu de discernut ale conştientului, începe chinul de a nu fi sigur

dacă doar ai presimţit aprinderea sau dacă ea s-a produs pur şi simplu la atingerea degetului tău.

E greu să te obişnuieşti cu gândul că ai putea avea un picior mai lung sau mai scurt decât ceilalţi, oricum şchiopătezi, iar meschina compensaţie a singularităţii nu e o consolare.

În asemenea momente Zenobia intra în norul meu, şoptea ceva, nu învăţa nimic de la mine şi nu mă învăţa nimic, eram trăiţi fiecare de universul nostru comun, ne înţelegeam firesc, fără prea multe vorbe.

Pe urmă ea zâmbea, uita, uitam şi eu, afară se întuneca, stăteam aşa, îmbrăţişaţi, în mijlocul odăii, de afară nu pătrundea nici un zgomot, nici un fir de lumină, mă întindeam pe sofa.

„Zenobia“, spuneam, „am scris nişte poheme tâmpite, n-ai vrea să mi le citeşti tu? Sunt acolo, pe masă…“.

Ea lua hârtiile, se culca lângă mine, în beznă, cred că închidea şi ochii, întunericul devenea cald şi moale. Zenobia citea cu degetele, cuvintele picurau când limpezi, când tulburi, le intuiam exact pe cele care trecuseră dincolo.

Altă dată, când pohemele mele mă plictiseau (simţeam fiecare literă-frână, fiecare cuvânt menit să mă întoarcă, să readucă îngerul în closetul comun al mentalului şi rătăceam prin imensul pustiu al revanşei), o rugam să-mi citească din cine ştie ce carte, uitată de Maria. O dată, a nimerit nişte poeme în flamandă. Atunci glasul ei uşor speriat mi-a şoptit în întuneric:

„Sunt într-o limbă străină…“.

„Nu-i nimic“, i-am spus. „Cu atât mai bine…“

Ea şi-a plimbat degetele peste file şi a început să citească, sunetele păreau ciudate pentru urechile noastre, dar noi le înţelegeam sensul, de dincolo de cuvinte.

20. Într-una din zilele acelea, pe când Zenobia era plecată de acasă, ne-a vizitat Maria, nu mai trecuse de mult pe la noi, ne-a adus câţiva trandafiri abia îmbobociţi, zicea că sunt din grădina ei.

„N-am să stau mult“, spunea, „n-aş vrea să te deranjez“.

„Poţi să stai cât vrei“, i-am spus. „Nu mă deranjezi deloc, eşti la tine. Ştii, sper, că ne mutăm curând…“

„Nu-i nici o grabă“, a spus ea, mişcându-se moale, şi emana atâta căldură şi supunere, încât orice băiat ar fi sărutat-o măcar. „Am venit să iau nişte desene vechi, nu ştiam că eşti singur.“

„Nici nu sunt singur, Maria“, am spus arătând vag spre masa de unde Dragoş, care nu mai deschisese de mult ochii, ne privea cu o sprintenă

curiozitate, „mai e şi bătrânul“ (aici Dragoş s-a încruntat puţin şi a clătinat din cap, a mustrare).

Maria s-a uitat spre masă, apoi şi-a întors, mirată, capul spre mine.

Există oameni în faţa cărora e plăcut să pălăvrăgeşti, ei te incită la asta, îţi dau impresia că înţeleg foarte bine şi ce spui, şi ce nu spui; de multe ori te şi dezamăgesc, mi s-a întâmplat şi mie; oricum, ei nu te obosesc, n-ai nevoie să tot explici, ţi se pare că te înţeleg dintr-un foc, nici n-apuci bine să închei fraza.

Pentru mine Maria făcea parte dintre ei, de aceea, ca să nu tac, i-am spus imediat că îmi place muzica, în special a greierilor, i-am povestit despre cei doi săpători de fântâni care vorbeau între ei fiecare din fântâna pe care o săpa şi de pe stratul la care ajunsese, unul stătea pe argilă, altul pe nisip, treaba lor; i-am mai vorbit despre un sculptor inexistent, numit Heraclitoris, a cărui bunică locuia pe o vale arsă de soare, şi despre un proiect de sinucidere colectivă în care murim toţi pe o plajă, ne dăm cu pantoful în cap. „Există totuşi o compensaţie“, spuneam, „dar ea se află în vestiare, acolo unde dăm nume noi aceloraşi străvechi şi jalnice erori“, şi aşa mai departe.

Astfel vorbeam cu Maria şi mă simţeam bine, golul acela cu demarcaţii vagi se umplea cu efluvii călduţe, mă ascultam ca pe un străin, nu totdeauna mulţumit de mine, îmi găseam justificări: „Nu vreau să-i las ei timp să se desfăşoare, m-ar plictisi prea mult, prefer să aud pe unde se mai împotmoleşte propria mea minte“, era o relaxare cabotinismul meu acceptabil.

Maria mă asculta, ai fi zis că înţelegea perfect nefericita picătură de fosfor care mai licărea printre sunete, stătea lângă masa de la fereastră, luase o mapă cu desene şi alegea din ele, punea unele deoparte, trecea cu mâinile prin Dragoş care zăcea neclintit acolo, părea că nu-l vede, trecea desenele prin el ca prin aer, punea unele la loc, în mapă, tot prin Dragoş. Tăceam. Mă încerca o senzaţie de vomă, o amintire de coşmar, mă întrebam dacă Maria ştia şi făcea dinadins alegerea aceea deşucheată.

Când şi-a dat seama că tac, Maria a oftat şi s-a întors spre mine.

„Zilele trecute“, a spus ea, „am cunoscut un băiat, zicea că te ştie…“.

Apoi a luat desenele alese şi a plecat.

* *Pe când interpreta la Paris rolul principal din „Vecerniile Siciliene“ de Verdi, cântăreaţa Martina Arroyo s-a prăbuşit pe scenă în actul al doilea datorită unei bruşte scăderi de tensiune. Pentru a o înlocui a fost solicitată cântăreaţa Renata Scotto, care, dându-şi acordul, şi-a anunţat apoi indisponibilitatea pentru două săptămâni. S-a apelat atunci la cântăreaţa Montserrat Caballé, dar aceasta era bolnavă.* Le Monde *informează că în*

lume nu se cunosc decât trei-patru cântăreţe capabile să interpreteze dificilul rol al Elenei, trei dintre ele aflându-se bolnave în acelaşi timp, una la Paris, a doua la Milano, a treia la Torino.

21. Seara, fireşte, i-am povestit Zenobiei până în cele mai mici amănunte vizita Mariei, i-am repetat toate cuvintele rostite de mine şi de ea, tot ce gândisem în clipele acelea, am evocat până şi cotropitoarea căldură umedă a vizitatoarei.

Zenobia era obosită, lucrase mult în ziua aceea, stătea pe un scaun şi mângâia buchetul de trandafiri adus de Maria.

„Sunt doisprezece“, a spus.

„Cum poţi să fii atât de liniştită?“, am întrebat-o, fiindcă începea revanşa. „Din tot ce ţi-am spus reiese că Dragoş nu există, acolo, pe masă, şi tu, în loc să spui ceva, mă laşi să mă chinuiesc…“

„Sunt obosită“, a spus Zenobia şi mângâia mai departe trandafirii.

„Tu nu mă ajuţi niciodată“, am spus, „mă laşi totdeauna să mă chinuiesc singur… Nu-ţi dai seama? Dacă Maria nu-l vede, dacă poate să-şi treacă mâinile şi desenele prin el înseamnă că am halucinaţii şi, ce-i mai rău, că le leg între ele, că le sistematizez…“.

Ştiam că înşir prostii, îmi era egal, sistemul însăilat fără voie de câtăva vreme se anihila în tăcerea Zenobiei, simţeam din nou cum mă înconjoară acel „altceva“ care, pentru a putea fi suportat, cerea mici pauze de isterie raţională capabile să-l mai îngroape din când în când în propria lui forţă disperată; acum, slăbiciunea şi îndoielile mele mai stăruiau doar prin virtutea inerţiei.

Şi totuşi, din orgoliu, vrând parcă să-i demonstrez Zenobiei că aveam dreptate, că vina era a ei şi numai a ei, m-am îndreptat spre Dragoş, i-am pus mâna pe cap, i-am pipăit fruntea rotundă, părul uleios şi moale – erau acolo, sub degetele mele, mi-a făcut cu ochiul.

Când m-am întors lângă Zenobia, am văzut că ea nu mai mângâia trandafirii: de la baza fiecăruia, de unde floarea întâlneşte tulpina, ea scotea nişte ace cu gămălie atât de mici şi de subţiri, încât abia dacă le-ai fi putut zări.

„Ia te uită!“, m-am mirat eu. „Maria pretindea că sunt culeşi din grădina ei…“

„Poate chiar sunt“, a spus Zenobia.

Atunci mi-am amintit că, de fapt, aşa obişnuiesc să facă şi unii florari când vor ca garoafele sau bobocii de trandafir să dureze mai mult…

** În decursul unui singur an în Republica Sud-Africană s-au născut 12*

perechi de gemeni siamezi. Profesorul Trevor Jenkins consideră acesta ca pe un fenomen extrem de rar care trebuie studiat, pe pământ născându-se anual cel mult o pereche de asemenea gemeni.

22. Curând după aceea, într-o după-amiază, eram obosit, aveam în faţă nişte poheme, stăteam cu obrazul lipit de ele, Zenobia nu era acasă, mă aflam pe muchie de cuţit între pohezie şi celelalte, care trebuiau făcute cu grijă.

Aş fi aţipit sau chiar aţipisem, cu capul pe masă: terminasem de scris. Era, într-un fel, ca atunci când începi să mori, în fine…

Stăteam cu capul pe masă, peste pohemele mele, când uşa s-a deschis bi-ni-şor, credeam că e Zenobia, şi a intrat un copil de vreo trei-patru ani, firav şi palid.

Nu ştiu de ce, m-am gândit că ar putea fi Empedocle-copil şi mi-a venit să râd pentru că anticii ăştia, când vin, sunt totdeauna solemni, n-ar zâmbi nici în ruptul capului şi mai sunt şi politicoşi (am mai păţit-o o dată cu Empedocle, ţinea morţiş să-mi dea sfaturi, eu mă uitam cu jind la sandaua lui de bronz, cea lăsată la gura vulcanului, îmi plăcea modelul, i-aş fi cerut-o s-o port şi eu câteva ore, i-aş fi făcut să crape de invidie pe băieţii de pe strada Leonida, unde locuiam pe atunci cu mama şi cu cele patru surori ale mele pe când fratele meu mai mare, Andrei, rătăcea pe undeva prin provincie; dar Empedocle mă bătea la cap: „Trebuie să înveţi să gândeşti cu mâinile“, i-aş fi spus să tacă dracului din guriţa lui minunată pentru că pe mine începuseră să mă doară mâinile de atâta gândire…).

Pe urmă mi-am zis că băieţelul care mă vizita putea să fie al vreunui vecin şi că se rătăcise din întâmplare pe la noi, asemenea lucruri se întâmplă şi nu se întâmplă, în acelaşi timp, n-ai cum să ştii dacă nu ştii…

Băieţelul părea că nu mă vede, nu-mi dădea nici o atenţie, se uita la Dragoş, mă şi gândeam să-l întreb, în ipoteza că ar fi fost Empedocle, cum naiba de greşise în privinţa modului de moarte; aş fi pălăvrăgit un pic cu el despre asta, dar îmi era prea somn, abia izbuteam să-mi ţin pleoapele ridicate.

Copilul stătea cuminte în cămăşuţa lui largă, la câţiva paşi de masa de sub fereastră; ţinea mâinile la spate, se aplecase uşor înainte, privea atent şi nu scotea o vorbă.

Au trecut, astfel, câteva minute bune, aproape aţipisem, când Dragoş a sărit de pe masă şi a început să ţopăie în jurul lui.

„Astâmpără-te“, am încercat eu să-l potolesc. „O să sperii copilul…“

Dar cuvintele abia îmi ieşeau din gură, un fel de mormăit. Cu toate astea, Dragoş le-a înţeles şi s-a oprit o clipă.

„Nu se speiie“, mi-a spus, „e piietenul meu, a venit să ne jucăm…“.

„Prietenul tău, pe dracu’“, am izbutit eu să mormăi pe când el îşi reluă dansul în jurul copilului.

Îi vedeam şi îi auzeam pe amândoi ca dintr-un cub de ceaţă, mâinile puştiului luceau, dar faţa nu i se înverzise încă, îmi era atât de somn, încât m-aş fi aruncat de pe scaun direct în aşternut, ca într-o apă; m-am târât cu greu până la sofa, m-am poticnit de câteva ori şi m-am întins acolo cât eram de lung, cu faţa spre ei.

Nu ştiu de ce, mă încăpăţânam să ţin ochii deschişi, aş fi putut să-i văd oricum, începuseră să joace amândoi, ţopăiau ca nebunii, săreau prin aer şi chicoteau, apoi Dragoş s-a aşezat în patru labe, copilul i s-a urcat în spinare, se mişcau aşa, de-a lungul încăperii. Când izbuteam să ridic mai mult pleoapele, îi vedeam ca pe nişte pete nebuloase mutându-se de colo colo, habar n-aveau de mine, voiam să strig la ei să se astâmpere odată, să mă lase să dorm, mi se înţepeniseră maxilarele, nu izbuteam să scot decât nişte sunete jalnice: „ob-ob-ob…“.

Apoi s-au potolit, le vedeam din nou, clar, feţele, semănau în mod ciudat cu mine, nu înţelegeam şi nici nu încercam să înţeleg cum de îmi semănau atât de mult puştiul ăla amărât şi bătrânul senil, cu mutra lui de capră jumulită, simţeam că există între noi o comuniune de nedefinit, ne zbenguiam parcă, toţi trei, în aceeaşi apă răcoroasă şi i-aş fi pocnit pe toţi trei fiindcă nu mă lăsau să dorm.

Pe urmă Dragoş s-a instalat tacticos pe scaunul meu, la masa mică unde obişnuiam să scriu, a luat unul din pohemele mele, apoi încă unul şi încă unul, în total trei, făcea avioane din ele, puştiul îl privea serios şi atent, le mai netezea şi el un pic muchiile, cu unghia, şi le arunca prin cameră.

Îmi venea să urlu şi să râd, puţin îmi păsa şi de poheme, şi de mine, m-am pomenit mişcând (înăuntru) degetele; făceam (înăuntru) exact ce făcea Dragoş; braţul meu drept zvâcnea (înăuntru): arunca avioanele odată cu braţul plăpând al copilului; exista (înăuntru) o similitudine uluitoare a gesturilor noastre. Pe urmă m-am plictisit, ei s-au oprit din joc. Dragoş mi-a făcut un semn de salut, cu mâna la căciulă, copilul mă ignora şi au ieşit amândoi bi-ni-şor din odaie, pe când eu mă prăbuşeam într-un somn adânc.

Când s-a întors Zenobia, se întunecase de-a binelea, a aprins lumina, m-a trezit.

„Ce ai?“, mi-a spus, „De ce gemi?“.

I-am povestit că pesemne lucrasem prea mult, din care cauză avusesem un coşmar plăcut şi neplăcut, că mă vizitase un băieţaş, „Închipuieşte-ţi“, i-am

spus, „cred că era Empedocle-copil, un puşti, toată chestia e că semăna leit cu mine; acum, să nu-ţi închipui că spun asta din orgoliu, era un biet puşti amărât; în plus, boşorogul de Dragoş a făcut măgăria de a se căra fără să-şi ia rămas-bun de la tine, semăna şi el cu amândoi…“.

Zenobia s-a aşezat pe scaun să plângă un pic, poate era obosită, poate îi părea rău că ne părăsise Dragoş. Pe urmă a zis: „Gata!“ şi s-a ridicat. Eu i-am povestit mai departe ce se întâmplase. Ea mă asculta făcând, ca orice gospodină, puţină ordine prin casă. De trei ori s-a aplecat şi a ridicat de pe jos nişte avioane de hârtie, trei în total, dar nu le-a pus lângă celelalte poheme şi pe masa de sub fereastra care ar fi putut să dea spre mlaştini.

III
Coridorul

1. Deschizi o uşă şi apare alta, apoi încă una şi încă una, până la ultima, care nici nu există măcar, şi tot aşa până te pomeneşti la prima, care nici nu există măcar, şi mai dai o raită prin locuri vechi pentru că ceea ce credeai că te scosese şi chiar te scosese devine capcană şi te readuce tot acolo ca să înţelegi odată că ultimul tău adevăr e la fel de iluzoriu pe cât fusese primul şi ca să nu uiţi că te afli totdeauna pe muchie de cuţit.

2. La câteva zile după plecarea lui Dragoş pornisem pe jos, n-ar fi fost departe.

Mergeam agale, din când în când mă opream, îmi rezemam fruntea de zidul vreunei case şi plângeam, îmi plăcea figura; un bătrânel s-a oprit să mă întrebe de ce plâng şi dacă am nevoie de ceva.

„Dă-mi jumătate din batista dumitale, s-o folosesc cinstit“, i-am spus mutându-mi fruntea pe umerii lui, „pentru că mă duc să-mi văd familia, o mamă văduvă şi poate muribundă şi o tânără oligofrenă, soră-mea mai mare“.

Bătrânelul m-a privit speriat, s-a tras înapoi şi a şters-o cât a putut mai repede cu toate că îi spusesem numai adevăruri.

Era un joc frumos şi necesar, voiam să mă echilibrez; ca de obicei, în dimineaţa aceea se petrecuseră prea multe, Zenobia plecase şi mă lăsase singur acasă, iar eu călcasem pe trepte prea fierbinţi, simţeam nevoia să-mi răcoresc tălpile, să le aşez pe un asfalt obişnuit.

Plângeam, aiurea, ca să mă destind, cu fruntea rezemată de zidul unei case, pe strada Romană.

Era vizibil că-mi pierdeam vremea de pomană: în afara bătrânelului aceluia milos nu s-a mai oprit nimeni să mă întrebe ce am; de aceea m-am aşezat pe marginea trotuarului, bolboroseam ceva, îmi urmăream desfăşurarea gândurilor; mai întâi mi-a venit în minte un ilustru personaj, îmi ziceam că orice poet adevărat ştie mai multe decât toate tomurile acestuia despre străfundurile fihinţelor sau măcar despre propriile sale măruntaie psihice; apoi un altul, „Ăsta da“, îmi ziceam, „se mişcă mai aproape, păcat că trebuie să-i spun şi lui adio, pe

treptele vreunei catedrale“; apoi un al treilea; de unde până unde, pentru că acel *altul din fiecare* mie mi se ivea numai când îi făceam semne, ca acum, cu gestul unuia care îşi şterge nasul sau sudoarea de pe frunte ca să poată suporta *el însuşi* arsura lăuntrică.

Pe urmă am văzut-o trecând pe celălalt trotuar pe tanti Linica, murise de mult, dar mai treceau şi alţii la fel de morţi, învăţasem să-i recunosc; ea mi-a făcut cu mâna şi a cotit pe lângă şcoala Tunari, „Pesemne că se duce în vizită la mama, poate mă aşteaptă“, mi-am zis, pregătindu-mă să mă duc după ea şi să-i pun câteva întrebări – de pildă, dacă *acolo* se mai căsătorise, dacă mirele, presupunând că ar fi acelaşi, îşi lipise la loc picioarele tăiate de tren pe când venea la nuntă, şi aşa mai departe.

Apoi m-am ridicat şi am plecat, mă plictisisem, am cotit pe lângă şcoala Tunari, pe strada Leonida, am deschis poarta de fier ruginită, care a scârţâit prelung, am străbătut pavajul îngust al curţii (era un liliac, cu trei dungi albe, de vopsea, pe trunchi) şi am intrat în casă fără să bat la uşă.

De obicei, pe soră-mea Zoe-Olga o găseam brodând pe bucăţele de cârpă, cu arnici roşu, figuri abstracte, îmi plăceau la nebunie; ea nu ştia nici să scrie, nici să citească, abia izbutisem, pe când eu aveam vreo şapte ani şi ea vreo nouăsprezece, s-o învăţ să deseneze patru litere de tipar: O, L, G, A, dar ea adăuga totdeauna după ele un E, aşa că semna OLGAE; în plus, asculta cu mult interes concertele transmise la radio şi enunţa cu o pronunţie deosebit de corectă numele instrumentelor muzicale cel mai rar auzite; acum era singură, cu ea puteam discuta liber, despre orice.

„Mama e acasă?“, am întrebat-o.

„Nu e, umblă haimana“, mi-a răspuns.

M-am aşezat pe un scaun, mă gândeam să continui discuţia.

„Păpuşico“, i-am spus (aşa o alintam câteodată), „a fost tanti Lilica pe aici?“.

„A fost adineauri, doar un pic, fiindcă a murit“, mi-a spus ea.

„Şi ce mai spunea?“

„Ce să spună şi ea, săraca… Întreba de tine.“

„Eu eram aici?“, am întrebat-o.

„Nu, nu erai, era numai ea, zicea că ai să vii…“

„Ia du-te tu până dincolo“, i-am spus, „poate că eram acolo“.

„Mă duc“, a spus ea, îndatoritoare.

S-a dus în camera de alături, după câteva clipe s-a reîntors.

„Nu erai acolo“, a spus.

„Atunci înseamnă că sunt aici“, am spus.

„Da“, a confirmat ea.

Am tăcut un timp, pe urmă am întrebat-o iar:

„În afară de tanti Linica m-a mai căutat cineva?“.

„Da, te-a căutat Constantin, a murit şi el, era cu haină şi cu pălărie.“

„Dacă mai vine, să-i spui să mă caute pe stradă. Ai să ţii minte?“

„Da.“

„Mai bine notează, să nu uiţi“ (i-am întins o hârtiuţă şi un vârf de creion, a desenat conştiincioasă câteva hieroglife, pe hârtiuţă). „Când vine mama, să-i spui că mai trec eu pe aici, de ziua ei, să-i aduc un cadou…“

„Şi mie ce-mi aduci, când oi muri eu?“

„O rochie de mireasă. Notează şi asta ca să nu uit.“

A notat, la fel de conştiincioasă, cu aceleaşi hieroglife, adăugând şi semnătura OLGAE, îi luceau ochii de bucurie, m-am întins pe divan, peste puţin am adormit, era bine acolo, pe divan, o briză plăcută pătrundea prin ferestrele deschise, perdelele subţiri fluturau…

3. În drum spre casă mă gândeam la prieteni, majoritatea nişte jigodii, ţinusem la unii dintre ei, îi întâlneam în felul meu, umblam adică razna pe străzi până apărea vreunul, venea direct spre mine, habar n-avea că îi dădusem întâlnire; câteodată mă gândeam la unul anume, îmi era egal, voiam doar să văd pe cine am să întâlnesc în starea aceea (ar trebui, poate, să desfac puţin şi mecanismele dureroase ale eşecurilor, dar prefer să le uit); întâlnirile cu persoane precise le practicasem mai demult, în adolescenţă, pe când eram topit după o creatură mică şi prăpădită, aflasem cum o cheamă, dar nu ştiam pe unde stă, porneam la drum, coteam la dreapta sau la stânga, mă conducea un fel de luminozitate, când o întâlneam, nu-i spuneam o vorbă, abia dacă o salutam.

Totul pornise de la nişte beţe de chibrituri stinse aruncate într-o sobă fără foc, n-am să insist; apoi dădeam întâlnire celor pe care i-aş numi „prinţii balcanici“ şi ei treceau convinşi că se duc la parade, mişcându-se ca nişte particule epileptice; tot pe atunci îmi plăcea să frecventez un mare stadion sportiv unde mă instalam cu o oră înainte de sosirea primilor oameni ca să-l văd cum se umple pe când oamenii, convinşi că-şi ocupă fiecare locul ales de sine însuşi, ignorând cumplita lege a umplerii care îi mâna după cerinţele ei, se înecau în tristele ape cuantice ale ansamblului.

Cu timpul, exerciţiile acestea m-au plictisit; de altfel, în asemenea lucruri, exagerările şi practicile de forţă nu m-au tentat, vă rog să reţineţi, decât în momentele de slăbiciune şi de neîncredere în mine.

Poate că un asemenea moment străbat şi acum, când scriu (pentru că s-ar

părea că scriu) mizeriile astea pe care, altminteri, nu dau doi bani.

** În Baigorra (Argentina), la rădăcina unui copac răsturnat de furtună, au fost descoperite furnici gigantice, cam de cinci ori mai mari decât cele obişnuite.*

4. Aşadar, în drum spre casă mă gândeam la prietenii mei dinainte de plecarea în mlaştini; deci Constantin murise şi veşnica lui pomenire, apoi mă căutase pe strada Leonida, avea treabă cu mine.

Această aschimodie cu cap de pasăre, ceva între curcan şi găină, cu nasul ca un cioc moale atârnându-i peste gură, această scârbă de om mort, mărunt şi slăbănog, cu părul totdeauna gominat, cu haine de o exemplară eleganţă, acest produs desăvârşit al zonei de promiscuitate pe care Natura o cloceşte ca să se compenseze şi o vomită, ca pe o taină, pe sub cealaltă faţă a ei, apăruse în viaţa mea, cam pe la optsprezece ani, poate din aceeaşi nevoie de compensare sau poate numai pentru că, printr-o ciudată coincidenţă, purtam amândoi acelaşi nume de familie.

Pe atunci aveam, pesemne, un surplus de energie care trebuia cheltuită şi mergeam la rugby de două ori pe săptămână, joia la antrenament, duminica la meci, eram cel mai tânăr din echipă, jucam frumos, la înaintare; după meci băieţii se duceau la bere, luau tramvaiul, ţineau deschisă uşa de la coborâre, scuipau fetele pe rochie, se distrau grozav şi terminau seara la vreun cinema sau cine mai ştie unde, pe când eu vizitam o prietenă, o avocată mult mai în vârstă decât mine (împlinise douăzeci şi patru de ani), o frumoasă cu părul complet alb, îmi ştergea cu spirt arcadele sparte sau omoplaţii jupuiţi, făceam dragoste.

O dată, într-o duminică de toamnă, la duşuri, după meci, a venit Constantin îmbrăcat cu o superbă flanelă albă, îl mai văzusem şi în alte dăţi dând târcoale pe acolo; Gică Wirth, care juca aripă în echipa adversă, i-a spus:

„Mă, pirpiriule, ia dă tu flanela aia, s-o încerc şi eu“.

Constantin şi-a scos flanela şi i-a dat-o, Gică Wirth şi-a lustruit cu ea pantofii de bizon apoi i-a aruncat-o în cap, ceilalţi râdeau. Constantin părea fericit, i-aş fi ars un şut, pentru că eu sunt dintre cei care plâng la cinema chiar dacă îmi dau seama că ar trebui să mor de râs, dar mi s-a făcut milă de el, era prea jalnic, n-am spus nimic, mi-am văzut de treburile mele.

La plecare, m-am pomenit cu el lângă mine. Zâmbea.

„Pe unde stai?“, m-a întrebat.

„Ce-ţi pasă?“, i-am răspuns.

„Nu, că să vezi“, mi-a spus el, „eu te ştiu mai de mult, am şi fotografia ta pe

o pagină de ziar cu elevii premianţi, erai mic, e şi fotografia mea alături, eram şi eu premiant, am păstrat-o fiindcă avem amândoi acelaşi nume de familie, dacă n-o ai, ţi-o dau, o tai cu foarfeca din ziar şi ţi-o dau“.

„Stau pe strada Leonida, 5“, i-am spus, „adu-mi-o diseară, că n-o am, dar de ce eşti aşa de nenorocit, cum naiba rabzi să-şi bată ăia joc de tine?“.

„Rabd fiindcă sunt urât“, mi-a spus, „vouă vă dă mâna pentru că sunteţi frumoşi, pe când eu iubesc o femeie, sunt nebun după ea şi nu mă place, mă uit la voi ca să vă imit, să-i fac impresie; în plus, cheltuiesc tot ce am pe haine; din când în când strâng două-trei lefuri, nu mă întreba cum, îi fac o vizită, mă crede cu bani, nenorocirea e că de fiecare dată mă întorc cu boli de la ea şi trebuie să aştept până mă vindec, atunci mă duc iar, altfel aş muri“.

„Îmi place de tine“, i-am spus, „şi acum cară-te. Treci pe la mine diseară, dacă nu sunt acasă, laşi fotografia, discutăm altă dată, acum am treabă…“.

Seara, pe la opt, Constantin a venit cu fotografia, nu eram acasă, mi-a lăsat-o, era o tăietură îngălbenită din ziarul *Dimineaţa*, am rupt-o, înfăţişa un copil îmbrăcat cu o flaneluţă nenorocită, copilul purta o cunună de flori pe braţul drept şi privea cam chiorâş lumea, eram chiar eu.

5. Tot cam pe vremea aceea m-am mutat şi am locuit un timp, singur, pe un coridor destul de lung pe care îl străbăteam totdeauna în fugă, niciodată la pas, un coridor întunecos şi cam sordid, pe dreapta, cum intrai, se înşirau odăile slugilor (femei, venite din coclauri de munţi, le auzeam dimineaţa, înainte să coboare la lucru, povestindu-şi în dialectul lor natal visele populate de tauri negri care îşi vârau coarnele prin ferestrele camerelor aflate la etajul opt sau nouă, nu mai ştiu), pe stânga se aflau duşul comun, folosit mai ales sâmbăta, W.C.-ul comun şi chiuveta comună, plus odaia unui tânăr pictor, îşi lăsase barbă, făcea rugăciuni cu uşa larg deschisă, ca să se vadă (dar muntencele nu se lăsau înşelate cu una, cu două, scuipau pe furiş, îşi făceau cruce în spatele lui), avea o iubită, o elevă, îl vizita în orele de clasă, îi aducea mâncare în ghiozdan, o snopea în bătăi şi aşa mai departe, se petrecea o dramă amoroasă.

Am uitat să spun că la capătul coridorului aceluia aflat la etajul cel mai de sus al unui bloc, pe Calea Moşilor colţ cu bulevardul Domniţei, aveam o odăiţă în care locuiam şi primeam uneori vizitele unor fiinţe cu mâini luminoase şi feţe străvezii, despre ele nu prea am să vorbesc, aş fi putut crede că am viziuni dacă n-ar fi lăsat urme palpabile, discutam împreună ore întregi, o dată mi-au adus un sac de cartofi, de exemplu, l-am răsturnat în mijlocul odăii, am mâncat multă vreme numai cartofi fierţi, fără sare, erau buni, dacă mă întreba cineva ce-i cu cartofii aceia răsturnaţi în mijlocul camerei, spuneam, de exemplu, că mi i-a

trimis un văr de la ţară, din judeţul Prahova, şi nu se mira nimeni.

Pe atunci, mâncam de obicei vinete, vă rog să reţineţi amănuntul acesta, legume deloc recomandabile, aveam un balcon rotund cu un păianjen de sârmă atârnat în tavan, tăiam vinetele felii, le înşiram pe sfoară, lângă păianjen, ele se uscau, puneam apă la fiert, cât să cuprindă, până dădea în clocot, luam feliile de vinete uscate şi uşoare ca fulgul, le puneam în apă clocotită, le lăsam să mai fiarbă 10-15 minute şi le mâncam fără sare, nu erau bune; tot în balconul acela îmi uscam frunzele pe care le fumam în pipă, încercam tot soiul de frunze, numai cele de gutui puteau fi utilizate în acest scop, deşi chiar şi ele aveau dezavantajul că îmi lăsau în pipă un ulei negru şi dezagreabil, de aceea, până la urmă, căutam să-mi procur tutun.

Dând reţetele acestea, utile în anumite împrejurări, n-aş vrea să se creadă că eram sărac, deşi uneori nu posedam nici cămaşă pe mine, nu-mi stătea rău, şi nici tutun, ceea ce era mai neplăcut; eu n-am avut niciodată sentimentul sărăciei, nu mă interesau asemenea chestii, ba chiar eram niţel cam snob pentru că unicul meu pahar, acela din care îmi beam apa de la chiuveta comună, era de Baccarat, iar unica mea farfurie, aceea din care îmi mâncam vinetele sau cartofii, fără sare, vă rog să reţineţi amănuntul acesta nesemnificativ, purta pe dos marca celui mai fin porţelan englezesc.

* *A fost replantat la locul său faimosul măslin al lui Platon care fusese dezrădăcinat de un autobuz. Specialiştii au confirmat că vârsta măslinului depăşeşte 2 500 de ani.*

6. Pe coridorul acela mă cam pândea o vârstnică mireasă, o doamnă vieneză, de vreo patruzeci şi doi de ani, frumos oxigenată, uşa odăii sale se afla spre capătul coridorului, alături şi puţin pieziş faţă de uşa odăii mele, doamna locuia cu maică-sa, ale cărei gemete de veterană a suferinţei le auzeam ziua şi noaptea, poate exagerez când spun că mă pândea, s-ar fi putut să fie vorba de *simple coincidenţe*, dar aproape în fiecare dimineaţă, când mă duceam să cumpăr pâine sau vinete, doamna aceea (se numea cam Gerda) ieşea din cameră, să mă întâmpine.

În mâna dreaptă ea ţinea oliţa, în mâna stângă un căţel de usturoi.

„Vezi ce cuhată sunt?“, spunea, de fiecare dată (ar fi vrut să spună *curată*, dar graseia cumplit), „Vezi ce cuhată sunt? Spăl până şi ustuhoiul, cahe n-ah thebui spălat fiindcă stă acopehit de cojiţele lui, dah eu tot îl spăl“.

„Doamnă“, spuneam, pe când ea vărsa oliţa cu lichide nocturne în chiuveta comună, „apreciez cum se cuvine acţiunea aceasta igienică, cu atât mai mult cu

cât eu însumi nu aş putea spune că sunt prea curat, deşi, în schimb, sunt pur“, şi aşa mai departe, chestiuni de politeţe.

Într-o dimineaţă, după ce mi-a atras din nou atenţia asupra faptului că este extraordinar de curată, doamna Gerda a mai adăugat:

„Să ştii că eu îţi sunt ca o sohă pe care poţi conta, deşi sunt supăhată pe dumneata penthu că te-am văzut iehi desculţ, pe sthadă; de ce umbli desculţ?“.

„Doamnă“, i-am spus, „discuţiile acestea matinale, aici, pe coridor, mă înnobilează, de aceea am să vă explic: îmi dădusem sandalele la reparat“.

„Bine, bine“, a spus ea, „dah tot iehi ai lăsat uşa deschisă şi ehai gol, de ce stai gol cu uşa deschisă? Nu-i fhumos“.

„Citeam o carte, doamnă, de unul, Kierkegaard, dacă vreţi, v-o împrumut şi dumneavoastră.“

„Mehsi“, mi-a spus ea, „deocamdată citesc alt homan“.

Iar după ce a vărsat oliţa în chiuvetă şi a clătit demonstrativ usturoiul, doamna Gerda s-a întors spre mine, şoptindu-mi ca pe o taină:

„Am auzit că şi dumneata shii…“.

„Da, doamnă“, i-am mărturisit, „scriu de mă rup“.

„Ce shii?“, m-a întrebat ea, „Şi de ce shii?“.

„E o infirmitate, doamnă, e din naştere, mă apucă, aşa“, i-am spus. „Eu am sentimentele mele, îmi vine să şi plâng de câte ori vorbesc despre asta, nu pot explica verbal, dacă mi-aţi împrumuta o clipă oliţa, aş plânge în ea ca într-un lăcrimar şi poate că m-aţi înţelege…“

„Poţi să plângi“, mi-a spus ea, „eu îţi sunt ca o sohă“, şi mi-a întins oliţa.

Am luat-o şi am plâns în ea, fiindcă aşa trebuia, era o situaţie, oricum, plângeam la oliţă, era un fel de a mă exprima şi lacrimile îmi curgeau pic, pic, plutisem toată noaptea în cercuri sublime, voiam să scap de amintirea unei seninătăţi prea dureroase, plângeam ca un copil, îmi venea să mor de râs, îmi spuneam: „Cretinule, du-te de cumpără vinete sau plimbă-te pe stradă sau du-te, dracului, la film“.

„Te doahe ceva?“, m-a întrebat, îngrijorată, doamna Gerda.

„Mă doare, doamnă Gerda, cum să nu mă doară? Cad într-un fel de transă, un fel de fericire, mai greu de suportat decât durerea. Atunci mă chinuie o singură spaimă, plăcută şi cumplită: să nu mă pulverizez, dumneavoastră pot să vă spun, îmi sunteţi ca o soră, apoi plutesc (să nu vă speriaţi) şi, poftim, oliţa, n-am reuşit să o umplu, dar mi-a trecut, mă duc să cumpăr vinete şi pâine…“

„Ah thebui să te ahăţi la un doctoh“, mi-a spus doamna Gerda, „dacă vhei, te duc eu…“.

„Dumneavoastră, doamnă Gerda, sunteţi prea bună; cu inocenţa pe care o

posedaţi, în ciuda vârstei (eu vă consider, bineînţeles, fecioară şi să nu mă interpretaţi greşit), ar trebui să aveţi, ca îngerii fenicieni, trei perechi de aripi: cu una să vă acoperiţi obrazul, cu alta picioarele şi cu alta să zburaţi. Atunci, dacă mi-aţi permite, mi-aş stabili gospodăria pe omoplaţii dumneavoastră şi poate că aş merge şi la medic.“

„Eu te consideh totuşi bolnav“, mi-a spus doamna Gerda, intrând demnă în camera ei.

7. Pe urmă, un timp, am surzit, era grozav, nu mai auzeam nimic, făcusem dopuri de ceară, solide, eram ca o sticlă plină cu simplitatea pură şi liberă a stării mele, arătam cu degetul la ureche: „Sunt surd, ce să-i faci!“, zâmbeam nevinovat, ceilalţi înţelegeau, unii mă şi compătimeau, deşi păreau bucuroşi că ei aud, scăpasem, n-aveau decât să se distingă ei în mozaicul lor de întrebări şi de răspunsuri gata desenate, n-aveau decât să-şi teoretizeze singuri teoria, să-şi toace varza sonoră printre dulcile bucurii ale dresajului.

Nenorocirea e că, într-o bună zi, poc! mi-au plesnit dopurile şi am început iar să aud, aş fi putut în schimb să nu vorbesc, să mă autoamuţesc, dar mi se părea aiurea, ar fi fost necinstit şi apoi, oricât te-ai amuţi, cuvintele tot le auzi, ele ţi se strecoară nestingherite prin măduvă, aşa că mi-am văzut de treburile mele.

8. O dată, mai demult, eram într-un lan de porumb, spre toamnă, porumbul se uscase; acolo, în mijlocul lanului, se aflau şopronul unei fierării şi, la vreo douăzeci de paşi, o căsuţă, un fel de colibă acoperită de stuf, stăteam lângă fierar, el meşterea o potcoavă încinsă la roşu, între bătăile ciocanului auzeam porumbul foşnind.

Apoi, din casă a început să cânte Bach, în persoană, cânta la ţambal, improviza, nu ştiu dacă l-aţi auzit vreodată într-un lan de porumb uscat, de sub un şopron, pe Bach, improvizând la ţambal, sunetele se împrăştiau ca un fum, împânziseră cerul, mă ameţeau.

„Cine cântă?“, l-am întrebat pe fierar.

„E gineri-miu“, mi-a spus el, „noaptea cântă la local, la Bucureşti, acum face ezecicii…“.

După un timp, sunetele s-au stins şi în uşa colibei s-a ivit Bach în pijama vărgată, era mai tânăr, părea livid, extazul îi împăienjenise ochii, se clătina beat de muzică, îmi părea rău că tace, aş fi vrut să-i aud cuvintele, să aud ce se poate spune în starea aceea; atunci s-a repezit din porumb o fetiţă de vreo doi-trei ani, fetiţa lui, s-a împleticit, i-a căzut la picioare, iar Bach, de dincolo de vis, din

ameţeala armoniilor, i-a spus:

„Când ţi-oi da vreo două, iar te c… pe tine…“.

Acestea erau cuvintele.

9. Pe când evoc aflându-mă, ca Bach acela, în prag, am senzaţia că încep să comit un fel de homan şi asta mă oripilează; oricum, scriind ca un prozator nenorocit despre una şi despre alta, nu fac decât să reconstitui coridorul pe care îl străbăteam în fugă, restul n-are nici o importanţă; iar coridorul acela nu poate fi reconstituit altfel când la un capăt al lui te lichefiază viziunile, iar la celălalt capăt te duci să cumperi vinete şi aşa mai departe, pe când la mijloc te aşteaptă doamna Gerda cu nelipsita ei oliţă; există, poate, o zonă de filtru prin care trece numai ce, prin natura sa, poate să treacă, indiferent de disponibilităţi sau de criterii conştiente, o zonă dură, penetrabilă numai pentru ceea ce e menit să devină comunicabil, o zonă a cărei desăvârşire sălbatică nu e întrecută decât de necesitatea (la fel de sălbatică) de a rămâne măcar un timp în ea.

Dacă treci cu un milimetru mai sus, se petrece altceva (la început îmi era şi frică), dacă treci un milimetru mai jos, se nasc jalnice texte, e ca şi cum te-ai apuca să desparţi, într-un ocean imens, sarea de ape. Ce tot bâigui eu aici, ce tot explic? În fine…

* *Populaţia din Saint-Pierre-et-Miquelon, grup de insule situat în vestul Oceanului Atlantic, asistă de câteva zile, fără a putea interveni, la agonia a 63 de cetacee cunoscute sub numele* Steno rostratus *şi eşuate pe plajele pustii ale arhipelagului.*

10. Aşadar, pe vremea când alergam jignit şi dezgustat de-a lungul coridorului, am plutit o noapte întreagă şi pesemne că am mormăit prea tare pentru că, a doua zi, întâmpinându-mă la chiuvetă, după ce mi-a reamintit cât este ea de curată şi a remarcat bandajul care îmi acoperea pumnul drept, doamna Gerda a spus:

„Ţi-a fost hău azi-noapte?“.

„Nu. De ce?“

„Fiindcă te-am auzit vohbind singuh, mi s-a păhut că aiuhezi.“

„Nu aiuram, doamnă Gerda, cred că vorbeam în somn.“

„Nu se poate“, a spus doamna Gerda, „nu dohmeai, te-ai lovit de peheţi, am auzit eu“.

„Se poate, doamnă Gerda, să mă fi lovit de pereţi, în somn; vă rog să nu mă spuneţi la nimeni pentru că mai sunt, pe deasupra, şi somnambul, mai am şi

insomnii…“

„Eu ştiu să păsthez un sec-het“, m-a asigurat doamna Gerda, „şi eu am insomnii, deşi nu sunt somnambulă, dah, dacă mai păţeşti ca azi-noapte, bate-mi în pehete, ieşim pe cohidoh, stăm de vohbă…“.

„Dumneavoastră sunteţi extraordinar de bună, doamnă Gerda, trebuie să recunosc, dar eu mă tem că n-am avea ce vorbi, noaptea, noi amândoi, pe coridor şi nici în altă parte pentru că, ştiţi, când sunt într-o stare ca azi-noapte, nu folosesc cuvintele în discuţii, mă mulţumesc cu literele şi atunci, pentru un cuvânt în limba română pe care ambii o posedăm la perfecţiune, îmi vine, nu ştiu de ce, să folosesc numai o literă din acel cuvânt, tradusă şi ea într-o limbă străină…“

„Nu cumva ai febhă?“, m-a întrebat doamna Gerda.

„S-ar putea să am, doamnă Gerda, de ce să n-am? Dar ce vă spun eu e purul adevăr, câteodată mă aflu într-o stare din care vreau să comunic ceva şi atunci pac! vin cuvintele, iar starea aceea, dacă mă las furat de ele, se duce dracului şi dumneavoastră abia atunci vă place fiindcă începeţi să recunoaşteţi în cuvintele mele ceva bine ştiut, pe când mie, încă de la naştere, mi-a intrat în cap că am de comunicat lucruri uitate, de undeva unde sensibilitatea mea ar putea întâlni marea sensibilitate generală pierdută pe drum, vă rog să mă scuzaţi că folosesc cuvântul *sensibilitate*, îmi vine să plâng de necaz fiindcă e vorba de cu totul altceva, dar vedeţi cum sunt şi n-am încotro, aşa mai puteţi aprecia şi dumneavoastră, cât de cât, sau măcar puteţi presimţi, ştiu că sunteţi cultă, mi-aţi dovedit-o făcându-mi confidenţa că citiţi homane, dar nu de literatură e vorba şi nici de cuvinte, puţin mă interesează şi literatura, şi cuvintele, de aceea n-aş folosi cuvântul *sensibilitate* şi nici vreo altă tâmpenie pentru că acum îmi vine în minte un cuvânt în limba kurdă sau în altă limbă, dracu’ ştie de unde îmi vine, dar îmi vine, iar altădată îmi vine numai o literă din el sau numai iniţiala lui (uite, de pildă, litera U: atunci când e gotică, ea prescurtează, purifică şi exprimă pentru mine, scuzaţi, *Necunoscutul*, cred că se leagă de *Unbekannt* sau de *Unknown*, vedeţi legătura? vedeţi de unde sare, afurisitul?), iar pentru dumneavoastră, care, deşi nu mi-aţi mărturisit-o încă, simt eu că sunteţi foarte muzicală, e ca atunci când vă duceţi la Operă şi, în loc s-o luaţi la goană înainte de a începe uvertura, staţi emoţionată pe scaun şi abia aşteptaţi să vină aria aceea pe care o ştiţi pe dinafară (a-a-di-i-o del pas-sa-a-to!) şi, când vine aria, o fredonaţi ultrasatisfăcută că o ştiţi şi nu ştiţi că tocmai ce ştiţi vă împiedică să ştiţi, pe când eu vă cer scuze pentru polologhia asta idioată şi vă admir pentru răbdarea cu care m-aţi ascultat, amin.“

„Sunt convinsă totuşi că ai febhă, poate de la pumnul ăsta bandajat, ia să

văd“, a spus doamna Gerda.

Şi, lăsând jos oliţa, mi-a pus pe obraji nişte degete foarte mângâietoare.

„Ia mâna de pe mine!“, am strigat eu atât de tare, încât, de la capătul celălalt al coridorului, ecoul a răspuns: „de pe mine…“.

„Vai!“, a spus doamna Gerda, uluită de neaşteptata mea grosolănie, „Dah eu îţi sunt ca o sohă…“.

„Surori ca dumneavoastră am văzut eu multe, doamnă Gerda, era una, de exemplu, doamna Ojog, de vârsta dumneavoastră actuală pe când eu abia împlinisem patrusprezece ani, venise din America, fuma trabuc, juca poker cu mama, avea un căţel, Buster, o javră împuţită, fără păr; o dată, seara, după joc, a zis că-i e urât să meargă singură pe străzi, acasă, mama a zis că nu-i nimic, te conduce Gellu, am condus-o, pe drum vorbea de una şi de alta, Buster dădea din codiţă, venea în urma noastră, ai fi zis că-şi freacă lăbuţele încântat că iese afacerea, la poartă doamna Ojog mi-a spus: «Te-aş invita înăuntru să-ţi dau o ţigară bună, ştiu că eşti fumător pasionat, nu te mai preface, nu e cazul, poţi să ai încredere în mine, fiindcă te consider matur şi îţi sunt ca o soră, dar soţul meu e plecat în provincie şi ce-ar zice vecinii?». Eu am bâiguit nu mai ştiu ce şi, când am fugit din patul ei, nu ştiu cum am ajuns acasă, mă gândeam tot timpul că e prietenă cu mama, când venea pe la noi, mă ascundeam, îmi era ruşine, până într-o bună zi, când hop! mi-a trecut ruşinea de la sine, poate pentru că în ziua aceea mama a zis să joc şi eu, să-i ţin un pic locul până face cafelele, că-mi dă şi bani pentru joc (dar la sfârşit să-i dau înapoi, să nu mă învăţ cu bani), jucau pe nimica toată, pentru distracţie; atunci m-am aşezat pe scaun, faţă în faţă cu doamna Ojog, şi, pe când jucam, am făcut pipi pe sub masă pe fusta doamnei Ojog, îmi venea să mor de râs; când au priceput, doamna Ojog şi celelalte, despre ce era vorba, s-au supărat foc, mama zicea: «E nebun», şi aşa mai departe, cred că se bucura în sinea ei…“

„Vai“, a spus doamna Gerda, „eşti indecent…“.

„Eşti tu tâmpită“, i-am spus, „unde sunt indecent? Lucrurile astea sunt prea complicate pentru oliţa ta, de aia ţi se par indecente, e aparenţa lor, aşa cum aparenţa lucrurilor aparente e să pară decente, stai să vezi; uite, să-ţi dau un exemplu, să-ţi spun o chestie care mi s-a întâmplat chiar ieri şi, dacă îţi merge mintea cât de cât, ai să pricepi de ce mi-am amintit de doamna Ojog şi de Buster al ei tocmai acum, după momentele sublime din noaptea de azi-noapte, aşa că ieri mergeam pe stradă proaspăt bărbierit, fără bandaj la mână şi cu ciorapi curaţi, iar o fată s-a ţinut după mine vreun ceas, pe stradă.

Eu nu mă ţin niciodată după fete, pe stradă. N-am obiceiul ăsta. Dar îmi făcea plăcere, mă gândeam la unul, Turcu, un tapiţer de pe strada Vasile Lascăr

care, al dracului, poartă lavalieră şi plete, ai putea jura că e cel puţin Novalis, deşi are vreo patruzeci de ani şi e bondoc şi rotofei, dar asta n-are importanţă, se ţin fetele după el, îi cer autografe, îl cred pohet, pe când eu umblu tuns scurt sau netuns deloc şi atunci nu-mi cere nimeni autografe, câteodată fac oftică pe Turcu, aşa că ieri, când s-a ţinut fata aia după mine, m-am bucurat grozav, mă gândeam: «Uite, domnule, dânsa a luat, pesemne, de câteva ori plasă cu Turcu şi s-a învăţat minte, acum ştie cine e pohet şi cine nu e, stai să vezi, mai mult ca sigur că e o admiratoare, că ştie pe dinafară măcar ultimul meu pohem încă nepublicat şi intitulat *Ghetele lui Gheorghe Lazăr* sau câteva versuri din alt pohem al meu, de asemenea nepublicat, cum ar fi *pentru că femeia mea nu plouă* sau *lăcustele sunt cele mai Constantin*, aşteptam să le recite şi să-mi spună: «Mai zi ceva, dacă poţi!», mă şi oprisem lângă un zid, cinstit vorbind, era o consolare pentru fiinţa mea jupuită şi priveam aşa, în gol, mai mult din profil, când ea şi-a luat inima în dinţi şi mi-a întins stiloul plus o bucăţică de hârtie, cerându-mi, pe englezeşte, un autograf.

Atunci mi-au intrat în funcţie disponibilităţile, o bănuială mi-a încolţit în minte, am izbit cu pumnul în zidul de care mă rezemasem, am izbit atât de tare, încât mi-am rănit pumnul, şi am întrebat-o:

«Pe ce chestie?».

Ea s-a speriat puţin, pentru că îmi curgea sânge din pumn, şi m-a întrebat dacă nu eram eu unul, Buster Crabbe, un actor de cinema care juca pe Tarzan şi semăna leit cu mine, mi-a spus; tocmai îi văzuse fotografia într-o revistă de specialitate în care citise că Buster Crabbe ăla s-ar afla la Bucureşti şi crezuse…

Atunci i-am spus că Buster Crabbe ăla nu face doi bani pe lângă unul Buster Ojog pe care îl cunoscusem eu cu câţiva ani în urmă şi care poate semăna cu mine, deşi dădea mereu din codiţă, sper să fi crăpat între timp, fiindcă, din fericire, viaţa e scurtă, dar îţi mai dai seama de starea mea sufletească, şi aşa mai departe, stai să vezi…“.

Dar doamna Gerda n-a mai stat să vadă şi a fugit în camera ei, de unde, printre gemetele bătrânei mame suferinde, am auzit-o cum încuia uşa.

11. Acum, când recapitulaţi, s-ar putea să vi se pară că vorbesc cam mult şi cam urât despre lucruri neesenţiale; de asemenea, s-ar putea să vă contrarieze dimensiunile căpătate de o doamnă Gerda sau de alţii ca ea, dimensiuni altminteri deloc neglijabile pentru existenţa mea; s-ar putea chiar să puneţi asta pe seama intenţiei mele de a înceţoşa ceea ce se petrecea dincolo, la celălalt capăt al coridorului, de exemplu, unde suprafaţa înceta să mai existe ca atare, mă rog, şi unde mă socoteam, de exemplu, buricul pământului, un buric esenţial

şi nenorocit, n-am să insist.

Aşa, s-ar putea obţine un personaj care nu eram eu şi un coridor pe care n-am rătăcit niciodată; oricum, ignorând delicateţea mea *innée* şi duhorile împrejmuitoare ale existenţei, s-ar putea să apară în locul meu un băiat cam grosolan, ceea ce îmi e perfect egal, pe când eu, în această friguroasă zi de octombrie în care scriu, voi părăsi pentru un timp odaia şi plicticosul ritual al evocărilor şi mă voi îndrepta, împins de o reală necesitate omenească, spre fundul curţii, unde o pasăre proaspăt sosită din nordul pământului va zâmbi purităţii mele şi-mi va da noutăţi despre un tărâm fără sus şi jos.

* *Baza de cercetări ştiinţifice Widzel, din extremul nord al Suediei, a suferit un adevărat asediu din partea a circa 30 de urşi albi. Aceştia i-au ţinut sub strictă supraveghere pe cercetătorii care, la căderea serii, nu mai îndrăzneau să părăsească staţiunea. Se pare că animalele voiau să-şi recapete vechile privilegii asupra acestei zone, care constituia unul din teritoriile lor de predilecţie, silindu-i pe cercetători să plece în altă parte.*

12. Tot cam pe vremea coridorului a trebuit să locuiesc vreo zece zile în altă pădure, mi se dăduse un cal, îl adăpam cu o găleată de pânză de la izvorul din imediata apropiere, îl ţesălam, îl hrăneam dintr-un sac cu ovăz, mă culcam lângă el, noaptea era frig, de multe ori mă trezeam cu capul pe grămăjoara caldă de bălegar, mâncam din puţinele merinde pe care le aveam, toate acestea se petreceau pe un spaţiu de patru metri pătraţi, dincolo de care mă pândea moartea.

Stăteam acolo, pe stratul de frunze umede aşternut de-a lungul anilor, câteodată ploua, îmi puneam peste cap pătura împuţită scoasă de sub şa, într-o bună zi am început să scormonesc stratul de sub mine, să dau la o parte frunzele putrezite; cam de la vreo douăzeci de centimetri adâncime frunzele roase de vreme şi de umezeală au început să pară dantele, broderii şi filigrane, le ridicam cu două degete spre lumina gălbuie strecurată printre crengile arborilor şi le priveam minute în şir, mă răsplăteau pentru jalnica mea existenţă; în spaţiul acela de patru metri pătraţi la limita căruia mă pândea moartea se afla miracolul. Era de-ajuns să scobesc…

13. Pe vremea coridorului se întâmpla uneori să vizitez şi câte un prieten, băteam la uşă, intram, dădeam ocol mesei şi plecam imediat sau rămâneam; dacă se întâmpla să rămân, ce frumos conversam despre cumplitele blesteme care macină pohezia sau mai ştiu eu despre ce, în timp ce poezia continuă să se

macine în blestemele ei orânduite la perfecţie de alţi monştri mult mai experimentaţi; alteori, dacă eram obosit, mă întindeam pe o canapea aflată acolo şi dormeam aşa până mă trezeau şoaptele prietenului care perora, de exemplu, tot despre mizeriile poheziei; atunci urlam de pe canapea: „Guraaa!“ şi prietenul tăcea, avea impresia că îl terorizez.

Fireşte, vizitam şi fete, n-am să insist, am să spun doar că la atelierul Mariei petreceam ore decente, în faţa ei monologam despre orice, despre cât e de rău pe lume, despre dragoste şi despre libertate, îmi aminteam adeseori deviza ţesută pe vesta lui Marat: „Vivre libre ou mourir!“, în faţa ei îmi plăcea să vorbesc, eram politicos şi blând, nici n-o sărutam măcar, ea tăcea şi ofta, mai bine aş fi plâns, cred că m-ar fi mângâiat cu plăcere; avocata aceea plecase pentru totdeauna în Moldova, ca un erou am condus-o la gară, ne-am îmbrăţişat la despărţire, spunea: „Să ai grijă de tine“, zâmbeam, multă vreme am avut inima îngheţată, multă vreme, curând o fată m-a invitat la ea, într-o vilă grozavă, părinţii nu erau acasă, când am sărutat-o, s-a înroşit la faţă, i s-au uscat buzele, i s-au scorojit ca de febră, atât de tare, încât am fugit de acolo, şi aşa mai departe.

Apoi, într-o altă seară, pe când traversam Grădina Icoanei în drum spre casă şi mă simţeam ud şi trist ca un câine aruncat în şanţ, l-am întâlnit pe unul din verii mei (el a murit mai apoi într-o explozie, nu i s-au mai găsit decât ghetele), în seara aceea de toamnă stăteam pe o bancă, lângă iubita lui, încerca s-o convingă să treacă la fapte, ceea ce ea refuza cu tenacitate, eram obosit şi înfrigurat, m-am aşezat lângă ei, pe bancă, vărul meu mi-a prezentat-o pe fata aceea, treaba lui, ea a spus că îi pare bine, că mă ştie din vedere, eu i-am spus să fie sănătoasă, mă gândeam să plec, să-i las în pace, vărul meu încerca mai departe s-o convingă, m-au plictisit, îmi era frig, i-am spus fetei aceleia să vină cu mine să facem dragoste şi ea a venit.

14. Înşiruind aceste mici ticăloşii existente în mai toate vieţile adolescenţilor, vorbesc, de fapt, despre un pat aşternut cu petale de crini până la care drumul duce printre reziduuri mucede şi excremente; poate că rostul lor e să atenueze până la suportabil nişte dogoritoare raze lăuntrice, poate că vorbăria mea alimentează forţa presimţită a tăcerii fiecăruia, dezvăluind, pe invers, partea cealaltă, în care măsurile, toate măsurile, sunt iluzorii, şi aşa mai departe.

În plus, când eşti senin şi liniştit, poţi auzi de acolo gemetele lumii şi atunci se comite un pohem sau un tablou cu floricele pentru că din partea cealaltă nu răzbate, după cum am mai spus, decât ce poate şi ce trebuie să răzbată, pe câmpiile inteligente.

** Tribunalul din Bentong (Malaezia) a fost nevoit să-şi întrerupă timp de câteva zile activitatea datorită unei invazii de omizi care au ocupat literalmente întreaga clădire, căţărându-se pe pereţi, pe tavane, pe uşi, pe ferestre, năpădind duşumelele şi întregul mobilier. Au trebuit câteva zile până când milioanele de omizi să poată fi evacuate.*

15. Tot cam pe atunci am locuit, temporar, într-un sat pe malul Someşului, eram cumplit de bolnav, mă târam pe uliţe sprijinindu-mă de garduri, mâncam numai cartofi fără sare, nimic altceva, vă rog să reţineţi amănuntul acesta, nu vorbeam cu nimeni, localnicii mă priveau ca pe o arătare.

Peste câteva săptămâni, când începusem să mă refac, a venit să mă vadă o domnişoară de la Catedra de Filologie Clasică a Universităţii din Bucureşti, ţinea la mine, m-a găsit ultrajegărit, cu burta umflată de cartofi, am ieşit amândoi la plimbare, pe câmp, printre margarete şi maci, până la iarba atât de verde, încât părea udă, discutam despre una şi despre alta, chestiuni mai mult clasice, îmi adusese nişte cărţi de citit, abia mă ţineam pe picioare, dar conversam ca un inteligent şi un ţanţoş, îmi exprimam opiniile în legătură cu Theodor cyrenaicul, supranumit Ateul şi mai pe urmă Zeul, şi cu Hipparchia din Maronea, aveam chiar unele rezerve, mă întristau câteva amănunte ale vieţii lor, greşeli de comportament, stai să vezi; aşa e când descoperi virtuţile salivei, domnişoara n-avea nici o vină.

Şi iată că, deodată, gazele datorate nutriţiei mele purificatoare, dar unilaterale au început să-mi apese vezica; simţeam că mor, că înnebunesc de ruşine, ar fi existat două soluţii de salvare, una constând din evacuarea urgentă a lichidului din vezică, cealaltă, sonoră, legată de împrăştierea la fel de urgentă a gazelor, ambele de neconceput în faţa unei fete de la Catedra de Filologie Clasică.

Curând, am simţit că nu mai pot, m-am trântit cu faţa la pământ, izbeam cu pumnii iarba, gemând cât puteam de tare pentru că, neavând încotro, alesesem soluţia sonoră, infamă şi degradantă, pe care gemetele mele nu izbuteau s-o acopere; domnişoara se uita uluită la mine, se speriase.

„Să nu confunzi“, strigam, „dacă vorbesc despre Theodor, am în vedere numai modul lui de viaţă şi mă refer la stări, nu la idei; nu mă amesteca în tagma lui sau a altuia, nu mă amesteca în nici o tagmă, nu uita“, strigam (inutil, pentru că nu izbuteam să acopăr totul), „să nu-mi pui etichete, mă sufoc, dacă rostesc un nume din cărţile nenorocite pe care mi le aduci, îmi şi găseşti o etichetă; să ştii că eu citesc ca să recunosc, şi nu ca să cunosc; să ştii că nu

trăiesc *pentru* şi *contra*, ca în capcana voastră“ (strigam din ce în ce mai furios). „Să ştii că eu sunt *în afară* şi să te cari de-aici, cât poţi mai repede; du-te la gară, lasă-mă…“

Domnişoara încerca să mă ajute, nu ştia cum, dar mi-a trecut curând şi ne-am continuat plimbarea ca şi cum nu s-ar fi întâmplat nimic, ba chiar cred că i s-au părut plăcute acele ore petrecute cu un pohet, pe un câmp cu margarete şi cu maci.

16. Scăpaseră tehnicile, îşi făceau de cap într-o haotică goană; ne înmulţeam pe rupte, n-a existat secol mai sălbatic şi mai minunat, doamne! (aceasta e o expresie ca oricare alta) şi ce-o să mai fie! Se pare că abia a început, deşi trăim sub auspiciile unui număr favorabil; poate se face un fel de numărătoare greşită şi se găseşte că suntem prea mulţi; există un fir de iarbă crescut într-o singură noapte la lumina unei stele, el ar putea să ne spună, dar nimeni nu l-ar crede, un firicel plăpând şi mărunt, la lumina unei stele abia vizibile; nimeni nu l-ar crede pentru că fiecare ştie atâtea, iar toţi împreună ştim şi mai şi, chiar eu citeam tom după tom, studiam cu multă seriozitate şi cu mare dezgust, dădeam şi examene, eram întrebat, indiferent dacă asta se întâmpla la logică sau la mama dracului, despre Hegel, băieţii ziceau că am baftă, era ca un făcut, aş fi putut să tocesc numai Hegel şi bună ziua, aveam metoda mea, stai să vezi: închideam uşor ochii, vedeam paginile de parcă le-aş fi avut în faţă, exact cum erau tipărite, până la adnotările cele mai mărunte, nu-mi scăpa nimic, le citeam, înşiram totul, fără greş, repetam toată pologloghia, pe care căutam apoi s-o uit cât mai repede, ca să rămân curat.

Ei nu voiau decât să se convingă dacă m-au vârât sau nu în maşinăria lor; îmi venea să urlu, aveam şi eu un creier acolo, nenorocit, mă rog, făcea şi el ce putea, printre altele mai era şi autorul erorilor mele, iar ei mă obligau să-l astup cu ciorapul lor mâncat de molii pe când el mârâia ca un câine pe care îl purtam în ţeastă.

** În regiunea de vest a statului Kentucky a fost declanşată o puternică ofensivă împotriva a milioane de mierle şi sturzi, prin împrăştierea din helicoptere a unor detergenţi care dizolvă grăsimile ce impregnează penele acestor păsări. Lipsite astfel de protecţie şi expuse la intemperii, ele nu mai pot supravieţui.*

17. Ca nişte plăci tectonice, masive, inconştiente şi invizibile, se mişcau forţele; era greu să le urmăreşti cu nişte biete picioruşe, fără să aluneci; era greu

să rămâi liniştit în faţa disproporţiei dintre ele şi tine, să pui în acord condiţia ta cu ferocele ei temelii; aşa se face că uneori cădeam, pentru un timp; de vreo două ori, de exemplu, am fost vârât cu sila într-o încăpere instituţională, unde am stat, ce e drept, nu prea mult, printre borfaşi de treabă, era şi un hârdău acolo, în numele igienei, ca să ne facem nevoile în el şi să-l vărsăm, pe rând, dar nu puteam dormi pentru că numai oamenii înzestraţi cu însuşiri speciale pot dormi în picioare şi nu aveam de ce să mă rezem ca să dorm; de-a lungul pereţilor mişunau păduchii. Când izbuteam să aţipesc un pic, pe vine, ghemuit undeva, pe cimentul muced, venea un om, unul gol, se spunea că ar fi nebun, în orice caz, era nebun de profesie, ceea ce e cam acelaşi lucru, şi mă ungea pe faţă cu materiale scoase din hârdău pe când borfaşii râdeau, se distrau şi ei, săracii; apoi venea mama, alerga de la unul la altul prin birouri, încerca să mă scape, n-avea decât un argument; „Nu vedeţi? E nebun! În loc să fie şi el ca alţii de vârsta lui, e nebun…“.

Şi, pentru că tot eram nebun, făceam o mică minune, ţineam degetele într-un anumit fel sau mai ştiu eu ce făceam, oricum, mă cuprindea o amplă linişte interioară, o vastă seninătate, borfaşii se potoleau, începeau să moţăie ca la comandă, ăla gol mă lăsa în pace, uşa de fier se deschidea, eram chemat afară, condus într-un birou unde o vedeam ca prin ceaţă pe mama vorbind cu unul, un tată de familie, fireşte, care spunea:

„Păcat de băiatul ăsta, că nu pare prost, dar nu ştiţi să-l creşteţi… Să fie al meu, l-aş sminti în bătăi, i-aş băga minţile în cap“.

Mama îşi continua argumentaţia:

„E nebun, domnule… Dacă vă spun că e nebun…“.

De două ori mi s-a întâmplat asta şi, de fiecare dată, în drum spre casă, deci, cum s-ar zice, liber, pe sub imensa mea linişte interioară s-a strecurat neîncrederea; de fiecare dată mi-am pus aceeaşi întrebare: descuiasem chiar eu porţile făcând gestul acela sau numai presimţisem că se vor descuia?

18. Dar, cum totdeauna cunoscutul e mai liniştitor decât necunoscutul, încercam să-mi menţin disponibilitatea extremelor ca pe o poartă care şi-ar pierde funcţionalitatea dacă s-ar închide sau s-ar deschide numai spre o direcţie; trecerile acestea aparent dezordonate, cuprinzând, de fapt, rigoarea echilibrului, dădeau gesturilor şi vorbelor mele o tentă de umor care îmi transforma zvârcolirile în rânjete; de fapt, în ciuda explicaţiilor care îşi vâră nasul pe unde nu le fierbe oala vădind o anemie cel puţin mentală, aparenta dezordine a stărilor mele marca nu numai o posibilă tehnică pohetică, ci şi rigoarea compensatoare a unei trăiri libere, a unei ordini în mişcare, reieşită din propriile

ei meandre.

Ca să menţin faţă de mine însumi, în momentele de slăbiciune, adevărul faptic al stărilor mele, foloseam metode cât se poate de simple – de exemplu, făceam o pasienţă, una cunoscută, întinzi toate cărţile pe faţă, câte şapte, mai ai dreptul la trei locuri libere, de rezervă, pentru mutări în ordine descrescândă, pe culoare inversă, şi aşa mai departe; de obicei, pasienţa îmi ieşea dintr-un foc; în momentele acelea, îmi ziceam: „Ia să văd eu, domnule, dacă pot să scot aşii pe un singur rând“, amestecam bine cărţile şi aşii, ai naibii, se înşirau pe un singur rând.

Un lucru atât de mărunt poate să pară umor şi încă ieftin, mai ales dacă se ţine seama de gravitatea existenţială a zonei căreia trebuie să-i servească drept substanţă doveditoare, dar gândiţi-vă: erau 52 de cărţi bine amestecate şi aşii se aşterneau unul după altul (câteodată nu voiau, atunci bombăneam ceva şi gata). Asemenea lucruri mărunte se petreceau însă aidoma şi când era vorba de obiecte în genere, şi când era vorba de oameni; vedeam clar în ce măsură obiectele sau oamenii se aflau în legătură cu stările mele, constatam puterea măcar inconştientă a obiectelor şi a oamenilor de a răspunde acestor stări (câteodată vădit împotrivă), trebuia să accept ideea, la început înfricoşătoare, că lucrurile stau altfel şi încercam să nu tulbur legea, să mă păstrez disponibil pentru mişcările ei, nu ştiu cum să spun pentru că e vorba de ceva în care explicaţiile n-au ce să caute, şi aşa mai departe.

Atunci universurile se mişcau lin şi mă legănau ca pe vremea când aveam vreo cinci-şase ani şi, în amurg, ostenit de joacă, mă năpădea o seninătate uriaşă, mă aflam poate în paradis.

De obicei mă dezmeticeam greu şi ieşeam printre oameni cu paradisul pe cap, ca o căciulă, cu ochii împăienjeniţi, întâlneam câte un prieten, vorbeam, fără să vreau, cam de sus, uitam să spun „scuzaţi“, iar el, pe bună dreptate, se simţea jignit, îşi spunea: „Ăsta prea face pe deşteptul cu mine“, pe când eu, fiindcă n-aveam oliţă la îndemână, l-aş fi rugat să-mi împrumute căciula lui ca să plâng în ea, ar fi fost, oricum, o situaţie…

* *La Cagliari (Italia) o anchetă încearcă să elucideze motivul pentru care o familie cu 11 copii s-a retras de 15 ani în munţi, trăind într-o peşteră. Salvatore Cossu, de 53 de ani, coboară din când în când numai el, în localităţile apropiate, interzicând restului familiei să facă această deplasare.*

19. Pe atunci, cu puţin înainte de plecarea mea în mlaştini, am început să

presimt existenţa Zenobiei (n-o cunoşteam încă, nu ştiam nici măcar cum se va numi), ea venea voalată printre ceilalţi vizitatori care îmi populau odaia de pe coridor, nu scotea o vorbă, ceilalţi se retrăgeau, nu-i vedeam faţa, nu-i distingeam trăsăturile, mă învăluia în căldura ei, îi spuneam Isis sau altfel, nici nu contează.

Când începeam s-o iau razna, ea se destrăma, îmi era greu pentru că rămâneam singur în apele pe care le tulburasem, îmi ardeau ochii încă nu îndeajuns de pregătiţi, vorbesc despre altceva pentru că oamenii nu prea îşi destăinuiesc asemenea lucruri şi bine fac, după cum nu prea discută între ei despre moarte şi treaba lor.

Despre invocaţiile mele şi despre apariţiile Zenobiei am avut pe atunci chiar naivitatea să scriu un fel de carte presărată pe alocuri cu mici teorii, mă rog, era de la bun început sortită eşecului, poate de asta am şi scris-o: în ciuda câtorva plăcute fragmente litherare şi a câtorva sentinţe culthurale, esenţialul refuza să se exprime altfel decât în fapte simple care păreau, după obiceiul lor, cam trase de păr, aşa cum par şi acum, ce să-i faci…

Amintesc notaţiile acelea, pe care nu m-aş mai simţi în stare să le recitesc, doar pentru că, printre multe alte omisiuni voite sau nu, am impresia că se află şi un fel de invocaţie obişnuită mie pe care o transcriu abia acum:

20. să nu uit mai întâi pălăria făcusem rost de; o pălărie neagră cu borurile largi şi pleoştite cum purta un poet într-o piesă cehoslovacă o mizerie în care to

tul se petrecea într-o cameră la; subsol aveam şi un costum ceva catifea acoperea bine mă simţeam

în el ca un baschetbalist de statură convenabilă

umblam de colo colo în două labe pe poante

ca un câine dresat

umblam pe poante cu lăbuţele îndoite de la încheieturi cu; capul bine înţepenit pe gât cu ochii daţi peste cap

printr-un parc; Isis era lângă mine mă iubea; alţii se adunau câte doi câte trei ca să cânte eu recitam singur având o

singură admiratoare dar când vedeam fete umblam pe poante recitam

Isis nu zicea nimic ştia că nu se poate altfel vedeam două-trei fete începeam să umblu cu; pălăria

pe cap dar mult mai disperat recitam cât puteam mai tare

fetele treceau mai departe cu nişte băieţi care mă apreciau

umblam mult mai disperat una a zis: „nu mai zbiera aşa pentru că

pari un derbedeu“ o speria umbletul meu şi pălăria mea neagră
voia să mă întristeze să mor de ruşine cu pălăria mea cu tot
aveam un curaj nebun am recitat: „poate chiar sunt şi ce
dacă sunt?“ ei i-a plăcut simţeam că începea să mă simpatizeze eram
disperat improvizam aiurea eram; nenorocit cu pălăria aia mă
asurzeam recitând umblam; pe poante în jurul fetelor mă
simpatizau recitam:
„ziceţi voi aşa de mine vă dă mâna fiindcă sunt un alb nenorocit
ultimul alb din mileniul acesta care e ultimul pe când;
voi sunteţi roz verzi şi albastre ultimul; alb al mileniului
umblu ca un câine dresat vă dă mâna fiindcă etc. etc.“

strigam tare improvizam despre albul nenorocit care conţine
de toate plus disperarea sfârşitului care coincide cu ultimele
lor calcule despre; soarta ultimului alb reţinut
pe plantaţiile lor umblam cu ochii holbaţi pe sub
pălăria mea neagră fetele mă simpatizau am ajuns la o alee cu
arbori înalţi Isis s-a aplecat şi mi-a; spus la ureche:
„nu mai recita; pe aici umblă matematicianul Cantor şi te mănâncă
un matematician e ceva pe la biserica măsii cântă pe acolo dar ăsta e; unul rău şi răzbunător un fel de înger exterminator“ aveam un curaj nebun fetele mă simpatizau strigam spre El „îţi dă mâna să mă mănânci fiindcă sunt ultimul alb dar să ştii că nu-mi pasă şi am să recit“; El n-a apărut era
la biserică (nu l-am văzut) am cotit după fete recitam; în
spăimântat umblam pe poante fetele coborau spre o ecluză pavată cu dale argintii am; făcut un ocol pe după copaci
„nu mai recita“ spunea Isis „e un profesionist pe aici te
faci de râs“
„n-are decât să fie şi mama profesioniştilor“ spuneam „lor le dă
mâna dar eu; sunt ultimul alb pe planeta asta împuţită“
de fapt recitam lucruri tragice nu pot să le redau fiind
cam neclare m-am dus după fete la ecluză pe dale
lângă cabina paznicului uşa; era deschisă
în faţa ei se afla un dulap cu pereţii de sti; clă ieftină
cu o ştiucă mare înăuntru mă uitam prin sti;clă
atunci a ieşit paznicul (numai pe jumătate) cu un ciocan
în mână voia să-mi dea peste degete să nu mă mai uit
dar s-a; retras imediat pentru că se speriaseră fetele

şi le respecta recitam la disperare umblam
pe poante în jurul fetelor strigam către paznic: „sigur îţi
dă mâna fiindcă sunt un biet alb lipsit de apărare“; şi
mi-a venit în minte să-l insult pe o chestie culturală
să le; jignesc şi pe fete cu ocazia asta deşi mă simpatizau
„sigur“ am spus „vă convine fiindcă sunt ultimul alb“

îi jigneam pe toţi cei peste patruzeci PH D conservatori honoris
causa; ai muzeelor ingineri elecrici astrologi spe;
cialişti în şti; inţe spaţiale atlantologi co; lecţionari de o
biecte precolumbiene generali de brigadă oceanografi is; torici
cartografi spe; cialişti ai războiului psihologic cercetători pa
rapsihici biblioteci ale congresului şi ale universităţilor
birouri culturale arhive librării educatori foşti piloţi so
cietăţi pentru investigarea inexplicabilului matematicieni
mitologi filologi colonei în retragere şi alţii care; parti
cipaseră prin sugestii directive şi corecturi la starea mea
actuală îi jignea din p d v cultural
ca şi pe fete care se; simţeau jignite din p d v naţional-sexual
dar protestau slab fiindcă mă simpatizau şi; nu voiau să mă întrerupă deşi li se înroşiseră pulpele de
indignare pe când; eu recitam de unul singur strigam Isis stă
tea lângă mine nu mai zicea nimic

(atunci am ştiut că venise timpul să părăsesc coridorul şi să mă îndrept spre mlaştini.)

IV
Scara

1. Acum, când scriu, o ploaie îmi scaldă geamurile. Mi-e frig deşi mă aflu la adăpost, ghemuit ca o maimuţă tristă şi bătrână, aici, în odaia mea, cu hârtiile astea în faţă.

Poate ca să înlătur reveria umedă care mă bântuie, îmi revine în minte figura unui ramolit. Vorbeam cu el acum câteva zile într-o pauză de lectură, la o bibliotecă. Lucra acolo la o carte a marilor spaime pe care de obicei memoria istorică le uită…

„Orice bibliotecă e ca un câmp minat“, spunea, „fiindcă ascunde în ea întreaga gândire binecuvântată şi ticăloasă a oamenilor. Iar dacă o idee pierdută prin cine ştie ce broşură neluată în seamă de nimeni şi-ar întâlni amorsa care zace în altă broşură la fel de ignorată, explozia ar fi în stare să zguduie tot universul…“.

Mă plictisea. Îl şi vedeam tremurând printre rafturile de cărţi…

Apoi, mă solicită ecoul unei promenade îngropate într-unul din textele mele vechi: noaptea, într-un autobuz, pe străzile pustii ale oraşului. Şoferul adormise la volan şi conducea aşa, cu ochii închişi. În autobuz se mai afla, în afară de mine, un singur pasager, un albinos, ţinea în mână o carte, simţeam *mirosul* cărţii, ghiceam, prin el, titlul şi numele celui ce o scrisese: Huysmans, nedreptăţitul de mine, pe atunci…

Fireşte, hârtiile pe care scriu şi le distrug sau le păstrez, ca şi obiectele-cărţi, ca şi oamenii, emană aure, efluvii bine definite şi nu numai atât. Îmi amintesc că observaţia aceasta am recunoscut-o recent în cartea despre viaţa şi învăţătura Marelui Jetsun Milarepa, pe care, din păcate, l-am ignorat atâta vreme. Mă refer la cuvintele adresate lui de Incomparabilul Marpa-Traducătorul când tânărul Jetsun, încă naiv învăţăcel, deşi mare vrăjitor, voia să-şi pună cărţile din bocceluţa lui, ca dar omagial, lângă cele ale Maestrului.

„Ieşi afară cu hârţoagele tale vechi“, s-a răstit la el Traducătorul, „au început să-mi molipsească sfintele relicve şi volumele sacre şi au să le dea o răceală…“.

Privesc hârtiile înnegrite din faţa mea, cu un acut sentiment al derizoriului.

Mă încăpăţânez totuşi să le caut sensuri, pe cât de logice, pe atât de şubrede. Un fel de început de ierarhizare mă îndeamnă să le deosebesc pe cele aşa-zise importante de celelalte, ba chiar să le despart, după criterii conştiente, dar, fireşte, renunţ.

„Gândesc, deci nu exist“, îmi spun şi râd, pe bune. Aş râde de oricare altă tâmpenie similară. De pildă, dacă m-aş gândi (scuzaţi) pe mine ca umbră a unui gând străin, realizată în afara oricărei existenţe fenomenale, dar intrată până în gât în tradiţia conflictelor mentale… Sunt cel ce gândeşte sau cel ce a gândit? Sau: cine mă gândeşte? Şi aşa mai departe…

Apoi mă decid să reiau obositorul exerciţiu al evocării şi să revin la vremea depărtată a celui de-al doilea coridor…

** Nim, un cimpanzeu de 2 ani şi jumătate, învaţă şase ore pe zi împreună cu trei tinere fete, la universitatea din Columbia. El a reuşit până acum să asimileze 55 de semne şi să le folosească corect pentru a cere diferite lucruri.*

2. Curând după plecarea lui Dragoş ne-am mutat din atelierul Mariei. Cum ea nu mai dăduse de câtva timp pe la noi, i-am lăsat pe masă un bilet cuprinzând cuvenitele mulţumiri pentru găzduire şi noua noastră adresă. Cheia am pus-o la locul ştiut, într-un gol al zidului, deasupra uşii.

Locuiam acum în Piaţa Romană, deasupra unui bloc. Spun deasupra pentru că, printr-un capriciu greu de înţeles al arhitectului, pe terasa-acoperiş a blocului fuseseră construite câteva odăiţe aşezate la rând pe o singură latură, un fel de colivii aeriene legate între ele printr-un coridor îngust şi izolate de restul clădirii, ca şi cum ar fi picat acolo singure, din cer.

În coliviile acelea, pesemne uitate de proprietarii lor, nu locuia nimeni. Printre ele exista un W.C. a cărui fereastră se deschidea spre bezna umedă şi adâncă a unui aşa-zis luminator. Alături de el, o odăiţă nelocuită, după care o perdea albastră, ciuruită de vreme, încerca să acopere golul de intrare al duşului comun folosit, din fericire, numai de noi.

La capătul din fund al coridorului, o uşă-fereastră deschisă până la pardoseală lăsa drum liber luminii. Dincolo de ea se întindea imensul acoperiş-terasă, pustiu şi prăfuit. Acolo se putea ajunge fie direct, prin uşa-fereastră amintită, fie pe scara de incendiu pornită din coridorul de sub noi, unde se înşirau spălătoriile, uscătoriile şi o parte din camerele de serviciu. O scară inutilă, de altfel, fiindcă n-am văzut niciodată picior de om urcând spre gudronul fierbinte al acoperişului. Eu însumi m-am aventurat o singură dată

până la marginea lui împrejmuită doar cu un jgheab de tablă subţire. De acolo am putut vedea cum mişuna jos, în stradă, un furnicar de oameni cât unghia şi m-a cuprins ameţeala…

Odăiţa noastră avea doi metri lungime şi doi lăţime. O găsise Zenobia. Avea şi mobilă: o sofa ieşită de mult la pensie şi un scaun, încă bun. Altceva n-ar mai fi încăput. Am completat mobilierul cumpărând o pernă mare şi o fâşie de pânză albă, pentru cearceafuri. Am bătut câteva cuie în pereţi pentru cele două cămăşi de rezervă ale mele şi cele două rochii dobândite prin muncă cinstită de Zenobia. Cărţile (posedam un număr oarecare), împreună cu celelalte bunuri proprii (farfuria comună, cele două linguri, cana cu poză color pe care se vedea cum o fetiţă în costum naţional îşi primea porţia de turtă dulce de la un bătrân rural) le-am instalat parte pe scaun, lângă hârtiile mele, parte sub sofa.

* *Refuzând hrana şi apa, Sandra, elefantul-femelă al circului Do Brasil, a încetat din viaţă. Sandra, în vârstă de 24 de ani, n-a putut suporta despărţirea de Helmut Chome, tânărul ei dresor, care se căsătorise şi plecase să-şi petreacă luna de miere.*

3. O săptămână mai târziu am întâlnit-o pe Maria. Era cu Ioachim, stăteau de vorbă pe stradă, stai să-mi aprind o ţigară.

Pe Ioachim ăsta (o perfecţionată rotiţă universitară) îl ştiam mai de mult, tot de la Maria şi tot de pe stradă. De obicei schimbam în treacăt două-trei vorbe. Era cu câţiva ani mai mare decât mine, dar asta nu contează. Scria şi cronici, manevra concepte. Părea ceva mai elastic decât alţii, atâta doar cât să sugereze că e mai descuiat decât maeştrii lui şi că s-ar cuveni să le ia locul.

Altminteri era mărunt, subţire, bine proporţionat şi al naibii de frumuşel. Părea şi cult, ştia pe dinafară până şi-un vers de-al meu, mi-l recita în loc de salut de câte ori ne întâlneam. Aş fi putut să-i răspund cu un şut, dar mă abţineam.

Maria nu putea să-l sufere, aşa spunea. Cu un an în urmă îi ceruse mâna, dar ea îl refuzase. (Era coleg cu maică-sa, la catedră, şi atâta ar fi fost de ajuns.) „E un cretin“, îmi explicase ea atunci.

Pe mine, personal, nu mă interesa nici ce spunea, nici ce scria Ioachim. Treaba lui… Mai cunoşteam câţiva ca el, unii chiar străluciţi, le mergea mintea. Nişte roboţi anchilozaţi voluntar în mecanismul lor profesional. Analizau cavoul poheziei, coroanele şi jerbele de flori, dar se fereau să vadă fecioara putrezită înăuntru sau o vedeau săltând vioaie ca o gimnastă moartă.

În plus, pe Ioachim căutam să-l evit şi pentru că, de câte ori îi întâlneam,

îmi declanşa o ciudată senzaţie fizică: mi se părea că târăşte după el, în lumea asta şi aşa destul de împuţită, o duhoare mentală greu de suportat.

Acum stătea oarecum deoparte, nu spunea nimic. Maria mă prinsese ca pe un fir de pai ivit în calea cuiva gata să se înece.

„Bine că te-am întâlnit“, spunea. „Ţi-am pierdut adresa…“ (o rătăcise de câteva zile, nu-şi dădea seama cum).

I-am repetat adresa, i-am explicat cum se ajunge la noi, la ce etaj, pe ce scară. Vorbeam ca şi cum am fi fost singuri, Ioachim părea că nu ne ascultă, zâmbea şi ochii îi luceau frumos.

Când sunt intraţi pe deplin în marea minciună a maturităţii, băieţii nu prea tac în astfel de situaţii. De cum se află în preajmă o fată mai atrăgătoare, se şi reped. Un fel de frenezie oarbă îi împinge să iasă în faţă, să ocupe tot spaţiul sonor, să nu lase loc pentru alţii. La unii asta ţine câteodată până toamna, până le cad frunzele sau chiar şi mai târziu. Eu însumi la o vreme, când se ivea Incitatoarea, lăsam frâu liber elocinţei. Şi chiar şi atunci când mă simţeam penibil, când mi se făcea şi greaţă de mine, tot îmi găseam o scuză… De aceea, poate, Ioachim şi-a dat drumul la motor. Vorbea frumos, avea un glas melodios şi cald…

La început şi-a exprimat admiraţia faţă de prietenia noastră firească (între artişti) şi nu mai ştiu ce. I-aş fi ars una, dar îmi era milă de Maria, părea dezolată, se uita când la mine, când la el, părea că mă imploră, se temea să nu…

Ioachim continua să vorbească. Spunea că ultimul meu pohem (unde dracu’ îl citise?) i se păruse mai puţin dereglator. (Expresia îi aparţine.)

Era un copac acolo, lângă noi, pe stradă. Se şi hrănea copacul, curgea ceva ca o sevă prin el, stai să vezi, curgea o dereglare liniştită, de jos în sus sau de sus în jos, curgea nevăzută, cum curge de multe ori prin ordine mama dezordinii şi viceversa, de dincolo de forme…

Ioachim încerca să confecţioneze o metaforă, ceva despre clorofila pohetică, mulţumesc, am învăţat şi noi la botanică, în plus trăia din dejecţiile copacului în mijlocul dejecţiilor unei naturi din care nu prea înţelegea mare lucru.

Până la urmă, m-am cărat. Ioachim acela mirosea, într-adevăr, prea urât…

* *Oraşul Maralal, din Kenya, a fost invadat de albine. Roiurile dezlănţuite au atacat cu vehemenţă oamenii şi animalele. Mai multe persoane au fost transportate la spital. În cele din urmă, albinele au fost neutralizate prin intervenţia pompierilor.*

4. Poate vorbesc prea rar şi prea puţin despre Zenobia. Dar am să spun că în

zilele acelea ea continua să ţească în jurul meu o aură ocrotitoare pe când eu, împotmolit în mâlurile trecerilor, începusem să nu-i mai aud şoaptele şi să nu-i mai văd toate gesturile care, cu siguranţă, m-ar fi scos la mal.

Învăluit în orgolioasa axiomă a iubirii noastre, o simţeam atât de legată, de încorporată mie, încât aproape că n-o mai vedeam, cum nu-ţi vezi propria retină. Astfel, fanatica, adânca noastră uniune se topea într-o singurătate dublă al cărei unic ecou îl ascundeam în mine ca pe un talisman.

Uneori, puneam sub semnul îndoielii însăşi existenţa ei exemplară: seară de seară ea se întorcea acasă tăcută şi ostenită. Se îndârjea într-o activitate pe care eu o socoteam măruntă şi inacceptabilă. Dacă la început muncile ei silnice, într-un sordid atelier de decoraţiuni unde tăia şi lipea pe cârpe şi cartoane litere şi flori, mi se păreau menite să acopere o viaţă prea strălucitoare, acum vedeam în ele un fel de resemnare.

Cum năzuiam, ca totdeauna, mai mult spre un posibil fără limite decât spre ideal, aveam senzaţia umilitoare că toată cazna ei n-ar fi decât o demonstraţie a jalnicului adevăr că totul trebuie plătit.

Fireşte, n-ar fi fost prea greu să facem gestul simplu care ne-ar fi putut rezolva măcar modestele cerinţe zilnice, fără să ne abată prea mult de la linia vieţii. Dar evitam orice părea să fie în afara iubirii noastre.

De câte ori mă necăjeam văzând-o frântă de oboseală, ea îmi spunea:

„N-avea grijă, ce faci tu e infinit mai greu. Când n-am să mai pot, am să-ţi spun…“.

* *Provinciile Cordoba şi Sucre din Columbia au fost lipsite timp de peste zece ore de curent electric din cauza unor rândunele, care, luându-şi zborul de pe firele de înaltă tensiune unde se aşezaseră, au provocat un scurtcircuit. Acesta a perturbat activitatea a numeroase întreprinderi, inclusiv brutării. Drept urmare, la Sincelejo, capitala provinciei Sucre, populaţia a fost lipsită de pâine o zi.*

5. Era un cer senin, nu se mişca o frunză. Oamenii treceau încoace şi încolo, toţi păreau vii, până şi morţii, zâmbeau prietenoşi.

Rătăcisem multă vreme pe străzi. Târziu, am ajuns, flămând şi obosit, în centrul oraşului. Asfaltul frigea, am găsit un creion metalic, fără mină, mă neliniştea ispita conştientă a experimentării. Era cam cinci după-amiază.

Lângă bazinul Lido plutea în aer o decrispare generală, un fel de paşnică bunăvoinţă. I-am cerut voie portarului să mă uit un pic înăuntru, mi-a spus că se poate, deşi sunt cam jerpelit. Era un generos…

Apa bazinului făcea valuri albastre, câteva fete frumoase înotau, câţiva băieţi de bronz făceau gesturi largi, cuvintele lor se adunau într-un zumzet învăluitor, alţii stăteau la mese albe, pe scaune albe, aveau în faţă pahare înalte, sclipeau în ele cuburi de gheaţă, „E fain“, îmi ziceam, aş fi putut jura că mă răcoream eu însumi în apa bazinului.

După un timp portarul mi-a zis: „Acum întinde-o, te-am lăsat destul“. I-am mulţumit: „E frumos pe la voi, am să mai vin“, m-am cărat de acolo, „Ce oameni cumsecade!“, îmi ziceam, „ăştia au toţi buzunarele doldora de bomboane, dacă l-aş întreba pe vreunul dintre ei unde vine strada cutare sau mai ştiu eu ce, mi-ar răspunde, la sigur, şi m-ar trata şi cu o bomboană…“.

În faţa geamurilor unei braserii m-am oprit, apa din braserie era tot albastră, dar cei scăldaţi de ea şedeau pe canapele şi pe scaune comode, capitonate cu pluş stacojiu, paharele şi linguriţele sclipeau, mă uitam prin vitrine, frumoasele înotătoare nu se aflau acolo, în schimb la o masă, aproape de geam, se aşezase un domn în vârstă îmbrăcat într-o redingotă impecabilă, părul şi barba albă îi luceau, domnul se rezema într-un baston cu măciulie de argint, era foarte distins, pe scaunul de lângă el stătea un băieţaş în costum alb cu guler de dantelă, consumau ceva cu frişca…

„Ăştia da oameni!“, îmi ziceam şi le zâmbeam prin geam, le făceam bezele, îi salutam cu mâna la chipiu, le strigam: „Pupi!“, ei păreau surprinşi, făceau ochii mari, nu mă cunoşteau, cum să mă cunoască?

Mă uitam la domnul acela bătrân şi mă gândeam: „Câtă diferenţă între redingota lui şi cămăşoiul lui Dragoş…“. Dar Dragoş poate că nici nu exista, Maria nu izbutise niciodată să-l vadă şi nici Iason, iar pe Empedocle ăla mic cred că nu-l mai văzuse nimeni în afară de mine. Poate că nici domnul de la masă nu exista. Treaba lui…

Atunci am simţit în mine un gol rece ca o tencuială udă. M-am aşezat jos, pe trotuar, lângă vitrină. Nu ştiu cât am stat acolo, dar după un timp domnul acela a ieşit, cu băieţaşul de mână, s-au oprit în faţa mea.

„Voiai să-mi spui ceva, tinere?“, m-a întrebat.

„Nu, nu“, i-am răspuns, „nu voiam nimic…“.

Distinsul domn a clătinat din cap, mi-a aruncat un ban cum se aruncă la răspântii, după morţi, în urma dricului, şi a plecat.

Am luat banul şi l-am azvârlit, furios, după el.

Pe urmă mi s-a făcut somn, deşi era încă prea devreme.

„Du-te de te culcă, cretinule“, mi-am spus şi am pornit încetişor spre casă.

* *Inventariind obiectele folosite de cititori ca semne de carte şi uitate*

printre filele volumelor bibliotecii la care lucrează, bibliotecarul francez Louis Périn a notat, în afara cărţilor poştale, a ilustratelor sau a scrisorilor, cravate, şireturi de pantofi, piepteni, scobitori, frunze de pătrunjel, coji de caşcaval, oase de peşte, şorici de slănină şi un testament încă neexecutat.

6. Pe bulevard erau prea multe zgomote, maşini, trăsuri, tramvaie, oameni agitaţi… M-am abătut pe străzi tăcute, lăturalnice. După senina hoinăreală din timpul zilei mă încerca revanşa: o stranie luciditate mă făcea să simt plutirea lină a pământului cu tot ce se afla pe el. Mă temeam să nu mă desprind, să nu cad în sus sau în jos (era totuna). Căutam să mă mişc cât mai aproape de copaci, de felinare, de garduri metalice, de orice m-aş fi putut prinde la nevoie.

Din fericire, starea aceasta n-a durat mult, s-a stins când am ajuns în Parcul Ioanid. Acolo, m-am aşezat pe o bancă, voiam să culeg o floare pentru Zenobia, erau destule, îmi părea rău că nu se întunecase de tot: pe întuneric, la lumina mâinilor, aş fi ales mai bine.

În aer se statornicise o calmă încremenire. Cred că m-am ridicat de pe bancă şi am călcat peste pajişte, spre brazdele de flori. Atunci pământul m-a acoperit cu o scoarţă temeinică, iarba şi florile m-au năpădit, creşteau din mine.

Îmi e destul de greu să descriu starea aceea de vegetalizare. Am să spun doar că o mai avusesem de câteva ori. O dată, în legătură cu un peşte alb, zăceam întins pe un divan într-o cameră mare, un vestibul, nu puteam să mişc nici măcar un deget. Pe dinăuntru îmi era cumplit de bine, simţeam, ca şi acum, în parc, o împăcare fără margini. Iubeam, într-un prezent perpetuu şi uluitor de simplu, tot ce există, îmi şiroiau lacrimile pe obraji, nu le puteam opri, nici n-aş fi vrut…

Mă ţintuia fericirea unui fel de regret copleşitor şi fără motiv. Îmi revedeam, desfăşurată simultan, întreaga viaţă. Era ca şi cum, lucrând cu mai multe ecuaţii, necunoscuta comună şi-ar fi lepădat crusta circumstanţială şi, renunţând la sine, s-ar fi preschimbat în altceva deplin şi total, iar numerele, înfricoşător de vii, şi-ar fi regăsit fiecare nedimensionalitatea, şi aşa mai departe…

Aşa se moare, cunosc asta, înecat într-o intensă şi duioasă melancolie, iar pentru mine, născut într-o zodie solară, melancolia e legată de umiditate.

Simplific mult, dar în fine… Poate odată am să bâigui mai multe despre moarte şi fiecare o să zică: „Asta ştiam şi eu“, şi o să uite…

Până atunci, morţii sunt morţi, cu timpul şi mişcarea lor. Cadavrele sunt altceva, iar duritatea mea aparentă n-o să fie niciodată capabilă să suporte apropierea unui cadavru. Morţi am văzut destui, m-am înţeles destul de bine cu

ei. Cadavre însă numai două: primul, odată, lângă mănăstirea Brebu, când am întâlnit din întâmplare un alai; în fruntea lui mergea un bărbat care purta în braţe o cutie de carton, fără capac, cu o păpuşă înăuntru, cât un copil de două-trei luni; la început mi s-a părut că asist la o procesiune pentru ploaie sau aşa ceva şi numai după ce oamenii s-au depărtat mi-am dat seama că în cutia de carton văzusem, fără voia mea, cadavrul unui copil…

(Am să mai spun că acum câteva clipe, când încheiam fraza de mai sus şi mă întrebam de ce oi fi scriind despre cadavre, m-a întrerupt Mica, femeia care îmi aduce în fiecare dimineaţă lapte, ca să-mi comunice că fetiţa înecată astă iarnă şi pierdută sub gheaţa râului a fost regăsită astăzi, 5 mai, prinsă de crengile copacului scufundat în dreptul locului denumit „la Dărâmătură“. De aceea nu mai continui cu al doilea cadavru, căruia nu i-am văzut decât piciorul, galben ca lămâia, ieşind de după un paravan, în sala de morgă a unui spital unde nimerisem tot din întâmplare.)

Şedeam din nou pe bancă, în Parcul Ioanid. Mă luptam să trag una din alta şi nu era deloc uşor. N-aş putea spune sigur dacă mă ridicasem, dacă trecusem peste pajişte, spre brazdele de flori, deşi aveam în mână floarea culeasă pentru Zenobia, aş fi putut s-o mănânc, nu-mi era foame, am păstrat-o.

* *Consiliul medicilor din Chile examinează o arsură stranie pe care o puternică rază luminoasă, de origine necunoscută, a provocat-o unui copil de 12 ani. Rana, făcută pe umărul drept al copilului, are forme geometrice perfecte – două cercuri concentrice şi mai multe puncte de aceleaşi dimensiuni. Mama copilului afirmă că arsura îşi schimbă mereu culoarea, trecând succesiv de la roşu la cafeniu şi apoi spre galben.*

7. Aici s-ar cuveni poate să spun că, dintotdeauna, am presimţit în jurul meu prezenţa atotcuprinzătoare a unui principiu feminin pe care, încercând să-i definesc trăsăturile, să-i dau chip, îl denumeam Spiritul-Femeie. Dar disponibilităţile mele, încă prea crude, nu izbuteau să realizeze decât imaginea unei femei de statură uriaşă, cât lumea.

Mamă a mamelor, feroce şi indiferentă, blândă şi generoasă, surdă, primitivă şi infinit superioară grosolanei mele masculinităţi, ea mă ferea, mă ocrotea, mă conducea prin aparenţa complicată care ne învăluie cum ne învăluie aerul pe care îl respirăm ignorându-l.

Brutalitatea imaginii, tragismul dimensiunii întunecau strălucirea conceptului intuiţional, îi amputau promisiunile, îl transportau în zona anomaliei şi a grotescului, acolo unde numai promiscuitatea s-ar fi putut simţi

în largul său.

În plus, unele fapte mă făceau să descopăr în mine reacţii suspect de inegale. O dată, am fugit de la un spectacol de circ când a intrat în arenă o trupă de balerine pitice, poloneze, fardate violent şi îmbrăcate în rochiţe străvezii. (În schimb, femeia cu barbă mi se părea o glumă bună: aveam fotografia uneia, din Danemarca, o păstram printre pohemele mele, mi-ar fi părut rău să aflu că şi-a ras barba.) Faţă de fetele, foarte rare, a căror statură trecea cu mult peste normal, mă situam între umor şi milă. Astfel, pe când aveam vreo şaisprezece ani, s-a întâmplat să vină în vizită la mama fiica unei prietene din provincie, pe care nu o cunoşteam. Mama a intrat în odaia mea (îmi făceam lecţiile) şi m-a rugat să stau un pic cu musafira ei, până termină nişte treburi la bucătărie.

„E foarte drăguţă“, spunea.

M-am dus să-i ţin de urât. Era o fată cam de vârsta mea, cu ochi albaştri. Zâmbea, timidă. Avea peste doi metri…

Mă uitam la ea. În prima clipă mi-am dorit să mă ia în braţe, să mă legene, să mă plimbe prin parcuri, aşa, cu mutra ei de copil uriaş.

Apoi m-am înfuriat: îmi era greu să suport întoarcerea la care mă silea fără voie, aruncarea înapoi, într-o copilărie fizică din care abia scăpasem.

„Aşteaptă-mă niţel!“, i-am spus, „mă duc să iau scara ca să mă urc pe ea şi să te pup…“.

Am ieşit în curte. M-am întors cu scara. Râdeam ca o vită. Fata aceea uriaşă plângea, se cocoşase un pic şi plângea.

Am lipit scara de un perete şi am rupt-o la fugă…

** În 1895, minerii din California au găsit rămăşiţele unei femei înalte de 2,03 m. Trei ani mai târziu, o echipă de antropologi a descoperit un alt schelet de femeie cu înălţimea de 2,38 m. Schelete similare au fost găsite în 1874 în Carolina de Nord şi în 1912 în Wisconsin. În 1930, în nordul Mexicului, au fost descoperite morminte ale unui popor străvechi cu o înălţime de 2,44 m.*

8. Cu puţin înainte de plecarea mea în mlaştini conceptul şi atributele fizice ale Spiritului-Femeie se reechilibraseră. Vreau să spun că, de pildă, gigantismul presimţit devenise pentru mine un fel de dimensiune pur spirituală, abstractă, fluidă şi informă, în care imensitatea şi micimea, anomalia şi firescul, promiscuitatea şi splendoarea coexistau, fără să mai existe ca atare.

Începusem să intuiesc totala nepăsare activă cuprinsă în solicitările ei cele mai directe: imaginaţi-vă un far la ţărmul mării, noaptea, pe vreme de furtună;

pe când nebuna Paznică a farului trimite semne către *toate* navele, corabia ignorată a *fiecăruia* se zbate singură în beznă. Secunda de lumină nu mai arată stâncile…

O vagă legătură cauzală mă făcea totuşi să cred în efectele benefice ale unui anumit comportament asupra căruia n-am să insist ca să las *fiecăruia* plăcerea de a-l regăsi, între asceză şi destrăbălare.

(Zenobia numeşte asta: a fi cuminte.)

9. Stăteam întins pe sofa şi mă gândeam la Spiritul-Femeie. Mai stăruia în mine senzaţia de vegetalizare, secunda fără timp când ea mă mângâiase ca o senină, depărtată aripă a morţii.

Fireşte, nu eram la prima noastră întâlnire. De fiecare dată însă presentimentul morţii, a cărui logică directă nu mă preocupa deloc, se declanşa doar ca efect al unei alte evocări, pe când acum…

De data asta, în parc, o evocasem pe Zenobia (pentru mine, ele deveniseră într-un fel surori aproape gemene). Mă întrebam, fără să le despart, care din două îmi transmisese vestirea blândei şi îndepărtatei morţi?

Dar s-o lăsăm baltă… Deprinderile mele pohetice refuză să se supună oricărei ordini în afară de a lor, în care claritatea e o capacitate subterană, la fel de necesară şi celui ce primeşte…

De aceea, am început să mă gândesc la o altă vestire.

Aceasta s-a petrecut la o cabană, pe munte, în nordul Moldovei, cu puţin înainte de plecarea mea în mlaştini. Afară norii se învălmăşeau şi se topeau cât ai clipi ca să facă loc unui soare ud parcă de atâta strălucire.

Mă aflam singur în încăperea cea mare a cabanei, stăteam pe ultima treaptă de jos a scării care ducea spre dormitoarele de la etaj. Îmi venise în minte, nu ştiu de ce, fata aceea uriaşă pe care o jignisem cândva. Îmi era ruşine de mine, mai bine aş fi întins mâna şi aş fi mângâiat-o un pic pe păr, era drăguţă, n-am mai văzut-o de atunci. Mă purtasem ca un puşti nenorocit, şi aşa mai departe, amintiri şi regrete. Mi se întuneca inima…

După un timp, m-am răsucit încet şi am privit scara din spatele meu. Pe treapta cea mai de sus stătea neclintită, în picioare, o altă uriaşă. Am recunoscut-o imediat, ştiam şi cum o cheamă. Era o faimoasă atletă, o mai văzusem prin ziare şi la cinema, în jurnalele de actualităţi.

Ea se oprise acolo şi se uita în jos, peste mine. Părea că nu mă vede. Aveam senzaţia că mă aflu în Olimp, că se coboară zeii. Aşa trebuie că li se arăta celor aleşi Cibele sau Atena înarmată sau Artemis întorcându-se de la vânătoare. Statura ei mi se părea acum firească, nu mă neliniştea.

Pe urmă, Spiritul-Femeie a coborât, m-a ocolit fără să-mi dea atenţie şi a ieşit din cabană. Afară şi-a lepădat sandalele. S-a aşezat pe două şezlonguri, la soare. Pe unul dintre ele, desfăcut, cu prelungitor, şi-a întins picioarele.

Cineva, dintr-o odaie de sus, deschisese aparatul de radio. Se auzea o muzică ritmică. Ea şedea pe şezlonguri şi asculta. Cu vârful degetelor goale de la picioare încerca să urmărească ritmul.

Ieşisem după ea. Stăteam respectuos, deoparte, aşa cum se cuvine, şi măsurăm diferenţa dintre ritmul marcat de ea şi cel pe care îl băteam eu însumi. Ca să parcurgă distanţa de la ureche până la vârfurile degetelor ei ritmul avea nevoie de o frântură de secundă în plus. La mine devenea mişcare de cum îmi atingea urechea.

Am stat acolo până s-a înnorat din nou. Era cam răcoare. Spiritul-Femeie s-a ridicat de pe şezlonguri, şi-a încălţat sandalele şi s-a întors în cabană. Eu am plecat, bătea vântul.

Am străbătut un fel de pustiu acoperit cu ierburi aspre şi neliniştite, vorbeau de ploaie, apoi s-a pornit o burniţă rece, îmi simţeam pielea ca pe o cămaşă udă, aş fi vrut să mă adăpostesc undeva, am nimerit pe o vale, la o căsuţă proaspăt văruită, am bătut la uşă, mi-a deschis o bătrână.

„Intră“, mi-a spus şi am intrat, în odaie ardea un fir de foc, dar era tot frig şi cam întuneric, oricum, nu ploua, iar alt adăpost n-aş fi putut găsi pe aproape, bătrâna mi-a întins un scăunel cu trei picioare apoi s-a adresat cuiva, unui trup care zăcea destrămat de lumina ceţoasă pe patul de lângă perete:

„Scoală“, a spus „că a venit dumnealui“.

Cel de pe pat a dat să se ridice (mai apoi, când l-am întâlnit pe Dragoş, mi-am dat seama cât semăna cu el, aveau acelaşi păr lung, aceeaşi barbă albă-gălbuie, atâta doar că straiele celui întins pe pat erau noi şi curate, părea gătit ca de sărbătoare…).

„Nu, nu“, am spus, „n-aş vrea să vă tulbur odihna“.

El şi-a culcat capul pe pernă, zăcea liniştit, mă deprinsesem cu semiîntunericul din odaie, începusem să desluşesc până şi ochii bătrânului, acoperiţi de o pieliţă albăstrie, Spiritul-Femeie a vrut să-mi dea ceva de mâncare, n-am primit, „Ia măcar un ou“, zicea, am luat un ou fiert, nu l-am mâncat, l-am pus în buzunar.

„E bolnav?“, am întrebat arătând cu capul spre cel de pe pat.

„Nu, slavă Domnului“, a spus ea, „dar aşteptăm să moară. Eu am să mă duc la fete, că le am măritate gata, în alt sat, el nu vrea să meargă cu mine, zice că a trăit destul, mai stau aici ca să nu moară singur…“.

Am tras scăunelul lângă pat şi am zăbovit acolo vreun ceas, până mi s-au

zvântat hainele, bătrânelul n-a scos o vorbă, îl vedeam bine, zăcea pe spate cu ochii larg deschişi, senin şi liniştit, ca unul care şi-a încheiat socotelile.

După un timp, mi-am dat seama că, în nemişcarea lui aparentă, făcea totuşi un gest destul de ciudat: ţinea pumnul mâinii drepte lipit de genunchiul drept şi numai cu un deget, cu arătătorul, desena pe furiş un cerc neîntrerupt peste abaua pantalonilor.

(Adaug că semnul acela îl mai văzusem cândva la un poet bătrân care zăcea pe un balansoar, l-aş fi luat în braţe să-l legăn ca pe un copil, dar lângă mine stătea ea, aceea care pe vremuri, ehei, îi fusese iubită şi muză. Ea tocmai se întorsese de la o înmormântare, ne povestea de pe acolo, poetul se balansa trist în seninătatea lui, tăcea şi îşi învârtea peste genunchiul drept degetul arătător de la mâna dreaptă, închidea un cerc, peste câteva zile a murit…)

10. Târziu, când s-a întors Zenobia, trecusem dincolo de linişte. Mă cuprinsese o cumplită apatie, simţeam cum cad, lipsit de umeri şi de aripi, într-un gol fără sunete şi fără peisaje. Trăiam o stare de inexistenţă, o prăbuşire în nimic, din care nici măcar nu mai doream să ies.

Era un pustiu în mine, fără sfârşit; şuiera vântul, ardea soarele Saharei în mine, mă acoperea nisipul. Era urât şi rău în mine, aş fi preferat să mor de o mie de ori ca să nu mai simt pustiul acela.

De obicei, pentru mine, asemenea stări anticipau sau încheiau atingerea unor puncte prea înalte, greu de suportat. (Gândiţi-vă: rătăcisem singur acolo unde alţii sunt conduşi cu grijă…) Cunoşteam mecanismul înlăturării lor, dar îl uitam, de fiecare dată, ca un făcut. Refuzul acesta al memoriei părea să fie semnul, condiţia de bază a revanşei…

Zenobia aprinsese lumina. Priveam, fără să văd, tavanul. Nu eu voiam să mor, ci carnea mea, oasele mele, nu ştiu cum să spun. De fapt, nici ele nu voiau nimic, urmau doar legea, ca pe o ultimă legătură. Şi nu era vorba de moarte pentru că moartea, ca şi viaţa, este dincolo de legea aceasta.

„Ce ai?“, m-a întrebat Zenobia şi glasul ei îngrijorat m-a readus într-o secundă la suprafaţă.

„Am că nu mai pot şi nu mai vreau“, am spus.

„Ce ţi s-a întâmplat?“ (mă mângâia încetişor pe frunte). „Ce-ai mai făcut?“

I-am povestit pe îndelete, dar întâmplările din timpul zilei, lipsite acum de seva trăirii lor şi devenite vorbe, păreau banale şi mărunte: umblasem pe străzi, mă întâlnisem cu Maria şi cu Ioachim, găsisem un creion metalic şi nu mai ştiu ce, dorisem conştient altceva, mă oprisem în faţa unui bazin, privisem prin geamul unei braserii, un distins boşorog îmi aruncase un ban, zvârlisem banul

după el, mă odihnisem într-un parc, rupsesem o floare pentru ea („E acolo, pe scaun“), mă gândisem la nişte întâlniri mai vechi, şi ce-i cu asta? Asemenea lucruri i se pot întâmpla oricui şi nimeni nu le ia în seamă. De ce le sistematizez? De ce îmi construiesc singur capcane? De ce mă chinuiesc atât? (De fapt, ştiam, dar aşteptam să-mi spună şi ea.)

„Nu trebuia să arunci banul“, a spus Zenobia şi eu ştiam că, pe firul mişcărilor mele, acolo greşisem.

„Nu-i nimic, mă duc mâine să-l iau. Îl găsesc, la sigur…“

De fapt, n-avea nici o importanţă dacă îl mai găseam sau nu. Îmi venea să râd, dar am oftat:

„Vezi cum mă laud?“.

„Iar n-ai încredere în tine“, a spus Zenobia. (Acum zâmbea.)

* *La Institutul de Zoologie al Universităţii din Saarbrücken, albinele unui roi lăsat să zboare într-o zonă unde se aflau linii de înaltă tensiune au fost cuprinse de panică, atacându-se reciproc şi ucigându-şi matca. Ele s-au refugiat apoi în stupi, unde au procedat la un fel de sinucidere colectivă, prin asfixiere, astupând toate găurile prin care ar fi putut pătrunde aerul.*

11. În seara aceea, poate pentru că mă văzuse necăjit, Zenobia şi-a amintit de jocurile noastre şi mi-a cerut hârtie şi creion. I le-am dat, împreună cu bucata de carton care îmi ţinea loc de masă când voiam să scriu. Apoi am stins lumina din cameră şi de pe coridor şi m-am ghemuit între sofa şi perete, ca să n-o tulbur.

Întinsă pe cearceaf, în întuneric, Zenobia a început să deseneze.

După un timp (am notat, ca de obicei, durata jocului: primul desen – 1/2 oră, al doilea, ceva mai mult), mi-am dat seama că ea adormise. Atunci am ridicat binişor de pe pieptul ei, ca să n-o trezesc, creionul, am aprins becul şi am citit mai întâi titlul primului desen, caligrafiat cu deosebită aplicaţie deşi Zenobia nu folosise mâinile şi ochii pentru asta: Zenobia în viaţa mea.

Şi fără titlu mi-aş fi recunoscut trăsăturile pentru că timpul cât dura un astfel de joc însemna pentru mine intrarea într-o stare de seninătate indescriptibilă în care simţeam fiecare liniuţă, fiecare literă, fiecare cifră cu sensul lor de dincolo de noi şi pentru că *după aceea*, cu o luciditate care mă uimea de fiecare dată prin firescul ei, izbuteam să înţeleg cele mai criptice semne. Iată descrierea directă şi simplă a desenului:

În centru se afla conturul feţei mele, fără urechi, ca o mască stranie şi diafană. Ochii, mai mici şi mai depărtaţi decât îi am, priveau parcă spre

înăuntru. Linia bărbiei părea o mângâiere a creionului. Gura, mult accentuată, domina toate cele trei elemente ale feţei. (Ţineam între dinţi vechea mea pipă „en corne“.) Sprâncenele subliniau şi ele un spaţiu esenţial deasupra căruia fruntea şi părul mi se contopeau în rotocoale de fum.

Lipită de obrazul meu, acolo unde ar fi trebuit să-mi fie urechea stângă, se afla Zenobia. Părea un cercel uriaş sau o lampă-infuzor întinsă până unde mi se termina bărbia. Era înfăţişată ca un cerc cu 13 cili dintre care 3 dubli, toţi pe partea stângă. Al treilea, al patrulea şi al şaptelea cil porneau de sub mediana superioară.

În interiorul primului cerc se desena un al doilea, format din numeroase gene care împrejmuiau ochiul lăuntric. Primul cerc (cel exterior), accentuat pe alocuri cu câte două sau chiar trei linii, se sprijinea pe două picioruşe cu spaţiul dintre ele umbrit, încrustate într-un aparent suport oval înclinat şi el spre stânga. În dreapta ovalului, o linie între Zenobia şi mine, înclinată tot spre stânga, îmi atingea partea de jos a bărbiei. În sus, Zenobia nu trecea de pometii obrajilor mei, bine accentuaţi; în jos, cu picioruşe cu tot, abia îmi ajungea la limita bărbiei.

În dreapta desenului, un con de umbră subţire şi ascuţit, cu vârful în sus, marca vidul.

Senzaţia de straniu şi de diafan se degaja mai ales din ansamblu, zămislit parcă din transparenţe şi palori…

Al doilea desen, intitulat „Starea Lumii“, n-am să-l descriu. Am să vă spun doar că începea, jos, cu mulţimea infirmilor care viermuiau în marea cutie a maladiei conştientului şi se termina în vârful piramidei, sub stea, acolo unde nu se mai află nimeni…

* *Tânăra belgiană Chantal Sabine Derycke a trăit timp de zece luni zidită într-un garaj din satul Corinaldo de lângă Ancona. Carabinierii au descoperit-o întâmplător, aproape moartă de foame, zăcând în duhoarea grea a încăperii în care fusese zidită de concubinul ei, tâmplarul Marcello Montesi. Încăperea nu dispunea decât de o ferestruică, spre acoperiş, bine astupată pe dinafară. Prin ferestruica aceea Montesi îi arunca din când în când prizonierei sale câte ceva de mâncare.*

12. Două zile mai târziu am găsit un bilet prins de uşa odăii noastre. Maria mă ruga să trec neapărat pe la ea pentru un lucru foarte important. Mă aştepta a doua zi după-amiază, acasă, nu la atelier (subliniase cuvintele *neapărat* şi *acasă*). „Bătrânii pleacă până luni în provincie, aşa că ai să fii şi de data asta

scutit de plăcerea de a-i cunoaşte“, îşi încheia Maria mesajul.

A doua zi era sâmbătă, ne-am fi putut duce la film, dar Zenobia a insistat să răspund la chemarea mesajului, spunea că sunt egoist, că puţin îmi pasă de alţii care poate au nevoie de mine, şi aşa mai departe. Până la urmă m-a convins şi am pornit, târziu după-amiază, spre casa Mariei.

Mergeam încet, pe cerul compact şi sticlos alergau nişte nori destul de urâţi. Oraşul zăcea în covorul lui de praf. Mă simţeam în afara oricărei legături favorabile cu norii aceia adunaţi sub ochii mei într-o harababură menită parcă să-mi demonstreze cât de iluzorii ne pot fi uneori disponibilităţile…

Continuam totuşi să mă mişc, tăcut şi prudent, printre oamenii care se grăbeau spre vizuinile lor. Tramvaiele încremeniseră pe linii, n-aveau curent. Deasupra noastră, Fiinţa-furtună stătea gata să se năpustească…

* *La Walnut Creek un mare număr de păsări călătoare se reped în automobile şi în ferestrele caselor. Experţii sunt de părere că păsările se îmbată consumând unele fructe sălbatice care conţin toxine cu efecte asemănătoare cu ale alcoolului.*

13. Maria mă aştepta cine ştie de când, mi-a deschis înainte de a bate la uşă. Am intrat odată cu răbufnelile vântului.

„Mă temeam că n-ai să vii“, mi-a spus, părea speriată.

Am trecut prin vreo două-trei încăperi până în camera ei, n-am s-o descriu. Am să spun doar că acolo se aflau, printre altele, două fotolii, o măsuţă şi o sofa. Ar fi putut să-mi placă dacă în lumina crepusculară n-aş fi văzut zvârcolindu-se jos, pe covor, o fetiţă de şase-şapte ani. Deşi atât de mică, fetiţa mi-a amintit în mod ciudat de fata singuratică întâlnită spre primăvară, în mijlocul mlaştinilor…

„E soră-mea“, a spus Maria, „suferă de stomac, are o criză“.

De afară, din grădină, se auzeau trosnind crengile arborilor. Fiinţa-furtună apăsa cercevelele ferind parcă dinadins fragilitatea sticlei. Încerca să rupă totul, dintr-o bucată.

„Geamurile!“, a strigat fetiţa. „Să nu le spargă!…“

M-am îndreptat spre fereastră, mă gândeam că nici Maria, nici sora ei nu dormiseră niciodată în pădure, că nu auziseră niciodată miile de crengi vuind laolaltă şi de aceea…

Ţineam geamul cu palmele deschise, era o sticlă frumoasă, uşor curbată în afară, cu irizaţii sidefii. Lemnăria părea solidă, putea să reziste. Fetiţa gemea, voia să vomite, Maria îi sprijinea capul, nu ştia ce să facă.

Asta a durat un timp, n-aş putea spune cât, fetiţa s-a mai liniştit, „Mă duc s-o culc“, a spus Maria, a ajutat-o să se ridice şi au ieşit amândouă. În cameră abia se mai vedea. M-am aşezat pe un fotoliu, am stat acolo cam un sfert de ceas, până s-a întors Maria.

„Am culcat-o“, mi-a spus. „Se speriase…“

S-a îndreptat spre comutator, voia să aprindă lumina.

„Nu arde“, i-am spus. „N-are curent…“

Ea a încercat. Lumina nu s-a aprins (când se întâmplă asemenea lucruri, oamenii le uită imediat, de parcă asta ar rezolva ceva…).

Maria s-a aşezat, în întuneric, pe celălalt fotoliu, mi se părea că îşi ţine o mână peste gură, abia îi desluşeam trăsăturile.

„Noi doi“, i-am spus, „n-am mai vorbit de mult. Să ştii că între timp ne-am plictisit de oraş, şi eu, şi Zenobia. Poate o să ne întoarcem în mlaştini…“.

Vorbeam ca să vorbesc. Mă ascultam şi atât.

Maria n-a spus nimic. Am tăcut şi eu.

Stăteam liniştit în fotoliu, mă uitam spre ea, eram singuri în cameră, dar mai simţeam o prezenţă, bănuiam că aşa are să fie, aşteptam să-mi spună ce avea de spus.

„Te superi dacă mă culc un pic pe sofa?“, m-a întrebat după un timp Maria. „Mi-ar fi mult mai uşor…“

„Fă cum vrei“, i-am răspuns.

Ea s-a întins pe sofa, o vedeam ca pe o formă oarecare, nedefinită.

Apoi, pe neaşteptate, forma aceea a mormăit:

„Ce ai cu mine? De ce eşti împotriva mea?…“.

Poate vorbise Maria, dar vocea, groasă şi brutală, nu era a ei.

14. Totul devenise idiot şi comic, dar n-aveam chef de râs. Îmi era milă de Maria, forma întinsă pe sofa putea să fie a ei sau a altcuiva, dar vocea, în orice caz, era a lui Iason.

„De ce nu-mi răspunzi?“, m-a întrebat.

„Eşti nebun“, am spus, „ce să am cu tine? Aproape uitasem că exişti…“.

O vrabie s-a izbit de geam, voia să intre. A căzut dincolo, în afară.

„Degeaba vrei să mă duci!…“ Iason (sau poate Maria) ridicase tonul. „Nu poţi să uiţi că v-am pocnit atunci, pe tine şi pe Zenobia aia a ta…“

„Pe ea las-o în pace.“ (Începuse să mă plictisească.) „Mai bine spune-mi de ce ai vrut să mă vezi şi să terminăm…“

Iason (sau poate Maria) a tăcut o clipă. Mă gândeam dacă să mai stau sau nu.

Simţeam că starea de primejdie se risipise. Fiinţa-Furtună ne părăsise. Lumea se îneca în tăcere. Auzeam copita unui cal izbind, departe, pietrele caldarâmului.

„Crezi că nu ştiu de ce n-ai dat, atunci?“ a reînceput el. „Eşti mai voinic decât mine, puteai să dai şi tu…“

„Ce tot îndrugi acolo?“, l-am întrebat (nu ştiu de ce îmi veniseră în minte Eurigena şi ceilalţi, plus inverşii lor. Fiecare, ajutat de ceilalţi, îşi construia singur capcane şi, ajutat de ceilalţi, se înşela singur…).

„Voiai să mă umileşti, de-asta n-ai dat, nu-i aşa?“

Mă simţeam blând şi agresiv în acelaşi timp. De fapt, folosesc cuvinte diferite pentru o stare egală pe care limbajul se sfieşte să o prindă în cleştele lui. Poate că aşa făceam şi în pântecele mamei sau înainte sau după (nu mai ştiu după ce). Intuiam neîndoielnic de ce insistase Zenobia să vin aici şi aşteptam să ajungă la capăt o întâlnire care pentru mine era gata încheiată.

„De ce nu-mi răspunzi?“ Iason ridicase din nou tonul. „Crezi că numai tu ştii? Mai sunt şi alţii pe lume. De pildă, eu…“

„Iason“, i-am spus, „poate că tocmai ştiinţa asta a ta e de vină. Ai eşuat în ucenicia ei. Aprinzi şi stingi lumini şi nu-ţi ajunge, vrei mai mult decât ţi se cuvine…“

„Vorbeşti ca un popă, dar nu-i nimic“, a spus. „Poate că tot o să mă ajuţi…“

Părea resemnat. M-a întrebat ce să facă pentru un anumit lucru. I-am spus, fireşte, că nu ştiu. Pe urmă am tăcut amândoi, eu am rămas în fotoliu. Era bine sau rău pe lume, dar nu mai exista nici binele, nici răul…

Pe urmă Maria a oftat, de data asta ea a oftat…

* *Nouă tineri speologi originari din Dijon şi dispăruţi în peştera Glaz din Alpi au fost regăsiţi într-o galerie situată la o sută de metri de suprafaţă.*

15. După un timp Maria s-a trezit, stătea pe marginea sofalei. Poate era o favorabilă, n-am să explic ce înţeleg prin asta, am să spun doar că e vorba de ceva în afara iubirii cu care e mai totdeauna confundată.

„Ar fi bine să aprinzi lumina“, am spus. „Acum cred că arde.“

Ea s-a ridicat, s-a îndreptat prin întuneric spre comutator şi a aprins. Părea istovită, avea ochii împăienjeniţi, s-a aşezat pe celălalt fotoliu, în faţa mea. Stătea încovoiată, cu fruntea lipită de genunchi. Ne aflam printre lucruri vizibile. Furtuna ne părăsise de tot.

Am stat aşa nu mai ştiu cât, fără să scoatem o vorbă. Apoi Maria şi-a ridicat

faţa spre mine.

„Aş vrea să te rog ceva“, mi-a spus. Vorbea cu vocea ei, dar în şoapte, ca şi cum s-ar fi temut să nu fie auzită de cineva. „Promite-mi că Iason n-o să afle niciodată despre convorbirea voastră…“

„Iason nu ştie?“ (Când i-am rostit numele, lumina nu s-a stins, nici n-a clipit măcar.)

„Nu ştie“, mi-a răspuns Maria, „ai vorbit cu el, dar nu ştie. Şi, dacă află, e în stare să mă ucidă…“.

Era în cuvintele ei atâta spaimă, încât m-am grăbit s-o asigur că Iason n-o să afle în vecii vecilor nimic de la mine. Pe urmă am întrebat-o, într-o doară:

„Tu ştii ce-am vorbit?“.

„E cam complicat“, mi-a răspuns. „Dormeam şi aveam un coşmar cu voi doi, faţă în faţă. Îl mai am şi acum…“

„Încearcă să-l uiţi“, am spus. „Închipuie-ţi că n-a existat…“

„Mi-am închipuit destule, poate prea multe“, a oftat Maria. „M-am săturat…“

Şi-a lipit din nou fruntea de genunchi şi a rămas aşa. Părea că doarme. Nu s-a clintit nici când m-am ridicat din fotoliu, nici când am ieşit din camera ei.

16. Acasă, i-am povestit Zenobiei, fără să omit nici un amănunt, întreaga desfăşurare a întâlnirii mele cu Iason şi cu Maria. La început m-a ascultat atentă, apoi a zâmbit.

„Sigur“, am bombănit (mă simţeam ofensat), „ţie îţi convine, tu n-ai fost în coşmarul Mariei…“.

Mi-am amintit însă că, la un anumit moment, şi eu fusesem gata să izbucnesc în râs: Maria, vorbind cu vocea groasă şi răguşită a lui Iason, mi se păruse şi mie, pe cât de stranie, pe atât de grotescă.

„Zâmbeşti fiindcă n-ai fost acolo“, am repetat, îmi trecuse supărarea.

„Nu de asta.“ Zenobia arăta cu degetul spre mine. „Uită-te cum ţi-ai pus pantalonii…“

M-am uitat şi am văzut lucrul cel mai neaşteptat din seara aceea: deşi aproape că nu mă mişcasem de pe fotoliul Mariei, deşi venisem direct acasă fără să mă opresc în drum, deşi dimineaţa mă îmbrăcasem normal şi nu mă dezbrăcasem în timpul zilei, aveam pantalonii puşi invers, adică partea cu nasturii, bine încheiaţi, se afla la spate.

Nu ştiu în ce măsură pot interesa toate acestea, dar ele s-au petrecut chiar aşa şi nu le puteam omite.

V

Ultima întâlnire a lui Dante cu Beatrice pe o ceaşcă de cafea fabricată în Suedia

1. Căpătasem încredere în singurătatea coridorului nostru. Ea ne compensa într-un fel pentru zăpuşeala din cameră: cum nu se răcorea decât în zori, puteam lăsa uşa veşnic deschisă.

Aşa se face că într-o noapte, pe când, culcat pe spate, priveam întunericul şi meditam la cine ştie ce, am auzit un fel de şoaptă ritmică, un vaiet repetat la intervale fixe. După vaiet urma cu regularitate un râcâit uşor, ca de unghie.

Zenobia dormea. „Tu auzi?“, am întrebat-o (în gând, pentru că nu voiam s-o trezesc).

„Petru…“, mi-a răspuns ea (vorbea în somn, n-am insistat, am lăsat-o să doarmă).

Stăteam şi ascultam. Chemările tânguitoare şi râcâitul enervant de moale mi se părea că vin din dreptul celei de-a doua camere de pe coridor, pe care o ştiam nelocuită. Ne despărţeau de ea doar o boxă minusculă şi W.C.-ul.

Am ieşit pe coridor. În faţa camerei aceleia, prins de perete, ardea un bec în jurul căruia încremeniseră câţiva fluturi de noapte minusculi. Petru zăcea ghemuit în dreptul becului, lângă uşă, pe un covoraş cât palma, un preş de şters picioarele adus, pesemne, de el. Îşi respira tânguirea, zgâria cu unghia panoul ocru al uşii.

* *Pedro Miguel da Silva, dintr-un sat de la nord de Bahia, a trăit 40 de ani înlănţuit de trunchiul unui copac, într-o peşteră. La vârsta de 21 de ani, din cauza unei probabile crize nervoase, el fusese înlănţuit acolo de cumnatul său. După decesul acestuia, cele două surori ale sale au continuat să-i aducă zilnic mâncare şi să-i facă toaleta de două ori pe săptămână.*

2. M-am aşezat lângă el, pe ciment, cu spatele rezemat de perete, şi am rămas un timp aşa, fără să scot o vorbă. Acum îi desluşeam lamentaţiile: „Nathalia“, spunea, „deschide, Nathalia!“… Vedeam cum întindea mâna, ca pe un peduncul, cum râcâia, cum se retrăgea apoi în sine cu peduncul cu tot, ca

într-o scoică.

Aş fi putut să stau acolo mult şi bine să mă vait sau să râcâi şi eu. Spinarea mea adera perfect la perete, un fluturaş albastru se lipise pe conturul umbrei mele şi mi-am amintit cât de ostenită era Zenobia…

„O strigi degeaba“, i-am spus lui Petru. „Nu vrea să-ţi deschidă.“

El s-a uitat la mine, avea o ceaţă pe ochi, nu ştiu dacă mă vedea, părea surprins.

După un timp, a clătinat din cap.

„A, tu erai“, a şoptit.

Pe urmă şi-a reluat tânguirea:

„Nathalia! Deschide, Nathalia!…“.

„Nu vrea să-ţi deschidă“, am repetat.

Petru şi-a răsucit iar capul spre mine. Întinsese o mână, râcâia în aer.

„Tu nu înţelegi, Laurenţiu“, mi-a spus (am acceptat cu oarecare neplăcere numele care nu era al meu), „ea nu deschide pentru că au bătut-o. Au tuns-o şi îi e ruşine… Au încuiat-o înăuntru. Nu poate să deschidă…“.

Scosese gura din scoică şi vorbea cu ea, poate că şi gândea, undeva în ghemuirea lui.

„O strigi prea încet“, am continuat eu. „Poate că nu te aude sau nu-ţi recunoaşte glasul, fiindcă o strigi prea încet. Şi râcâitul cum să-l audă? Ar trebui să baţi tare, cu pumnul. Dacă vrei, bat eu…“

Mi-am dezlipit spinarea de perete, fluturaşul a fugit de pe conturul umbrei mele, ai fi zis că eram gata să mă ridic, să bat în uşă, deşi n-aveam de gând să fac asta.

„Nu, nu…“, s-a opus Petru. Ieşise din scoică, şedea pe covoraş cu picioarele strânse sub el ca un derviş în faţa coşului cu şerpi, nu îi depăşea nici cu un milimetru marginile. Lumina gălbuie a becului sclipea pe ceaţa ochilor săi. „Nu, nu… Să nu se sperie… Tu nu ştii cât de uşor se sperie…“

Mi-am amintit că văzusem odată un om care mângâia un porc, dar îmi era milă de Petru. Aş fi sărit ca o lăcustă pe sub bec, aş fi făcut orice ca să-l ajut. El nu mai zicea nimic, nu se mai tânguia, privea în gol.

Apoi, deodată, a strigat:

„De ce dai în mine?…“.

„Cine dă în tine?“, l-am întrebat.

„Ce ţi-am făcut eu ţie, Laurenţiu?“ Acum plângea. Îşi acoperise faţa cu palmele. „De ce mă baţi?“

„Taci dracului din gură“, i-am spus, „că doarme lumea…“.

Mă temeam să n-o trezească pe Zenobia (era atât de obosită!), dar el a tăcut

brusc, s-a chircit din nou pe covoraş, şi-a reluat tânguirea:

„Nathalia! Deschide, Nathalia…“.

M-am uitat spre odaia noastră. Zenobia se afla în prag, mi-a făcut semn: „Lasă-l în pace“, l-am lăsat în pace, am intrat la noi, am închis uşa, era foarte cald.

* *Douăsprezece tablouri din secolul al XVII-lea, aparţinând unui muzeu din Arles, au fost deteriorate de una sau mai multe persoane care, strecurându-se printre vizitatori şi folosind un obiect cu vârf ascuţit, au perforat mai ales ochii portretelor.*

3. În noaptea aceea n-am dormit. Era ca atunci când uiţi ceva important şi te chinuieşte amintirea uitării sau când lucrul abia presimţit te prinde în ticăloşia desfăşurării lui şi-ţi lasă pe limbă gustul unei remuşcări, fără să ştii cu ce eşti vinovat.

Unde greşisem? Nu acum, cu Petru, fiindcă, fără doar şi poate, greşisem înainte, altundeva…

Un timp m-au năpădit, fireşte, ispitele explicative, tentaţiile analogice, un fel de învârtire în jurul cozii capabilă cel mult să înlocuiască un cuvânt prin altele trei-patru, la fel de sterpe şi de ineficace, faţă de care moirele se pot simţi, pe bună dreptate, jignite.

Ca să mă liniştesc, îmi spuneam că aşa mi se întâmplă de obicei: când am în preajmă o fiinţă agitată, mi se face urât. De câte ori nu m-am dat eu jos din tramvai, de pildă, fiindcă simţisem pe aproape o astfel de fiinţă…

Apoi, întins pe spate cu ochii deschişi, mi-am amintit de o broscuţă verde şi lucioasă: o dată, mai demult, în mlaştini, la marginea apelor, ea se oprise lângă mine şi mă privea supărător de fix. I-am spus cu binele: „Hai, du-te de te scaldă“. Ea nu s-a clintit, ţinea cu tot dinadinsul să-şi lipească de mine ventuzele reci ale ochilor.

Atunci am luat un beţişor, un fir de trestie, ca s-o alung. N-aveam intenţia s-o lovesc, i-am spus încă o dată: „Hai, şterge-o“, voiam doar să o sperii. Dar, cu o precizie care exprima exact bunătatea mea reală din clipa aceea (pesemne mă aflam, ca şi acum, fără să-mi dau seama, pe Piramida Câinelui), i-am atins un nerv, cel mai fragil, pentru că broscuţa s-a aruncat brusc peste cap, pe spate, şi a rămas încremenită, ca moartă.

Plutea oblic, pe jumătate cufundată în apă. Mă uitam la ea şi îmi venea să plâng. Mă redescopeream despărţit de mine, în ciuda probelor trecute. Ca purtător al unei singure părţi, oricare ar fi fost ea, simţeam cum viermuieşte

zona dublului de care mă crezusem ferit. Poate că nu e clar ce spun. Oricum, era o suferinţă a structurii mele…

După un timp, broscuţa a reînceput să se mişte. Atunci m-am mai liniştit un pic: măcar trăia… Dar ea ţinea să-şi ducă până la capăt Marele Joc. Se învârtea spasmodic, ca o elice dementă, mişcându-se alandala, ca zece ologi, ca douăzeci de epileptici…

Continuam să stau cu ochii larg deschişi în întuneric. Zenobia dormea liniştită lângă mine. Prin uşă auzeam lamentaţiile, acum înăbuşite, ale lui Petru. Încercam să nu mai văd spasmele broscuţei aceleia. Pe sub jocul ei agonic simţeam cum se declanşa, neclar şi perfid, începutul revanşei. Pierdeam treptat obişnuita forţă a refuzului, putinţa de a mă opune tentaţiilor inverse. Mă ispitea din ce în ce mai mult ideea-capcană de a-mi folosi conştient şi meschin posibilităţile.

În asemenea momente greutatea e să ştii, uitând că ştii, dacă e vorba doar de slăbiciune sau dacă nu cumva ceea ce iei tu drept slăbiciune reprezintă frontiera, la început mereu năucitoare, a unei alte zone. Mă aflam încă *dincoace*, revanşa îmi oferea ca justificare mila faţă de Petru. Aveam senzaţia înceţoşată că greşisem, că o luasem razna, dar, mai presus de toate, voiam să mă uit, să văd în camera Nathaliei. Şi am văzut…

* *Într-un container aflat în gara din Tananarive poliţia a descoperit aproape 1 000 kg de oseminte de dinozaur.*

4. M-a ajutat rutina unor tehnici părăsite încă din adolescenţă. Mi le dezvăluise o pisică. Pe-atunci, în fiecare noapte, ea se aşeza pe pieptul meu, dormea acolo ca un sfinx minuscul. Câteodată eu aprindeam şi stingeam becul de la căpătâi. Erau în joaca mea şi spaime şi orgolii: voiam să-i demonstrez puterea de a face lumină sau întuneric.

Ea rămânea nemişcată. Retina i se contracta şi i se dilata, pe rând; dar minunile noastre electrice păreau că n-o interesează.

Pentru că totuşi ţinea la mine, m-a învăţat într-o noapte să văd, adică să recapăt simţul acela pe care unele fiinţe din natură îl mai păstrează intact şi în afara ochilor, pe când noi, oamenii, îl regăsim numai arareori şi îl privim de fiecare dată fie ca pe un har, fie ca pe o infirmitate. În noaptea de atunci n-aş fi mişcat nici pleoapele de teamă să nu-mi tulbur prea graţiosul sfinx…

N-am să insist asupra unei stări pe care aproape o uitasem. Am să spun doar că în prima noapte a lamentaţiilor lui Petru mi-am amintit-o pentru a-mi satisface mărunta necesitate de a privi din patul meu în camera numită a

Nathaliei. Şi am văzut.

Era o odăiţă ceva mai mare decât a noastră, plină de boarfe şi de vechituri aruncate de-a valma: câteva cufere sparte şi prăfuite, câteva scaune şchioape aşezate unul peste altul, o somieră de sârmă rezemată de perete, cu picioarele în sus, un balansoar stricat, o vază din metal coclit şi aşa mai departe. Acolo nu locuia nimeni, n-ar fi putut să locuiască nimeni.

* *Tribul indienilor şankaşi, care s-au războit cu incaşii, retrăgându-se apoi în jungla amazonică, şi-a făcut reapariţia, după patru secole, în nordul-estul statului Perú.*

5. Timp de câteva săptămâni vizitele lui Petru însoţite de tristele lui lamentaţii s-au continuat noapte de noapte. Ele au constituit semnalul, dacă nu chiar punctul de atracţie, al unor cauzalităţi pe care, în lipsa unui alt cuvânt la fel de aproximativ, le-aş numi aberante.

Încă de a doua zi lucrurile au început să se desfăşoare anapoda. Obişnuitele aparenţe simple se întorceau parcă împotriva mea. Totul devenea derutant. Era ca şi cum o forţă puternică şi iresponsabilă ar fi vrut să-mi cuprindă mişcările în inocenţa sa. Orice aş fi făcut (pentru că mai depindea într-o măsură şi de mine) mi se părea subminat cu viclenie de forţa sau natura aceea.

Trăiam, ca totdeauna, printre avertizoare, aşteptând ceva din ce în ce mai nedefinit. „De fapt, nu se întâmplă nimic grav“, îmi spuneam, ca să mă liniştesc. Dar, ameninţat şi slab în dezlănţuirea agresivă a unor legi nesigure, îmi spoream deruta chinuindu-mă să le desluşesc mecanismele. Obişnuita mea nepăsare-activă mă părăsea în favoarea unei obsedante nevoi de a găsi repere coerente. Percepţiile mele directe, cărora aş fi avut destule motive să nu le acord prea multă încredere, îmi săpau şi ele de la temelie singura certitudine până atunci nezdruncinată: aceea că nu ştiam nimic şi că nu trebuia, cel puţin deocamdată, să cred că aş fi putut înţelege ceva.

Câteodată socoteam vinovate numerele pe care le simţeam din nou planând deasupra mea nu ca abstracţii-cantitative, ci ca legi aspre ale unei lumi incomensurabile şi neconvertibile. Atunci încercam, conştient, să ies din taina lor, afundându-mă şi mai mult în ea. Dar nu despre numere vreau să vorbesc acum, deşi ele sunt capabile de orice…

Înţelegeţi cum vreţi pologloghia asta crepusculară care ţine mai mult de stări decât de activităţi meditative. Oricum, a crede că ea e de natură explicativă ar fi o gravă eroare. Eu nu fac decât să descriu, şi aşa mai departe…

** Într-un pat instalat în mijlocul unui mare magazin din Avignon, tânăra Joelle Lefevre, adormită de hipnotizatorul Alain Zuili, va încerca să doarmă 129 de ore. În timpul somnului ea va fi hrănită cu suc de portocale amestecat cu diverse alte substanţe nutritive.*

6. O senzaţie de panică surdă, ca atunci când asişti la o înmormântare, îşi furişa în mine ecourile echivoce. Iar printre ele glasul lui Petru, subţire, plângăreţ, tremurător, suna ca un flaut trist.

Odată cu venirea lui apăruse un blocaj, din ce în ce mai sever. Exprimându-l cam brutal şi admiţând câteva excepţii, l-aş putea defini ca pe un divorţ între conştienţa şi existenţa mea faptică. Dezacordul acestor două planuri se compensa totuşi atât de eficace, încât fiecare dintre ele părea în stare să-mi pulverizeze pur şi simplu orice tentaţie de a scăpa din jocul lor comun.

Obişnuinţele mentale, până şi cele ale refuzului, mă ţintuiau în loc. Din când în când îmi venea, fireşte, ideea simplă de a le reexamina, de a le pune în acord cu datele năucitoare ale întâmplărilor. Atunci izbuteam, pentru un timp, să resping acceptarea formelor, dar resimţeam, în schimb, tot mai prezentă duritatea naturii sau a forţei aceleia care îmi agrava cu perfidie, ca şi cum ar fi fost străină de stările mele, stagnarea datorată blocajului.

Ambiguitatea duratei şi a efemerului, incertitudinile perfecţiei morale şi ale ticăloşiei, impactul necunoscutului cu falsele certitudini tot mai ispititoare mă menţineau în zonele lor de interferenţă impunându-mi dorinţe, explicaţii şi elanuri veştejite.

Dincolo de aparenţa mişcărilor mele, forţa aceea, fie ea şi a naturii, devenea tot mai decisivă.

Acum, când scriu, evocarea ei, falsificată de intervenţia involuntară a imaginaţiei şi estompată în egală măsură de datele memoriei, face ca lucrurile să apară altfel decât atunci, când se aflau în plină manifestare. De altfel, îmi dau seama cât de greu ar putea fi acceptată, de pildă, afirmaţia că una din cauzele subterane de prima mână ale blocajului îşi avea sursa tocmai în trista şi conjuncturala mea nevoie de explicaţii…

Mă aflam în situaţia unui înotător ostenit care luptă să-şi scoată din valuri un frate gata să se înece pe când fratele acela se zbate şi-l trage după el, inconştient, spre moarte…

** În stomacul unui bărbat care avea obiceiul să înghită tot ce-i cădea în mână, chirurgii au descoperit 300 de monezi şi 200 diferite obiecte metalice.*

7. Poate că nu înşir decât erori, dar trebuie să spun că în asemenea momente monştrii imaginaţiei, nu totdeauna imaginari, încep să mişune în jurul tău.

Indiferenţi sau nu, ei caută să tulbure şi mai mult nesigura antinomie dintre bine şi rău, în afara căreia izbuteşti câteodată să te situezi. Astfel, spulberându-ţi bietele soluţii comportamentale, inversează efectele imediate ale oricărui demers. Atunci, în absolutul haotic care te înglobează, călăul poate să pară şi chiar să fie înger, iar îngerul călău, pe când partea arhiintimă aflată în miezul miezului fiinţei tale aşteaptă într-o neputincioasă mâhnire sfârşitul timpului de trecere.

Toate acestea, inevitabil obscure, apar de obicei învăluite în aparenţele unei perfecte banalităţi, care constituie crusta însăşi a desfăşurării lor. Abia observabile, ele se menţin la limita unui echivoc gata oricând să-ţi demonstreze că nu poate fi vorba decât de simple coincidenţe…

În ceea ce mă priveşte, un înverşunat fanatism poetic (marea capcană a vieţii mele) îmi agrava blocajul săpând tot mai adânc prăpastia dintre mine şi puţinii poeţi pe care i-aş fi putut iubi. Nimeni nu trebuie să vadă dispreţ sau denigrare când am să afirm că fiecare dintre ei mi se părea că pierde câte ceva din ce ar trebui găsit, găsind în schimb cam mult din ce ar trebui pierdut. Din ce în ce mai izolat, vedeam clar cum picătura de har, uitată pe drum, se dilua şi devenea cel mai adesea pretext sau subiect pentru inteligente texte teoretice, pe cât de strălucite, pe atât de viclene, în timp ce gândirea poetică, abătută din matca ei mută, se istovea bătând în maluri sterpe.

În perspectiva mea, revanşa generală, străveche maladie a mentalului, înlocuia pe lume miracolul poetic. Dar s-o lăsăm încurcată…

Spun toate astea poate ca să motivez de ce, în scurta perioadă pe care o am în vedere aici, căzusem pradă unei puternice alergii la scris, lipsindu-mă astfel de un puternic auxiliar eliberator. Deprinderile scriiturii, altădată stimulatoare măcar din punct de vedere emoţional, mi se păreau mai inutile şi mai nesatisfăcătoare decât oricând, ba chiar le descopeream un loc de frunte între cauzele intime ale stării mele…

* *Trisha Reay, de doisprezece ani, s-a trezit într-o dimineaţă strănutând. Un strănut continuu, într-un ritm de trei pe minut şi care a durat 204 zile.*

8. Ca să nu scriu, vorbeam. Aveam o stranie senzaţie ascultându-mă: mi se părea că aud glasul unui străin destrămându-se în propriul său vuiet, ca vântul în pustiu. Continuam, fireşte, să caut sunete independente, dar îmi dădeam

seama că ascultam ecoul propriei mele destrămări.

Singurul punct de sprijin, marcat şi el de vlăguirea perfectă a sensurilor, consta în faptul că, şi atunci, orice fapt pohetic mi se părea a fi mai mult de nathură ethică, iar nathura ethică, şi aşa mai departe…

Altminteri, vorbitul de unul singur nu rezolva nimic. Mecanismul fizic al scriiturii, pe care atâta vreme îl acceptasem, îmi intrase prea mult în sânge. Dresajul, măcar al vitezei sale de turaţie, îşi punea şi aici, vrând-nevrând, amprenta.

Continuam totuşi să monologhez. Încercam tehnici de comunicare directe şi dure, asupra cărora n-am să insist. Dar şi atunci, ca şi acum, volutele pohetice îmi subminau puterea de respingere totală a dresajului, poate singura în stare să mă scoată din impas.

Toate acestea, plus altele, m-au făcut să revin curând la scris. Şi, ca să nu cad din nou pradă scriiturii, refiguram numai construcţii gata dărâmate…

* *Japonezul Hideaki Tomoyori, în vârstă de 46 de ani, a reuşit să memoreze 15 151 de cifre zecimale ale simbolului matematic.*

9. Lângă mine, Zenobia îşi ducea viaţa pe punctul cel mai direct al aparenţei comune. O fragilitate vădită îi estompa mirifica tărie până într-atât încât eu însumi, din care făcea parte, îi uitam uneori realitatea aşa cum, orbit de lumina amiezii, uiţi soarele sau nu-l priveşti ca să nu-ţi ardă ochii.

Existenţa ei zilnică, retrasă şi ştearsă, trecea neobservată. Atentă la cele mai uşoare vibraţii din afară, ea le răspundea numai cu fibrele miracolului nevăzut care mai doarme încă în fiecare dintre noi.

Într-o lume a semnelor, ea descifra, în toate, semne. În faţa lor se înclina tăcută, cu adânc respect. Inexplicabilul părea să aibă pentru ea neaşteptate limpezimi, iar viaţa ei, neînsemnată şi banală pentru ceilalţi, constituia un ritual neîntrerupt.

Ca apa râului, care îşi schimbă, după maluri, forma şi adâncimea, dar niciodată cursul dinspre izvor spre fluviu, mereu îngrijorată de stavilele presimţite, Zenobia le abătea din cale sau le ocolea, domol, fără să-şi dedubleze cu nimic fiinţa.

Fireşte, în privinţa ei n-am să insist prea mult. Periculosul joc al evocării îşi are limitele şi logicile lui, cărora mi se pare necesar să le atenuez ferocea forţă de atracţie gata oricând să te înghită ca un stomac flămând…

* *Rhett Stevens a reuşit să facă 192 de cerculeţe de fum dintr-un singur*

tras din ţigară.

10. Renunţasem de multă vreme la exerciţiul întâlnirilor provocate conştient şi unilateral. De fapt, socoteam, poate greşit, că rostul lor, odinioară, fusese doar să-mi atragă atenţia asupra unei disponibilităţi mai generale, capabilă în anumite momente să îndrume şi să apropie de mine fericiri şi disperări străine menite să răspundă o clipă la chemări şi să se ducă apoi pe drumurile lor.

Totuşi, în una din zilele acelea, pe care aş numi-o vineri, m-am pomenit din nou umblând pe străzi. Voiam să-l întâlnesc pe Cornelius Agrippa, în legătură cu o ulcică de lut.

Pentru Agrippa, a cărui corespondenţă de artificier nenorocit (mă refer în special la scrisorile lui către abatele Tritheim) mi-a căzut în mâini mult mai târziu, făcând să-i pălească nimbul şi aşa destul de ofilit, nutream pe atunci o oarecare simpatie: latina mea rudimentară adăuga latinei sale nu prea strălucite câteva tainice subînţelesuri în stare să-mi declanşeze anumite resorturi imaginative. Un criteriu asemănător mă îndemna, de pildă, să prefer subtextele magistrului Eckhart textelor lui Jacob Boehme sau, pe alt plan, să-mi placă lectura lui Raymond Roussel în timp ce Joyce mă făcea să vomit.

(Ştiu că aluziile acestea necesare ar putea sugera un sistem de referinţe culthurale, dar eu încerc să exprim altceva.)

Pe Agrippa îl întâlnisem de câteva ori în împrejurări şi localităţi diferite (Călăraşi, Jibou, Câmpulung-Muscel, Bucureşti), totdeauna sub înfăţişarea aceluiaşi câine răpănos şi negru, cu ochi lăcrimoşi, extrem de expresivi, şi cu un rânjet pe bot, cumplit de uman.

Şi el mă recunoscuse uşor de fiecare dată, chiar şi atunci când, din motive personale, n-aş fi vrut să mă recunoască. La una din întâlnirile noastre l-am fotografiat, acceptase cu multă bunăvoinţă. Fotografia am trimis-o atunci domnişoarei aceleia de la Catedra de Filologie Clasică a Universităţii din Bucureşti, fiindcă ea ţinea să aibă neapărat un portret de-al meu. Nu am semnat-o nici von Nettesheim şi nici Naum, cum ar fi fost firesc, ci Rafael, gândindu-mă probabil la cauzele morţii premature a tânărului pictor care, altminteri, nu mă interesa deloc.

Agrippa nu făcea parte dintre vechii vizitatori ai primului meu coridor. Îl întâlneam numai pe străzi, vagabondând, şi de fiecare dată vorbeam din priviri, n-aş putea spune în ce limbă omenească sau câinească, dar se întâmpla chiar aşa, şi nu altfel.

* *S-a stins din viaţă, în vârstă de 77 de ani, Hugo Zacchini, supranumit*

Omul-Ghiulea. El a fost primul om tras, în chip de ghiulea, dintr-un tun.

11. Am umblat mult, ostenisem. Pe Agrippa nu l-am întâlnit. Aş fi vrut să fiu cu Zenobia, să dau vina pe ea, să spun că numai din cauza ei…

Spre seară am intrat într-o anticărie, o dugheană, în care nu mai intrasem de când găsisem ploşniţe în cotorul unei cărţi cumpărate de acolo. „N-ai mai trecut de mult pe la noi“, spunea anticarul. Nu i-am răspuns, m-am dus direct la raftul din dreapta, ceva mă atrăgea acolo ca un magnet, am scos din raft un tom vechi, îmbrăcat în piele roşcată, jupuită: Cornelius Agrippa, *De Occulta Philosophia* – o ediţie princeps. N-aveam bani, am pus cartea la loc şi am plecat.

Am mai hoinărit un timp, pe străzi. Îl întâlnisem sau nu pe Agrippa? Mă gândeam că, oricum, tot funcţionase ceva. Mă gândeam la jalnica logică a coincidenţelor. Mă gândeam să nu mă mai gândesc…

Se întunecase de-a binelea când, la un colţ al străzii Batiştei, l-am întâlnit pe Constantin. Stătea acolo, în dreptul unui bec, avea pe gură un zâmbet umil, câinesc aş putea zice. Poate că aştepta pe cineva, oricum, nu părea prea bucuros că mă vede.

L-am întrebat dacă era adevărat că murise. A bâiguit ceva pe când partea de jos a obrazului, vânătă din cauza folosirii prea dese a briciului şi străbătută de o cicatrice cărămizie, i s-a învineţit şi mai mult.

„Poţi să nu-mi răspunzi“, am adăugat. „Nu ţin neapărat să ştiu…“

În clipa aceea, pe cealaltă parte a străzii a trecut Iason, nu ne-a văzut.

„Uite-l şi pe ăsta“, am spus. „Să nu se stingă luminile…“

„Care ăsta?“, s-a mirat Constantin.

„Iason“, am răspuns.

Când am rostit numele lui Iason, luminile de pe strada Batiştei au clipit puternic (nu, nu mi s-a părut). Constantin s-a cam speriat, l-am bătut pe umăr, s-a liniştit.

Apoi, amintindu-şi de întrebarea mea, a spus că nu murise, cum să moară când se afla în carne şi oase acolo, la colţul străzii Batiştei?

„Ai dracului oameni“, spunea, „nu se mai satură scornind la minciuni despre una şi despre alta…“.

Pe urmă m-a întrebat dacă aveam un unchi pe care îl chema exact ca pe el, până şi iniţiala dintre nume şi prenume fiind aceeaşi. Iar când i-am spus că da, mi-a povestit că, de fapt, unchiul acela al meu murise şi că se afla îngropat în cimitirul „Reînvierea“, lângă taică-său, al lui Constantin; că amândoi, şi unchiul acela al meu, şi taică-său, al lui Constantin, purtau nume identice cu al lui, al lui Constantin, aşa că în cimitirul „Reînvierea“ se găseau acuma două cruci pe

două morminte aproape lipite unul de altul în care zăceau nişte oameni care nu avuseseră nimic comun în viaţă, nici nu se cunoscuseră măcar şi numai moartea, nu se ştie de ce, le aşezase alături numele identice, până şi iniţiala era aceeaşi…

„Cred că de-aici se trage“, a spus el, „o fi citit careva în ziar anunţul despre moartea unchiului tău sau o fi trecut prin cimitir şi a văzut numele pe cele două cruci alăturate, din care nici unul nu e al meu, cu toate că e şi al meu…“.

Pe urmă, meditând un pic la obscurele taine ale migraţiei, a mai adăugat că şi bunicul său, al lui Constantin, purta acelaşi nume şi acelaşi prenume ca el, Constantin, ca taică-său, al lui Constantin, şi ca unchiul acela al meu, cu excepţia iniţialei dintre numele şi prenumele bunicului său, al lui Constantin, pe care el, Constantin, n-o ştia, neavând cum s-o ştie. Dar ştia precis că bunicul său plecase cu vreo sută şi ceva de ani în urmă din munţii splendizi care se văd în zarea Ohridei, spre meleagurile carpatice unde oamenii vorbeau o limbă frăţească, „a plecat ca să scape de jugul otoman“, aşa s-a exprimat Constantin.

Iar când eu am remarcat că bunicul meu părăsise cam tot pe atunci, pesemne ca să nu-l pască oile de viu, munţii splendizi care se văd în zarea Ohridei, Constantin a conchis:

„Ca să vezi, domnule! Habar n-aveau unul de altul şi s-au întâlnit în cimitir, ca noi, atunci, în ziar, şi ca acum, pe stradă…“.

** Într-un spital din Boston a decedat un pacient care de treizeci de ani suferea de amnezie. În ciuda numeroaselor anunţuri publicate în acest interval, pacientul nu a fost căutat de nimeni.*

12. Am stat multă vreme amândoi acolo, la colţul străzii Batiştei. Înşiram vorbe. Simţeam şi unul, şi altul, că nu mai e posibil, că totul se petrece pentru ultima oară. Constantin poate chiar murise şi îşi construia un alibi, treaba lui…

În ceea ce mă priveşte, aş fi vorbit despre orice, cu oricine, ca să destram păienjenişul singurătăţii noastre comune. La început, zâmbeam. E drept, numai fizic, facial (de câtva timp luasem obiceiul să fac aşa în fiecare seară înainte de a adormi şi în fiecare dimineaţă înainte de a mă trezi; greutatea acestui exerciţiu simplu, dar eficace consta doar în a şti când eşti adormit şi când te poţi socoti treaz, dată fiind natura iluzorie a celor două stări). Apoi m-am hotărât să râd. Râdea şi Constantin, chicoteam amândoi ca nişte apucaţi, la colţul străzii Batiştei, înaintea eternei şi definitivei părăsiri.

„O duc cât se poate de bine“, spunea Constantin. „Lucrez la Percepţie, în comuna Pantelimon…“

„Eşti cineva!…“ Mă rezemam de zid. Aş fi fumat o ţigară.

„Sunt la impozite indirecte“, spunea Constantin. „Îţi dai seama? E ca un vis…“ (Îşi umflase pieptul costeliv.) „Am şi un coleg simpatic, peste două luni iese la pensie, până atunci existăm împreună, discutăm printre contribuabili, n-ai idee ce le vede. E şi mult mai bătrân…“

Ceva ca un pui de câine mic şi cenuşiu, poate un şobolan, se oprise lângă piciorul lui stâng, scheuna, îi adulmeca pantoful. Acolo, în universul olfactiv al javrei, se petrecea pesemne un lucru important de care nimeni n-avea să ştie, niciodată, nimic…

„Îi place de mine“, spunea Constantin şi eu nu mai ştiam dacă vorbea despre colegul lui sau despre câinele-şobolan. „Îi place pentru că sunt urât, mi-a şi spus-o: tu eşti Apolo preschimbat în broască-ţestoasă ca să se împreuneze cu nimfa Dryope, zicea. Asta sunt pentru el. Apolo…“

„S-ar putea“, am spus, ca să spun ceva, şi râdeam cam aiurea. Râdea şi Constantin. Câinele-şobolan o luase din loc, pe strada Batiştei.

* *Mii de şobolani giganţi au atacat trei sate din vestul Javei, distrugând culturile de orez şi hambarele. Populaţia a fugit înspăimântată în case.*

13. Ceva ca o pasăre trecu printre noi, i-am auzit fâlfâitul.

„Aşa sunt toate“, spunea Constantin şi eu nu mai ştiam dacă vorbea despre pasăre sau despre Dryope. „Părerea mea e că nu există nici o deosebire între ele…“

Imita gesturile şi tonul cuiva absent, rostea afectat cuvintele altuia, ridica pe rând când o sprânceană, când alta, îşi ţuguia buzele. Nu mai râdea.

„Eşti dat naibii…“, am spus.

„Aşa e“, a confirmat Constantin. „Mă uit prin gaura cheii, dintr-o cameră întunecată, în bezna încăperii de alături. Păcat că nu văd mare lucru…“

„Ce să mai vezi?“ Râdeam cam strâmb. Intrasem în groapa lui. „Nu-ţi ajunge şi atât?“

„Stai să-ţi explic, domnule!“, s-a încăpăţânat Constantin. Ridicase arătătorul de la mâna dreaptă. Părea contrariat. „Să-ţi dau un exemplu… Acum şase ani îmi făceam armata, la Giurgiu. Nu cunoşteam pe nimeni în oraş. Duminica mă plimbam singur pe malul Dunării, cât mai departe de cazarmă. Aş fi vrut să mai aud şi eu o vorbă civilă… Într-una din duminicile acelea mă bălăcisem în Dunăre şi mă uscam întins pe buruieni, când a trecut un şlep. Plutea spre mare. Pe punte, o fată spăla nişte rufe într-un lighean alb. Mă uitam la ea, o simţeam cum frige, ca soarele, de la distanţă, cu toate că era blondă. Când m-a văzut gol,

pe mal, şi-a scos din lighean mâinile pline de spumă şi a început să-mi facă semne. N-am putut să rezist. Mi-am pus palmele la gură şi am început să-i strig, cam aşa…“

Şi Constantin a început să strige cumplite porcării, acolo, la colţul străzii Batiştei, n-am să le repet. Am să spun doar că trecătorii, destul de rari la ora aceea, socotindu-ne beţi, ne ocoleau pe departe, unii ne şi înjurau. Puiul de câine-şobolan se întorsese la galop, credea că e chemat. I se lipise de pantoful stâng, i-l mirosea, atent.

„N-a înţeles nimic“, a oftat Constantin şi eu nu mai ştiam dacă vorbea despre javră sau despre fata de pe şlep. „Nici n-avea cum: era un şlep străin, cu pavilion austriac…“

Constantin s-a oprit o clipă să mângâie pe cap javra, care scheuna fericită.

„Atunci mi-a venit ideea să plec la mare, măcar pentru o zi, să caut şlepul“, a continuat el. „Am un prieten la Constanţa, unul, Poenaru, stă pe lângă geamie, i-a albit părul, de tânăr, din cauza nervilor. Mă gândeam să dorm o noapte la el. Mă temeam să nu fi rămas şlepul cine ştie pe unde, la Brăila sau la Galaţi, parcă poţi să ştii?… M-am învoit la regiment, am spus că mama e pe moarte şi mi-au dat drumul de sâmbătă după-amiază până luni dimineaţa…“

Aşa a început în sâmbăta următoare Anabasisul lui Constantin, de unul singur.

În drum cumpărase câte ceva de mâncare. Hrană rece, salam, brânză, pâine…

* *O colonie de termite a atacat, ameninţând să devoreze, o parte a şarpantei catedralei din oraşul italian Siena.*

14. La uşa lui Poenaru a bătut degeaba. Nu i-a răspuns nimeni. Dar, cum dinăuntru se auzea muzică ritmică însoţită de nişte ţăcănituri metalice, a intrat.

Poenaru ocupa o singură cameră, mărişoară, cu un singur divan în ea. Într-un colţ al camerei, lângă patefonul pus direct pe podea, o fată blondă bătea step, la disperare. În colţul opus, o altă blondă spăla ceva într-un lighean alb. Poenaru se odihnea pe divan. Când a dat cu ochii de Constantin, s-a ridicat în coate.

„Ia te uită!“, a spus. Părea bucuros. Şi-a invitat oaspetele folosind singurele cuvinte din limba bulgară pe care le cunoştea:

„Ia la tuka!“.

Constantin s-a aşezat ca vrăjit lângă el, pe divan. Nu-şi mai lua ochii de la ligheanul alb şi de la blonda care spăla.

„Fetelor!“, a strigat Poenaru, „e prietenul meu din Bucureşti…“.

Blonda de la patefon s-a făcut că nu-l aude. Cealaltă a întors doar o clipă capul şi a spus:

„Da' urâţi prieteni mai ai!…".

„Nu te uita la gura ei", a încercat Poenaru să o scuze. Pe urmă a găsit că ar fi momentul să facă prezentările: „Aia de la patefon e Mia, prietena mea, e artistă. O duc seara la local, stau cu ea s-o păzesc… Aia care spală e soră-sa, Lilly. Tot artistă, fac un număr de step împreună…".

„O ştiu", a bâiguit Constantin.

„Tot ce se poate", a admis Poenaru. „Lilly e şi ea fată bună. Atâta doar că e cam rea de muscă… Deocamdată stă cu noi, până şi-o găsi casă…"

După un timp, Constantin a scos pachetul cu alimente. I se făcuse foame. Fetele şi-au întrerupt brusc activitatea. Mia a oprit patefonul, Lilly şi-a părăsit ligheanul. S-au repezit amândouă la hrana rece. Înfulecau, pe rupte. Poenaru tăia salamul, pâinea, îşi făcea parte. Constantin n-a apucat nici o bucăţică.

Apoi fetele s-au pregătit pentru local şi au plecat cu Poenaru. Constantin se simţea obosit, n-a vrut să meargă, s-a întins pe divan.

…I se părea că vede navigând prin cameră un şlep mirific, împodobit cu becuri, ghirlande şi panglici multicolore. Pe punte, lângă ligheanul ei alb, îl aştepta cu braţele întinse Lilly. Întreaga scenă îi amintea de prima întâlnire dintre Dante şi Beatrice, pe pod, aşa cum o văzuse demult, în copilărie, imprimată pe-o ceaşcă de cafea fabricată în Suedia. Pe atunci, cumplita urâţenie a poetului îl consola: i se părea că Alighieri îşi fumează nasul…

Târziu, după miezul nopţii, când s-au întors ceilalţi, Constantin aţipise. Poenaru l-a zgâlţâit uşurel de umeri.

„Scoală-te", i-a spus. „Pe divan dorm eu, cu Mia. Tu culcă-te pe jos, cu Lilly…"

* *Cu trei ani înainte de a naşte cei 8 gemeni, Pasqualina Chianese mai născuse 6 gemeni, din care nu a supravieţuit nici unul.*

15. Se făcuse târziu. Deasupra străzii Batiştei se ivise o lună imensă, galbenă, ostilă.

„Am iubit-o", spunea Constantin.

O adâncă tristeţe îi mângâia obrajii. Simţeam pentru el o ciudată atracţie-repulsie, un fel de milă dureroasă pe care voiam s-o resping. M-am gândit la Zenobia. O fi dormind sau mă aşteaptă? Când era mică, maică-sa dormea lângă ea în nopţile cu lună plină. O ţinea strâns de mână, ca să nu pornească… Într-o iarnă, cineva îi dăruise o pereche de ghete cu patine. Zenobia se căznise zile în

şir, zadarnic, să le folosească. De fiecare dată cădea ca un butuc. Dar într-o noapte cu lună rotundă şi imensă ca acum îşi desprinsese mâna din strânsoarea maternă, încălţase ghetele cu patine şi ieşise din casă. Când se trezise, maică-sa o găsise patinând adormită pe gheaţa din curte, numai în cămăşuţă. Ai fi zis că plutea, că zbura prin gerul tăios, pe sub pomii sclipind de chiciură. După noaptea aceea, şi-a mai pus de multe ori, trează fiind, ghetele cu patine, dar n-a mai izbutit să facă măcar un pas cu ele…

Mă cuprinsese neliniştea. La o asemenea fază a lunii ar fi trebuit să fiu lângă Zenobia, să o ţin strâns de mână…

„Şase ani am iubit-o“, spunea Constantin, „dar ea nu m-a iubit nici o secundă. Tu nu poţi să-ţi închipui ce înseamnă asta…“.

Poate că are chef de melodramă şi m-a găsit pe mine, mă gândeam, sau poate că e mort şi numai umbra lui culcată în noroi şi excremente vrea să-mi deschidă poarta promiscuităţii. Un mort afurisit, în orice caz, pentru că ceilalţi, văzuţi sau nevăzuţi, când vor să-mi dea să înţeleg câte ceva din ce se spune numai la ureche, se mulţumesc să clatine din cap, senini, afectuoşi…

„Dacă ai chef să plângi pe umărul meu“, i-am spus, „vezi să nu-mi uzi cămaşa“.

Pielea de pe faţă şi de pe mâini i se înverzise. Un verde sumbru, bătând în albastru, ca al pădurilor văzute de departe.

„Te crezi mare deştept!“, a bombănit el.

Nu mă credeam deştept. Culpabilitatea inteligenţei mă îndemna, încă de pe atunci, să prefer inocenţa tâmpeniei.

„Hai să vorbim despre altceva“, am propus.

„Nu, nu“, s-a împotrivit Constantin, „să rămânem la dragoste…“.

„Cum vrei“, am acceptat eu. „Dă-i drumul…“

** Specialistul Ronald Siegel a identificat 18 specii de animale care ingerează substanţe fără valoare nutritivă, dar având efecte narcotice sau halucinogene.*

16. „Dragostea“, spunea Constantin, „constituie tema predilectă a convorbirilor noastre, la Percepţie. Trebuie să ştii mai întâi că Bătrânul refuză cu tărie orice idee de succesiune. Nimic nu curge, afirmă el, totul cade, aici şi acum, încremenit pretutindeni şi dintotdeauna. Susţine de asemenea că asistăm de mii de ani, inconştienţi şi neputincioşi, la masculinizarea sacrului. N-am să intru în amănunte fiindcă nu prea i-am înţeles teoria deşi îşi dă toată silinţa să fie cât mai clar. Cred că e vorba de o molimă generală care îşi schimbă din când

în când numai înfăţişarea. Pe noi, europenii, ne-a împuţit vechea Eladă, spune el. Dar există o mare speranţă de schimbare, şi încă rapidă: curând vom fi total cretinizaţi prin meditaţia perfidă a cuvântului vorbit, scris şi mai ales gândit. Până atunci fiecare îşi dă silinţa să se cretinizeze singur cu ajutorul matematicilor…“.

„Nu-i prost bătrânul“, am apreciat eu şi mă miram de ce mai ascult.

„Ţi-am spus că le vede!… Dar le mai şi greşeşte, fiindcă e senil. De pildă, crede că asistăm de câteva milenii la moartea clinică a iubirii şi că, tot de atunci, toată lumea a înnebunit, fiecare se culcă cu fiecare, dar se iubeşte singur. Chiar şi în cazul meu spune că nu poate fi vorba de iubire, că n-am iubit niciodată. Auzi! Eu! N-am iubit!… Părerea lui e că singura constantă, singurul punct comun al pseudoiubirii omeneşti la ora actuală, zămislit şi susţinut cu perfidie pentru-contra de o întreagă poliţie spirituală, este credinţa că iubirea nu poate să aducă, până la urmă, decât nenorocire. Aici, n-am încotro, nu pot să-l contrazic, are şi exemple…“

Şi Constantin a început să-mi înşire pomelnicul marilor victime ale iubirii, de la Orfeu şi Euridice la Atalanta şi Milanion, la Daphnis, Iphis, Ceyx şi Alcyone, la nedreptăţita Medeea, la Ariadna, la Procris şi Cephalus, la Hero şi Leander, la Phyllis, Piram şi Tisbe, la toate Julietele, Ofeliile, Margaretele şi Kareninele cu tot neamul lor cel adormit pe scene sau prin cărţi, în fine, întreaga cohortă a exemplarelor nefericite, ucise sau sinucise din dragoste.

„Mai sunt şi alţii, cu duiumul, dar le-am uitat numele“, spunea. „Bătrânul susţine că în nici unul din cazurile amintite nu e vorba de dragoste. E drept, mai recunoaşte şi câteva excepţii, le numeri pe degete, câte o pereche, ici-colo, la câteva milioane de oameni, le plângi de milă dacă îi compari. Nişte amărâţi, vai de mama lor, trăiesc retraşi prin cine ştie ce coclauri, fac dragoste acolo, în colibe, până îi vizitează zeii. Atunci devin copaci, cu atâta se aleg… Pe ăştia îi consideră aleşii, păstrătorii dragostei pe lume…“

„Şi dacă nu greşeşte?“, l-am întrebat, într-o doară.

„Nu cumva te crezi şi tu un ales?“, mi-a şoptit Constantin. Se lipise de mine, răsufla lângă urechea mea.

„Află că mi se fâlfâie dacă sunt sau nu ales“, i-am răspuns şi i-am împins, cu toată palma, faţa. Am strâns un pic şi degetele.

„Atunci să continuăm“, a spus Constantin. Se trăsese mai la o parte. Părea din nou resemnat. „Să-l luăm, de pildă, pe Abélard… Sau nu, să luăm mai bine cazul meu. Ştii cum s-a terminat cu Lilly?“

* *Aflând că soţia sa, Angela, se află la hotelul din Barra dos Garças*

(Matto Grosso) şi bănuind că ea ar fi venit acolo pentru o întâlnire amoroasă, un aviator brazilian s-a năpustit asupra clădirii hotelului cu bimotorul pe care îl pilota, pricinuind astfel moartea a şapte persoane. Soţia sa a scăpat nevătămată.

17. Toamna trecută, prin septembrie, Constantin plecase pe neaşteptate la Constanţa. I se făcuse dor de Lilly. Tot timpul drumului, de-a lungul Bărăganului şi până la mare, plutise într-un vis feeric în care nu mai existau decât ei doi. Era hotărât să nu se mai despartă de ea, s-o ia cu el, pentru totdeauna.

Lilly se mutase de mult de la Poenaru. Locuia în cartierul portului, într-o odăiţă separată de restul casei, o fostă bucătărie de vară cu podeaua de lut şi cu pereţii coşcoviţi. Constantin intră fără să bată. Ştia că Lilly nu încuia niciodată uşa. Voia să-i facă o surpriză.

După strălucirea soarelui de afară, nu desluşi aproape nimic în semiobscuritatea odăii. O tăcere adâncă şi neagră îi ţiuia în urechi. Spre dreapta însă ghici, vag, forma lavoarului de tablă. Ştia că e vopsit cu verde, că are pete de rugină… Apoi zări ligheanul alb şi scaunul încărcat cu nişte boarfe cărora nu le dădu nici o atenţie.

Curând, umbra încăperii se limpezi. Ochii i se obişnuiseră cu palida lumină care izbutea să răzbată prin foile de ziar lipite peste geam. Atunci se uită spre pat.

De-acolo, din cearşafuri, îl pândea tăcută şi nemişcată Lilly. De lângă ea, îl privea fix un tinerel, părea abia scăpat din adolescenţă. Constantin îl vedea clar, ca şi cum l-ar fi împrejmuit brusc un halou de lumină. Îi vedea licărirea vie a ochilor înguşti şi verzui, îi vedea părul roşcat-arămiu, îi vedea claviculele subţiri, îi vedea până şi umbrele şterse ale coastelor. Băiatul se ridicase în genunchi, aştepta încordat clipa când să-şi înhaţe hainele şi să fugă. Pantalonii lui, ciorapii de bumbac şi bocancii zăceau pe podea, lângă pat.

Constantin îl privea năucit. O amplă amărăciune îi înecase inima. Ar fi vrut să plângă, să moară, să termine odată…

„Ieşi afară!…“, o auzi pe Lilly. „Cară-te de-aici…“

Vorbea calmă, cu o voce tăioasă, de nesuportat.

Constantin i-ar fi sfărâmat gura, să n-o mai audă. Se uită după ceva, s-o lovească. Se întoarse spre scaun şi văzu boarfele de pe el: cămaşa de pânză groasă a roşcatului, capela, vestonul cu galoane de caporal, geanta de curier nouă-nouţă, făcută din toval gălbui şi încuiată cu un lacăt mare, centura cu baioneta prinsă de ea…

Roşcatul sărise din pat, îşi trăsese pantalonii, se încălţa cu o viteză uluitoare. Constantin apucă centura, îşi înşuruba cu grijă, atent, degetele pe mânerul baionetei. Avea senzaţia că mânerul frige.

Roşcatul se apropiase de el, voia pesemne să-şi ia vestonul şi celelalte lucruri.

„Să nu dai în mine“, spunea. „Eu n-am nici o vină. Dânsa m-a acostat, pe stradă, mi-a făcut propuneri. De unde să ştiu eu că e femeie măritată?…“

Constantin nu-l auzea. Încremenise. În faţa lui se petrecea un lucru de necrezut: trăgea încet baioneta din teacă şi lama ei incandescentă împrăştia văpăi. Părea făcută din flăcări, ca săbiile arhanghelilor zugrăviţi prin biserici. Numai că flăcările erau negre…

O clipă, se uită înnebunit. Apoi împinse cât putu de repede mânerul şi aruncă centura cu baionetă cu tot.

Roşcatul o culese de pe jos şi se încinse cu ea. Îşi îmbrăcase vestonul, îşi luase capela şi geanta din cuier. Lui Constantin i se păru o clipă că nu mai avea baionetă. „Poate a pus-o în geantă“, se gândi el.

Roşcatul se întoarse spre Lilly.

„Am onoarea să vă salut“, îi spuse el.

„Afară cu voi, nenorociţilor!…“, le strigă ea.

Au ieşit împreună.

În stradă, roşcatul i-a spus că se numeşte Semiaza D. Vasile, că e din Zalău şi că ar bea o bere. Constantin abia îl auzea. Se întreba de unde s-o fi tras D.-ul ăla, iniţiala dintre numele şi prenumele caporalului-curier.

„Nici acum nu ştiu“, spunea. „Poate de la Damaschin sau Daniel, poate de la Dumnezeu…“

Ce s-a mai întâmplat apoi, în după-amiaza aceea de septembrie, n-a mai apucat să-mi povestească pentru că tocmai atunci câinele-şobolan i s-a dezlipit de picior, a început să adulmece pantoful meu drept.

„Marş de-aici!“, i-am strigat, îmi era scârbă, nu suportam să mă atingă. I-am ars un şut. S-a tras mai încolo, schelălăind.

Poate că, fără să vreau, îl pocnisem şi pe Constantin, în gleznă.

„Dacă mă goneşti, plec“, a spus el mâhnit şi umil. Se încovoiase de durere. A plecat. Mi s-a părut că ducea în gură puiul de câine-şobolan…

* *Taro, un câine de 8 ani din insula niponă Hokkaidō, de cum simte în aer miros de ţigară, începe să dea bucuros din coadă, să saliveze şi porneşte pe urmele fumătorului. Când acesta aruncă mucul ţigării consumate, Taro îl stinge cu laba şi îl înghite cu mare poftă. De asemenea*

el descoperă de la distanţă mirosul rachiului de orez, din care, dacă i se oferă o ceaşcă, o bea cât ai clipi.

18. Trăiam senzaţia unei anihilări uscate, sterpe. Era ca o cădere lipsită până şi de spaime, un fel de saturaţie brutală şi opacă, greu de exprimat. O uriaşă renunţare, nu a mea, ci a Totalităţii. Ceva ca o memorie adânc îngropată în mine mai încerca zadarnic să-mi sugereze că poate n-o să dureze mult…

Pe străzile târzii ale oraşului văzuţii şi mai ales nevăzuţii, cunoscuţi sau necunoscuţi, îmi dădeau târcoale, atraşi de jalnica mea stare. Şi fiecare ţinea să-mi trimită câte un semn, o vorbă sau măcar un nume.

Mai întâi Agrippa, cu gluma lui echivocă. Semn al eşecului, nesigur ca toate semnele, dar suficient ca să clatine toate trestiile crescute în mine. Apoi, ca din întâmplare, Iason. (O fi plecat Petru sau mai boceşte încă la uşa de pe coridor?) Şi fata de pe şlep cu ligheanul ei alb, şi Poenaru cu invitaţia lui jovială ca un rânjet de lup. „Ia la tuka…“ Şi Mia, bătând step, la nesfârşit, şi Lilly (de Lilly îmi era milă) şi Semiaza, cu baioneta lui de flăcări… De ce ţinuse Bătrânul fără nume, de la impozitele indirecte, să-mi transmită opiniile lui despre starea iubirii?…

De la unul la altul şi de la fiecare la fiecare. De la pomelnicul amanţilor, care ni se recită de secole, cu glas tare, până la fioroasa parabolă a lui Abélard… Şi cine, ascuns, înghesuit printre ceilalţi, încearcă să conducă jocul, mânat el însuşi, fără să-şi dea seama, de ordinea rigidă a Celeilalte Părţi?

Iar Constantin ăsta, pocitania, vestitorul abject, mesagerul promiscuităţii, ce vrea de la mine? Nu ştie că sunt tot amărâtul ăla din fotografia de pe foaia îngălbenită a ziarului? Mi-au căzut cărţile de la subţioară, mi s-a veştejit coroniţa de frunze şi nimeni nu mă mai recunoaşte…

** La circa 100 km de Roma, Biagio di Crescenzio, un tânăr de 23 de ani, a intrat cu propria sa maşină într-un pom. Transportat cu altă maşină la spitalul din Fondi, medicii l-au trimis la o clinică din capitală, singura specializată pentru intervenţia chirurgicală de care avea nevoie. La câţiva kilometri de clinică, ambulanţa care îl transporta s-a ciocnit cu un alt vehicul. Urcat într-o altă maşină pentru a fi transportat la spital, aceasta s-a ciocnit cu un automobil care venea din sens invers. Ultima ciocnire a provocat moartea lui Crescenzio şi rănirea altor cinci persoane.*

19. Mă îndreptam spre casă, luna dispăruse. Mă gândeam la Zenobia. Încercam să redimensionez, măcar în gând, fragilitatea raporturilor noastre cu o

lume de forţe subit duşmănoase, ca să o apăr de primejdii…

…La vârsta când alţii abia gânguresc primele silabe, Zenobia vorbea uimitor de bine. Atâta doar că unele cuvinte, în special nume de animale, ca, de pildă, porc, le înlocuia cu altele, inventate de ea. Ceilalţi, părinţii, rudele, vecinii, încântaţi de neobişnuita ei precocitate, făceau, fireşte, haz de câte ori folosea vocabularul inventat. Curând, fetiţa s-a simţit jignită, i se părea că râd de ea şi n-a mai scos o vorbă. Doi ani la rând s-au străduit medicii să-i vindece muţenia. Până când, într-o bună zi, fetiţa a reînceput de la sine să vorbească, la fel de curgător ca înainte. Atâta doar că din ziua aceea îşi gândea cuvintele ei şi le rostea pe ale celorlalţi, ca unii oameni maturi siliţi să gândească în limba lor şi să vorbească în alta…

Pe atunci, Zenobia era foarte mică. Şi acum e foarte mică. Poate că am jignit-o lăsând-o atâta vreme singură şi o să amuţească iar…

Ce-o fi făcând acum? Poate că doarme sau poate că îmi vorbeşte în limba ei gândită şi eu n-o mai aud. Sau poate şi-a dat seama că eu sunt un aiurit, un biet orgolios care se crede ales numai pentru că, din întâmplare, s-a pomenit şi el de câteva ori printre paraginile Celeilalte Părţi… Oricum, Zenobia e foarte mică, în noaptea asta ar fi trebuit să stau lângă ea, s-o ţin strâns de mână.

Am început să alerg. Acasă, nu mergea liftul. Am urcat scările în goană. Pe coridor m-am oprit să respir. Gâfâiam. Petru plecase, pesemne, de mult. Lumina galbenă a becului se împletea cu cenuşiul zorilor.

Uşa camerei noastre era deschisă, vedeam clar scaunul încărcat de hârtii prăfuite şi sofaua goală. Simţeam în aer un pustiu, adăugându-se pustiului din mine.

„Zenobia“, strigam, „unde eşti?“. Mă cuprinsese panica, deşi mai speram, vag, să fie o joacă de-a ei, să se fi ascuns, în glumă…

Am ieşit pe coridor. Fereastra cea mare dinspre terasă era deschisă. Am trecut prin ea. Şi am încremenit.

Pe jgheabul de tablă subţire, Zenobia stătea liniştită, îşi balansa picioarele deasupra vidului, ca o fetiţă care se dă în leagăn. Era cu spatele spre mine, poate nu mă vedea. Jos, în prăpastia de sub ea, huruiau primele tramvaie, se zăreau primii trecători ai dimineţii. Jgheabul, destul de şubred, ar fi putut să se rupă şi să se prăbuşească în orice secundă.

„Zenobia!“, am izbutit să spun (mi se tăiase respiraţia), „nu te mişca! Stai aşa! Vin să te iau…“.

Dar îmi era cu neputinţă să mă urnesc din loc. Mi se părea că am ghete de plumb, cu tălpile ţintuite de pardoseală.

Ea s-a întors liniştită, şi-a trecut un picior peste celălalt (o vedeam ca şi cum

aş fi fost la un pas), a sărit pe terasă şi a venit la mine.

„Îmi era frică“, spunea, „îmi era frică să nu ţi se fi întâmplat ceva…“.

Am luat-o în braţe, era incredibil de uşoară. Am trecut cu ea prin fereastră. Îşi lipise fruntea de obrazul meu, era foarte mică, rotundă, ca ghemul de raze desenat lângă urechea mea în seara plecării lui Dragoş. Abia îndrăzneam să respir, de teamă să nu se destrame.

„N-ai fost cuminte“, mi-a şoptit.

„Zenobia“, am spus, „să nu mai faci asta niciodată, auzi? Dacă se mai întâmplă o dată, să ştii că mor şi gata…“.

VI
Martorii

1. Fiecare poartă cu sine un neadevăr menit să-i desluşească mişcarea încâlcită a lumii sublunare. Acesta se numeşte adevăr şi ţine până când apare altul. Destinul său pare a fi ciocnirea, rând pe rând, atât cu adevărurile agresive ale celorlalţi, luate în parte, cât şi cu adevărul depresiv al tuturor, luaţi laolaltă.

2. În după-amiaza aceea era din nou foarte cald. Stăteam în cameră întins pe spate, meditam, când s-a ivit Vizitatoarea.

Era o femeie voinică şi mare. De jos în sus, cum o priveam, părea o matahală. Purta o pălăriuţă de pichet alb cu borul ridicat pe o parte, avea şi breton, ai fi zis că atunci se coborâse de la volanul unui străvechi Ford decapotabil, îşi rezemase palmele de cadrul uşii larg deschise şi mă privea fix. N-o mai văzusem niciodată, dar puteam să jur că era mama Mariei.

„Dumneata eşti Naum?“, m-a întrebat.

Aş fi putut să-i spun că nu şi să scap, dar, fiindcă nu obişnuiam să mint, i-am spus că da şi m-am ridicat în picioare, abia încăpeam între perete şi sofa.

„Aici nu prea e loc“, i-am explicat (mă bâlbâiam), „dar am să scot scaunul afară…“.

Am golit scaunul de câte se aflau pe el, l-am şters frumos de praf, cu mâneca, l-am scos pe coridor. Era cald şi acolo, becul ardea încă, urât şi gălbui, ca o lumină sufocată de lumină. Am pus scaunul lângă W.C. Ea s-a aşezat, demnă şi ameninţătoare.

„Unde e Maria?“, m-a întrebat. Vorbea scurt, autoritar. Îşi ţinea geanta strâns, pe genunchi.

Mă ghemuisem pe jos, în spaţiul de lamentaţii al lui Petru. Stăteam cuminte, aveam grijă să nu-l depăşesc nici cu un milimetru.

„Nu ştiu“, am răspuns. „A trecut pe aici o singură dată şi atunci nu eram acasă.“

„Să nu minţi!“, m-a avertizat Vizitatoarea. Acum îi vedeam bine obrajii uşor veştejiţi, contururile moi ale bărbiei, cuta dintre sprâncene. Se cam răstea la mine, i-aş fi tras peste ochi pălăriuţa aia de pichet. Scormonea în geantă, căuta

ceva acolo…

* *Pe aeroportul din Nairobi, un Boeing 747, având la bord 361 de pasageri, s-a lovit de o hienă, fiind nevoit să renunţe la zbor.*

3. „Să-mi spui unde e“, a continuat ea. „Nu se poate să nu ştii…“

I-am explicat că între mine şi Maria nu fusese niciodată ce îşi închipuia. E adevărat, locuisem un timp la atelier, cu logodnica mea, fiindcă n-aveam casă, dar şi atunci o vedeam destul de rar pe Maria, zău că n-a fost nimic între noi, eram prieteni şi atât…

Vizitatoarea m-a privit mai puţin încruntată, pesemne simţea că nu mint. Şi-a scos din geantă o batistă înfiorător de albă, şi-a şters cu ea colţul ochiului drept. Mi-a destăinuit că Maria dispăruse de vreo două săptămâni. O căutase peste tot, până şi la morgă. Cineva (nu mi-a spus cine, dar m-am gândit imediat la Ioachim) o sfătuise să treacă pe la mine, îi dăduse şi adresa…

„Pune-te în situaţia mea“, a încercat ea să se justifice. „Să-ţi dispară fata, după ce ţi-a furat şi nişte bani din casă…“

Se temea ca Maria să nu fi făcut vreo prostie *ireparabilă*.

„E nebună“, spunea, „şi sunt atâţia derbedei pe lume…“.

I-am spus că e adevărat, cunosc şi eu câţiva dintre ei, dar unii sunt foarte simpatici. În plus, băieţii şi fetele obişnuiesc să facă dragoste. Câteodată (foarte rar) se mai şi iubesc. Poate că Maria s-o fi îndrăgostit şi atunci…

„Să se îndrăgostească Maria? N-o cunoşti… Ea e total lipsită de orice sentimente…“

Vorbeam acum ca doi prieteni. De undeva, de la nu ştiu ce etaj, un Neştiut s-a amestecat în conversaţia noastră, a pus patefonul să cânte, se auzea destul de bine. Vizitatoarea a tăcut. Îşi acoperise ochii cu batista. Mi se părea că şi suspină.

* *Incendiul produs în urma ciocnirii violente dintre un camion care transporta pui de găină şi un alt camion care transporta sos de friptură a avut drept urmare prăjirea a sute de pui răspândiţi pe şosea printre buteliile de sos, rănirea mai multor persoane şi blocarea circulaţiei pe timp de câteva ore.*

4. Am lăsat-o aşa, un timp. Aveam impresia că mă îngroapă în nisip.

„Tanti“, am spus apoi, fiindcă nu-i cunoşteam numele mic, „aveţi o muscă pe ciorap“.

Mă miram singur cum de ajunsese musca aceea până sus, la noi.

Ea a gonit musca, apoi s-a uitat la mine. Era din nou încruntată. Îşi regreta momentul de slăbiciune. Se regrupa la adăpostul unei demnităţi didactice. Poate o bântuia rutina catedrei. Oricum, a reînceput să vorbească. Rostea numai fraze severe, îmi turtea creierul. Aşteptam să mă întrebe despre Hegel. Mi-a demonstrat verbal, cu argumente de necombătut, că singurul sentiment real şi atotputernic, pe care natura însăşi îl impune ca atare scoţându-l din groapa oarbă a instinctelor, e dragostea maternă, şi aşa mai departe.

O ascultam tăcut. Ca s-o suport, îi puneam, în gând, nişte mustăţi mari, căzăceşti. Îi stătea bine cu ele.

La un moment s-a oprit să respire.

„Tanti“, i-am spus, „dumneavoastră aveţi perfectă dreptate. Cunosc şi eu sentimentul acesta. Pe mine, el m-a impresionat dintotdeauna, deşi sunt orfan de mic, tata a murit când nu împlinisem încă doi ani, aşa că n-a avut când să mă bată. Pe mine m-a bătut numai mama, care sunt convins că avea sentimente…“.

Vizitatoarea mă privea derutată. Nici vorbă că mă socotea cretin, poate că şi eram, dar, spre mirarea mea, a zâmbit.

„Termină cu *tanti*“, a spus. „Nu-mi place…“ Vorbea încet. Îşi aplecase bustul spre mine.

În clipa aceea mi-a devenit clar ceea ce simţeam, dar refuzam să cred: Vizitatoarea emana căldura cotropitoare a Mariei.

Neştiutul schimbase placa, se auzea un charleston. Îl şi vedeam pe Buster dând din codiţă, mi se părea că doamna Ojog (fie-i ţărâna uşoară) încerca să-şi lipească de obrazul meu faţa asudată, deşi exista încă un spaţiu destul de mare între noi.

„Tanti“, am spus, fiindcă nu puteam să-i spun altfel, „eu mi-am dorit totdeauna o mamă afectivă şi supradimensionată ca dumneavoastră, dar n-am avut parte… Acum însă trebuie să mă retrag pentru câteva minute fiindcă mă trece o nevoie fizică, urgentă…“.

M-am ridicat şi am intrat în W.C., lăsând-o să-şi rumege singură sentimentul…

* *Cea mai voluminoasă femeie din lume, gospodina engleză Muriel Hopkins, în vârstă de 49 de ani, a încetat din viaţă ca urmare a unui atac de cord. După unele estimări, ea cântărea peste 320 de kilograme. În ultimele săptămâni de viaţă Muriel nu mai putea umbla pentru că picioarele nu-i mai suportau greutatea şi prefera să doarmă pe un scaun special, întrucât nu se mai putea urca în pat.*

5. Stăteam pe capac, în întuneric. Luasem poziţia Gânditorului. N-aveam nici o nevoie fizică în afara aceleia de a rămâne singur. Zâmbeam cam strâmb, aş fi plâns, mă simţeam ca un biet corăbier pierdut pe ocean într-o zonă de acalmie plată şi absolută. Mă umilise câinească hermeneutică a Vizitatoarei menită să-mi ardă oasele. Îmi era ruşine de mine. Pălăvrăgeala mea abia izbutise s-o anihileze. Îi mai simţeam căldura, mi se părea că se lipise de lemnul uşii, mă temeam să nu-l aprindă.

Aşadar, Ioachim îmi memorase adresa şi se ţinuse de cuvânt: îmi trimisese, în carne şi oase, ultima lui carte…

În afară de el, de Maria, de Vizitatoare şi poate de Iason, precaritatea stării mele mă împiedica să verific a cincea rotiţă a mecanismului. Prin pâcla de repulsie care mă năpădise simţeam însă, vag, cum cineva mult mai puternic decât ei îmi ciocănea încheieturile.

În acelaşi timp un gând, străin parcă şi şters, îmi şoptea că, poate, străbăteam doar o probă…

** În drum spre o bancă, unde se ducea să depună o mare sumă de bani, proprietarul unui hotel s-a oprit să se răcorească la un han. După ce s-a aşezat lângă un staul şi şi-a băut liniştit cana de cidru, el a constatat că o vacă îi devorase geanta cu bani.*

6. Pe urmă m-am gândit, nu ştiu de ce, la tata. Murise de mult, aproape îl uitasem. Îmi aminteam de el numai când îi primeam mesajele. Dar despre asta n-am să vorbesc decât atunci când am să simt că se cuvine.

Oricum, simţeam nevoia unui semn care să-mi clatine un pic virtuţile mentale. Şi *l-am auzit* pe Ze Wo întrebând: „La ce bun să ţii trei ani doliu după părinţi când un singur an ar fi de-ajuns?“. Spunea *trei ani*, deşi trecuseră atâţia. („Ce om insensibil!“, gândea Maestrul.)

„Totul e o aiureală“, îmi spuneam. „Poate că nu m-am pregătit destul…“

Dincolo de uşă întrezăream Infernul. Pe unde o fi rătăcind Zenobia? Sigur, lipeşte litere, puţin îi pasă de mine. M-a lăsat dinadins aici, unde până şi Orfeu a greşit. A uitat că pentru asta l-au sfâşiat femeile trace…

Şi m-am gândit la El, de trei ori fratele meu blând. Spuneam: nici unul dintre noi nu are dreptul să-i dispreţuiască slăbiciunea. Nici unul dintre noi. Rămână deci, să doarmă, netulburate, pe sub sălcii, fragmentele de oase şi de carne ale întregului său veşnic…

De dincolo de uşă auzeam patefonul. Acelaşi charleston. Şi revedem aievea

întâlnirea noastră.

** De 19 luni în orăşelul Rogerville (Franţa) un câine vine zilnic la mormântul fostului său stăpân, îşi lipeşte faţa de marmura monumentului funerar şi urlă îndurerat. Faptul pare cu atât mai surprinzător cu cât în ziua înmormântării câinele fusese închis în casă şi n-a putut cunoaşte locul în care i-a fost înmormântat stăpânul.*

7. Era în zori, pe câmp, la începutul unei toamne. Lăsam potecile să mă conducă. Vedeam trecând, departe, ca nişte clăi cu aburi, tăcutele femei justiţiare. Cărau spre vetre, în spinare, mari legături de vreascuri şi coceni. Nedesluşirea lor mă arunca în ceaţa unui timp năucitor.

Mergând aşa, potecile m-au dus la malul unei ape. Acolo m-am oprit. Şi L-am recunoscut imediat, în ciuda lipsei Lui de strălucire.

Stătea pe mal şi tremura. Pierduse lira, dar avea alături, la loc ferit de udătură, vioara şi arcuşul.

Mi se înfăţişa ca un adolescent cam oacheş, slăbănog şi palid. Purta o redingotă largă, veche, ultrajerpelită, cu poale lungi, decolorate de soare. Folosea o trestie strâmbă şi o strună din fire de coadă de cal împletite. Pescuia nişte peşti mici, albi, pe care îi vâra în buzunarul redingotei cum ai vârî creionul sau cutia de chibrituri. Ca să nu scape râma de pe ac, o plesnea mai întâi între palme, o ameţea.

M-am aşezat în spatele Lui, pe o rădăcină. Deasupra, printre crengile sălciilor, sclipea cerul.

După un timp, El m-a simţit şi s-a întors spre mine. M-a întrebat dacă n-aş vrea să-mi cânte. Lăsase undiţa pe apă.

I-am spus că da, şi-a luat vioara şi arcuşul, se acompania cu ele, cânta din gură (fonfăit).

Veniră un şarpe şi o pasăre, stătură lângă noi, ascultară şi se îmblânziră.

Aveam câţiva bani, i-am dat Lui. Şarpele şi pasărea se duseră. El s-a aşezat lângă mine, avea chef de vorbă. Mi-a spus că îl cheamă Irina.

„Se întâmplă…“ (Nu m-am mirat de numele Lui femeiesc.)

Pe urmă, tot vorbind de una şi de alta, a pomenit de lună.

„Luna, da, e rotundă“, mi-a comunicat El, „dar se distruge singură, se consumă la focul ei până rămâne mai nimica toată şi se aprinde iar fiindcă acolo, sus, bate un vânt afurisit, stinge şi reaprinde orice scânteie, cât de mică…“. (S-a repezit spre undiţă, a scos un peştişor cât unghia, l-a vârât în buzunar şi s-a întors spre mine. Zâmbea, senin şi liniştit.) „Mai zice unii că şi

pământul e rotund. Mata ce crezi?“

„Nu ştiu“, am spus, „s-ar putea, dar nu sunt prea sigur…“. Deasupra noastră cerul se învăpăiase.

„Am auzit că la Bucureşti e o balenă mare“, a schimbat El vorba. „Se arată în Târgul Moşilor, vine lume de peste tot s-o vadă…“

„E una acolo, într-o baracă, e moartă, împăiată…“

„Mă miram şi eu, fiindcă balenele nu există decât la apă adâncă, în oceane…“ (A început să râdă.) „Ce-ai zice să se prindă una de acul ăsta prăpădit al meu?…“

Vorbind aşa, mi-a spus că e bolnav de piept şi că nevasta îi murise, tot de oftică. Mi-a povestit însurătoarea Lui. Fata avea vreo paisprezece ani, El împlinise optsprezece şi s-au înţeles să vină într-o duminică noaptea, s-o fure. Fata, cuminte, le-a spus părinţilor, aşa că ei s-au dus în noaptea aceea la nişte vecini de unde puteau să vadă, prin gard, răpirea. La rândul Lui, Irina şi-a făcut rost de costum, şi-a cumpărat pantofi de lac şi a omorât un şarpe cu a cărui piele a învelit un băţ, „baston de ginere“, zicea. Apoi, duminică, pe întuneric, a venit cu o căruţă şi cu doi veri de-ai Lui să-şi fure mireasa.

În drum spre casă, după ce-o furase, El şi-a scos pantofii de lac fiindcă îi ardeau picioarele. Mergea pe jos, desculţ, lângă căruţă. Mireasa susţinea că acum, dacă e nevasta Lui, trebuie neapărat să-i cumpere o păpuşă.

„Ce-ţi mai trebuie păpuşă când ai câtămai păpuşoiul lângă tine?“, a glumit unul din verii-martori, cel care mâna căruţa.

Irina s-a repezit din nou la undiţă, a scos un peştişor şi l-a vârât în buzunarul fără fund al redingotei. După aceea nu s-a mai aşezat. Se întristase, brusc.

„S-a prăpădit acum două săptămâni“, a ţinut El să precizeze. „Şi nici eu nu mai am mult. Mă duc după ea, în pământ, să o caut…“

Apoi şi-a strâns undiţa, a ascuns-o în stuf, şi-a luat vioara şi arcuşul şi a plecat…

** Un nor de fluturi a blocat într-o după-amiază zeci de automobile pe o şosea, în apropiere de Padova. Mii de fluturi s-au lipit de parbrizele maşinilor, care au trebuit să oprească în aşteptarea ajutoarelor. Unităţi de pompieri şi carabinieri, trimise la faţa locului, au restabilit circulaţia.*

8. Timpul cerut de scriitură nu coincide cu durata celor relatate aici. Ele se derulau între extreme, fie cu viteza denumită îndeobşte „a gândului“, fie cu încetinitorul. În privinţa aceasta fac excepţie doar fraza livrescă a lui Ze Wo, poate rostită chiar de gura mea şi jupuita ipostază orfică.

Constant era doar spaţiul care îmi desfiinţa ideea că aş fi putut evada din el: mă aflam într-o cuşcă fără margini, cu gratiile în afară şi în mine.

În spaţiul acela imens, orizontal, fără aproape şi departe, cu începutul şi sfârşitul în acelaşi punct, s-a ivit Jeni Pop.

Pe ea o cunoscusem cu doi-trei ani în urmă. Era o fată blondă, purta o rochie cenuşie neobişnuit de lungă, cu franjuri la mâneci şi pe poale. Vorbind, făcea mişcări ciudate, împingeri înainte ale bustului, zvâcniri din umeri, strângeri ale feselor. Mă acostase pe stradă, voia să ne plimbăm la braţ, să trecem împreună prin faţa unei anumite case. Mi-a povestit în câteva cuvinte drama ei.

(La paisprezece ani, pe când era în floare şi splendoare, căzuse într-o pivniţă. De-atunci nu mai avea picioare, purta proteze pneumatice, mi le-a descris amănunţit. Spunea că e îndrăgostită de unul, Nelu Gologan, îl cunoşteam, şedea pe lângă mine, şi că el nu se uita la ea din cauza protezelor. Voia s-o vadă Nelu Gologan că umblă cu băieţi, spera că asta o să ducă la ceva…)

Ne-am plimbat vreo două ore, vorbea tot timpul de proteze, îi evitam privirea, mă uitam în sus. A fost o plimbare penibilă şi inutilă pentru că Nelu Gologan n-a apărut. De-atunci am mai văzut-o o singură dată, trecea pe partea cealaltă a străzii purtată într-un cărucior rulant. Pesemne că protezele…

* *Unsprezece handicapaţi fizic au început ascensiunea muntelui Rainer, înalt de 4 400 de metri.*

* *Ron Minor şi Ron Payette, doi canadieni în vârstă de 23 şi, respectiv, 32 de ani au traversat Munţii Stâncoşi, parcurgând 1 100 km în 15 zile.*

Acest maraton constituie o premieră mondială, cei doi tineri fiind handicapaţi şi efectuând trecerea munţilor în fotolii rulante.

9. Acum, de pe capac, îi urmăream mişcările: plutea prin faţa mea, cu încetinitorul, purtată parcă de lunga ei rochie. Reamintesc că ne aflam la etajul opt sau nouă al blocului, dar convertirea spaţiului-vehicul făcea să mi se pară că totul se petrecea la nivelul solului. Între pavajul străzii deasupra căreia plutea fără să-l atingă şi franjurile de pe poale întrezăream neantul.

În lunga, cenuşia rochie, Jeni Pop executa dansul-plutire. Ea nu era departe, nici aproape, deşi se depărta şi se apropia. Se depărta cu spatele la mine păstrându-mă aproape, în punctul fix din care o priveam.

Apoi, după o ultimă şi graţioasă piruetă, ea mi-a făcut un semn, a ridicat o

mână, stânga. Simţeam pe pleoape subţirea fluturare a franjurilor de la mânecă, le auzeam şi foşnetul. Am închis ochii…

Când i-am deschis, era întuneric. În beznă desluşeam ceva nedefinit şi negru. O voce de femeie a şoptit:

„Maestre, ai un foc?…“.

Apelativul m-a surprins neplăcut. Mi se părea că cineva vrea să glumească pe socoteala mea. Apoi mi-am spus că poate nu e folosit cu ironie. Şi alţii, care n-au nimic comun cu pohezia, se strigă între ei: „Maestre“…

Începusem să văd, lângă mine se afla căruciorul rulant al unei infirme a cărei faţă se pierdea în umbră.

„Maestre!“, s-a simţit ea obligată să repete pe când eu căutam chibriturile.

Am aprins un băţ şi l-am întins spre locul unde bănuiam că se afla ţigara. Atunci am văzut-o clar pe Jeni Pop. Şedea nemişcată în cărucior şi mă privea.

Chibritul mi-a fript degetele. I-am aruncat cutia în poală.

Ea şi-a aprins ţigara, a fumat-o până la capăt. Încremenisem pe capac, vedeam vârful aprins al ţigării tot mai aproape de ochii mei.

Apoi au izbucnit din toate părţile lumini de reflectoare, albastre, roşii, verzi. Căruciorul a început să circule, făcea viraje repezi, totul se petrecea cu o viteză nebună, făcea şi opturi, ca la patinaj. Din când în când se repezea spre mine ca un uliu cu aripile desfăcute.

„Maestre“, îmi striga Jeni Pop, „eu l-am iubit, maestre…“.

O priveam cu inima strânsă, trecea prin faţa mea în cărucior, nu mai avea rochia cu franjuri, era învăluită în pânze transparente, roz, mov, portocalii, fâlfâitoare. Îmi arăta buricul, pântecele… Sălta din umeri după ritmul charlestonului care nu încetase o clipă. Ţipa, cânta, îmi împuia urechile şi ochii cu melodrama ei feroce.

Aveam o singură dorinţă: să pun capăt acelui du-te-vino obsesiv. În spatele meu, la câţiva centimetri, se afla fereastra luminatorului, opacă, murdărită de praf şi de funingine. M-am răsucit şi am deschis-o. M-am aplecat şi am privit în gol.

Din prima clipă, adâncimea a devenit orizontală. M-am tras înapoi, apoi m-am aplecat din nou peste fereastră. De data asta un reflector albastru a luminat bezna până la capăt. Acolo am văzut, pe placa de ciment mucegăită, un trup de om, zdrobit, însângerat. Nu mai avea nici formă, nici figură. Ceva nedefinit şi trist mi-a amintit de Petru…

Am vrut să ţip, dar am izbutit să mă stăpânesc. Îmi venea să vomit. Apoi lumina reflectorului s-a stins, n-am mai văzut nimic.

Când m-am întors de la fereastră, Jeni Pop dispăruse, cu cărucior cu tot. Am

tras zăvorul, am ieşit din W.C.

Stătusem, pesemne, mult timp acolo. Vizitatoarea plecase. Pe coridor se mai afla doar scaunul, ţeapăn şi gol, ca martor singuratic a cărui mărturie n-ar fi crezut-o nimeni.

* *De la Centrul Naţional de Cercetări Ştiinţifice din Paris au fost furate nouă pisici pe ale căror cranii erau fixate dispozitive în miniatură pentru înregistrarea activităţii nervoase cerebrale.*

10. Am coborât scările în goană, n-aş fi putut suporta cuşca liftului. Aveam nevoie să vorbesc cu cineva, cu oricine, despre orice, să restabilesc într-un fel arbitrara legătură comună. M-am gândit să caut portarul, să intrăm împreună în luminator, dar am renunţat. Cum să mă creadă că văzusem de la etajul opt sau nouă, în beznă, până jos?

Pe stradă, primul întâlnit a fost un covrigar. Se trăsese la umbra unui castan, se ascundea de arşiţă. Am cumpărat un covrig.

Lângă noi au mai venit doi oameni, un bătrân (abia îşi târa picioarele) şi o femeie încă tânără. Femeia ţinea în mână o lingură de lemn nouă-nouţă.

A cumpărat şi ea un covrig, a rupt o bucăţică şi i-a dat-o bătrânului.

„Auzi, tată“, spunea, „am un porc cu un ochi albastru şi unul verde…“.

„E frumos“, aprecia bătrânul molfăindu-şi bucăţica.

„Sigur. E ca o fotografie…“

„Să nu uiţi să-i dai lingura“, spunea tatăl. (Terminase de înghiţit.) „Să-i spui că i-am cumpărat-o eu, din banii mei…“

„Mai bine dă-i-o matale, eu sunt certată cu ea…“

Bătrânul a luat lingura din mâna fiicei sale, a aruncat-o în mijlocul străzii şi a plecat bombănind. Tânăra femeie ne-a făcut semn, adică „e ţicnit“, a lăsat lingura unde căzuse şi s-a dus, în direcţie opusă.

„Auzi“, l-am întrebat pe covrigar, „nu ştii cumva care e culoarea normală a ochilor la porci?“.

„Depinde“, mi-a răspuns el, scurt.

Conversaţia nu se lega. Mă temeam să nu fi vorbit anapoda. Dar covrigarul îşi număra liniştit banii, cu spatele la mine, nu-mi dădea nici o atenţie.

L-am lăsat, am pornit pe bulevard. Amiaza trecuse de mult, dar soarele ardea încă. Mă ţineam după oameni, mergeam la pas cu ei, mă balansam cu şchiopii, gâfâiam ca graşii, încercam să intru cât de cât în realitatea lor, să uit ce ştiam despre fragilitatea ei. În starea aceea din ce în ce mai greu de suportat pentru mine aproape că le invidiam liniştitoarele certitudini.

Câţiva m-au repezit, îşi apărau limitele tulburate de insistenta mea indiscreţie. O doamnă m-a făcut măgar, îşi închipuia cine ştie ce, poate că şi eram măgar.

Încercam să mă explic, bâiguiam că nimic nu e aşa, că totul e altfel, că am nevoie de ei, de prezenţa fiecăruia, de cuvintele lor oricât de tâmpite, ca să mă conving că existăm împreună. Unul dintre ei mi-a dat brânci, m-am lovit de un zid şi am căzut. M-am gândit la Zenobia: dacă ar fi cu mine…

Dacă ar fi cu mine, poate ar încerca să mă ajute, în orice caz mi-ar spune: „Tu eşti un copil, zău aşa!… Stai liniştit. Toate astea ţi se întâmplă fiindcă mai treci o treaptă. Ştiu că e greu, dar nu pot să fac nimic. Încearcă să fii cuminte…“.

Îmi venea să urlu: „De ce mă laşi, Zenobia? Eu ştiu ce poţi şi ce nu poţi. Mai bine dă-le dracului de trepte. Câte mai sunt, până la capăt, unde o să se aleagă praful şi pulberea de noi? Cât o să mă mai chinuiesc? Dacă vrei să ştii, fac ceva pe ele de trepte şi de cercuri, pe susul şi pe josul lor. M-am săturat. Dacă vrei să ştii, nu e greu, e îngrozitor, aşa, de unul singur. Cunosc figura: cineva mă conduce, din mine. Sunt propria mea proiecţie, un cretin care nu vrea să ajungă nicăieri şi la nimic… Şi tu dai zor să fiu cuminte, să-mi strâng mai tare hăţurile, ca să fiu liber…“. Îmi venea să râd: „Dacă vrei să ştii, ai dreptate. Am vorbit şi eu aşa, ca să mă mângâi…“.

** O uriaşă turmă de paviani a invadat o plantaţie din nordul Somaliei, declanşând o adevărată bătălie. Maimuţele au aruncat cu pietre în cei care încercau să le bareze drumul, apoi au început lupta corp la corp.*

Înverşunata bătălie, care a durat două zile, s-a soldat cu uciderea a 363 de maimuţe şi rănirea gravă a 6 oameni.

11. Zăceam nemişcat. Se şi adunaseră martorii, unii susţineau că ar trebui chemată Salvarea.

„N-are nimic“, căuta să se apere cel care mă îmbrâncise. „E beat sau nebun. Abia l-am atins. Şi-a pierdut echilibrul. Nu vă uitaţi la el? E ditamai vlăjganul…“

De fapt, aş fi putut foarte uşor să mă ridic, să-i salut cu toată stima şi s-o întind spre casă, dar era bine acolo, pe asfalt, cu ochii închişi. Jucam un joc plăcut: între imaginarul imaginat şi imaginarul trăit mă încerca nostalgia unui paradis posibil. Îl regăseam în două ipostaze, pierdute amândouă în ceţurile nu prea depărtate ale copilăriei. (Vorbesc despre o stare, şi nu despre peisaje sau fapte existenţiale…)

În prima, mă aflam la moară, pe Teleajen, la nenea Vitu, un văr de-al tatei. La el mă trimisese mama, într-o vară, pe când aveam vreo patru ani, ca să mai uşurez bugetul şi aşa destul de anemic al familiei. Acolo apele veneau adesea mari şi înecau toată întinderea de prunduri. Atunci, stăteam în moară ca într-o arcă mirosind a făină. Câteodată, noaptea, nenea Vitu pescuia cu un trident, în iaz, la lumina făcliei. Când apele se retrăgeau, soseau căruţele la măcinat. În urma lor se furişau iepurii, ciuguleau boabele căzute din saci. Poate mi se părea, dar eu, care ştiam să opresc ploile când deveneau plictisitoare, îi vedeam aievea, mă şi jucam cu ei…

A doua ipostază mă transporta, cam pe la şase ani, pe strada Doamnei, la cinematograful Terra. Citeam perfect, făceam şi versuri. Nimic de laudă în toate astea, poate dimpotrivă.

Terra era pe jumătate ocupată de galerie. Acolo se înghesuiau durii periferiilor bucureştene, analfabeţi şi generoşi, gata oricând să mânuiască şişul. Stăteau pe jos, fumau, aplaudau şi înjurau. Printre ei, mă visam călăreţul singuratic, pierdut prin canioane. Descălecam, intram într-un saloon…

Mă cunoşteau toţi: eu le citeam cu glas tare titlurile filmelor, le explicam când nu înţelegeau câte ceva. Ei îmi plăteau biletul de intrare. În pauze, mă răsfăţau, îmi cumpărau bomboane, ciocolată, caramele, napolitane, vişine cu rom… Mă socoteau de-al lor, într-o fraternitate amplă şi senină. Ca şi ei, ţineam totdeauna cu fata. (Vai, ce-o iubeam, de fiecare dată…)

* *Charlotte Mottinger, de 33 de ani, a fost ţinută în captivitate timp de două decenii de mama sa, în vârstă de 61 de ani. Descoperirea a fost făcută întâmplător, cu prilejul unui control de rutină asupra automobilelor. Charlotte se afla legată de banca din spate a maşinii, într-o poziţie incomodă, avea răni în regiunea capului, iar dezvoltarea ei psihică nu depăşea treapta adolescenţei.*

12. Pe urmă, reveria m-a plictisit. Am îmbrâncit vreo doi miloşi aplecaţi deasupra mea, m-am ridicat în picioare şi am rupt-o la fugă. Martorii au rămas o clipă uluiţi, apoi au început să alerge după mine. Li s-au alăturat şi alţii. Se făcuse zarvă, strigau cât îi ţinea gura: „Puneţi mâna pe el!…“.

Din faţă venea un tramvai, am sărit pe scară, martorii au rămas în urmă. Îi vedeam cum pierd teren. Curând au renunţat, s-au oprit, ameninţând cu pumnii…

Am intrat în vagonul aproape gol. Cei câţiva pasageri, bărbaţi şi femei în vârstă, şedeau cuminţi pe scaune cu palmele pe genunchi. Dacă n-aş fi văzut

defilarea caselor de-o parte şi de alta a străzii, m-aş fi crezut într-o clasă de şcolari îmbătrâniţi subit. În vagon domnea o stranie tăcere. Nu vorbea nimeni, toţi îşi fereau privirile.

Din prima clipă mi-am dat seama că acolo se petrecea ceva neobişnuit. Puţinii pasageri care îndrăzneau să coboare la staţii se furişau spre ieşire ca spre poarta unui cimitir. Nou-veniţii intrau imediat în joc: se aşezau cuminţi pe scaunele libere şi tăceau. Pluteau peste ei o atmosferă de respectuoasă mâhnire, o dezolare calmă şi istovită.

Mă oprisem la capătul din urmă al vagonului şi priveam. Mi-a trebuit un timp ca să înţeleg motivul ciudatei comportări a pasagerilor.

La celălalt capăt al vagonului se afla un bărbat de treizeci de ani, singurul care stătea în picioare. Părea un purtător nefiresc de firesc al firesculului, dacă mă pot exprima astfel. Un campion al normalului. Brunet, cu o figură ştearsă, mărunt şi îndesat, îmbrăcat într-un costum destul de corect, l-ai fi putut lua drept un meşter de treabă, poate un instalator chemat undeva pentru o lucrare pe care avea să o facă aşa cum trebuie.

Omul acela stătea şi el nemişcat, dar în profil, uşor întors spre dreapta. Privea liniştit pe fereastră. Ar fi trecut, desigur, neobservat dacă nu şi-ar fi rotit din când în când, cu extremă încetineală, capul spre ceilalţi. Atunci ei lăsau ochii în jos, vinovaţi, mâhniţi şi stânjeniţi parcă de propria lor existenţă.

El nu încerca să domine, dar domina prin calma lui pasivitate. I se părea normal ca oamenii aceia să stea cu ochii plecaţi şi îi privea cu înţelegere şi compătimire.

Când şi-a întors pentru a doua oară faţa spre interiorul vagonului, am observat un amănunt care îmi scăpase la prima vedere: omul purta ochelari de sârmă subţire şi fără sticle. Subtila şi necesara lor prezenţă se justifica prin aceea că le adăugase, acolo unde suportul se reazemă pe nas, un al doilea nas, paralel cu al său, făcut dintr-o foiţă de argint sau staniol şi lipit aşa cum îşi lipesc unii, la plajă, o frunză, ca să-şi ferească nasul jupuit de soare. Numai că frunza lui semăna a cioc de raţă şi se întindea, ţeapănă, deasupra primului nas, fără să i-l atingă.

În plus, purta la panglica pălăriei un mic pămătuf ornamental (cum poartă vânătorii) făcut din hârtie de ziar tăiată iscusit cu foarfeca.

De câte ori omul acela întorcea capul, culoarea funerară a nasului său de argint sclipea stins, ca o lumină de candelă deasupra unui mort, stârnind în cei din preajmă, odată cu mediocra satisfacţie că *ei sunt normali*, o intensă melancolie.

Când a dat cu ochii de mine, omul mi-a zâmbit blând şi m-a salutat ridicând

un deget. L-am salutat şi eu, tot cu un deget, şi am sărit din tramvai. Ajunsesem acasă, în Piaţa Romană.

* *La Québec, Yvon Yva, aflat la bordul unui helicopter, a reuşit să adoarmă în 30 de secunde 15 persoane instalate în incinta Centrului Municipal de Congrese, în prezenţa a peste 5 000 de spectatori. Hipnoza colectivă a durat 50 de ore şi 26 de minute.*

13. Sus, era tot cald. Lumina roşiatică a soarelui răzbătea pieziş prin ferestrele prăfuite ale coridorului. În lipsa mea cineva stinsese becul, cineva luase scaunul de unde îl lăsasem. M-am gândit la Zenobia. Poate venise mai devreme decât de obicei şi mă aştepta…

În faţa W.C.-ului m-am oprit, am intrat să mă mai uit o dată la luminator. Nimic, în afară de întunericul obişnuit. (Bombăneam: „De ce s-o fi numind luminator spaţiul ăsta de beznă perpetuă?…“)

Scaunul se afla în cameră, la locul lui. Pe el am găsit un bilet de la Zenobia: „Te aştept la cinema“. Atât. Nici la ce oră, nici la care cinema.

M-am spălat şi m-am odihnit un pic. Apoi, când am simţit că venise vremea, am pornit, la întâmplare. Am luat un tramvai, pe urmă un autobuz, mă conducea lumina aceea… Am nimerit într-un cartier în care nu mai călcasem de mult. Am dat de un cinema de care nu mai auzisem până atunci. În faţa intrării mă aştepta Zenobia, cu două bilete în mână. Mi-a spus: „La şapte începe…“. Era şapte fără cinci.

Am intrat. Nu ne-am mirat, nici eu, nici ea…

* *Japonezul Koichi Oguri, din Tateyama, a reuşit să obţină un crin înalt de 3 metri şi cu 141 de flori.*

14. Acasă, i-am povestit Zenobiei cele întâmplate peste zi, trebuia să-i povestesc. Ea m-a ascultat, tăcută. (Aş fi vrut să spună ceva.) Când am terminat, s-a dus la fereastra luminatorului *să vadă*. S-a reîntors curând. Părea obosită şi tristă.

„Linişteşte-te“, mi-a spus. „Nu s-a întâmplat încă nimic…“

Apoi s-a culcat.

M-am întins lângă ea, pe sofa. Nu puteam să adorm. Nu-mi puteam lua gândul de la Petru.

Târziu, mi s-a părut că aud ceva ca o bufnitură sau ca un geamăt înfundat. M-am ridicat şi m-am dus din nou la fereastra luminatorului. O fâşie de lumină

plutea în dreptul celei de-a doua ferestre de sub etajul nostru, formând o perdea ca de aburi. Dincolo de ea, bezna părea şi mai neagră.

Întors în cameră, m-am întins iar lângă Zenobia. Simţeam cum mă învăluie liniştea ei adâncă şi încercam eu însumi să mă liniştesc.

M-am zvârcolit multă vreme, până am auzit tânguirea lui Petru. Atunci mi s-a ridicat o piatră de pe inimă: aşadar, trăia… Acolo, jos, dacă văzusem cu adevărat, zăcea altcineva…

În amorţeala care mă cuprinsese, mi-am dat totuşi seama că lamentaţiile lui au durat mai puţin decât în alte nopţi. „S-o fi plictisit“, mi-am spus, „sau poate că a înţeles…“.

A fost ultima noapte când le-am auzit. De atunci, Petru a dispărut pentru totdeauna din viaţa mea.

* *Peter Snyman, tâmplar, în vârstă de 26 de ani, a părăsit cuşca cu şerpi veninoşi în care a trăit timp de 50 de zile la grădina zoologică din Hartebee-Spoort, în apropiere de Johannesburg.*

15. Dimineaţa, când am coborât după pâine, am găsit covoraşul lui Petru în faţa uşii noastre. De obicei şi-l lua cu el. Mi-am spus că poate ni-l lăsase nouă, cine ştie, sau poate îl găsise Zenobia, la plecare, şi-l mutase la noi ca să-mi atragă atenţia…

Jos, în faţa blocului, se adunaseră câţiva oameni, vorbeau despre sinuciderea unei fete. Portarul povestea pentru a nu ştiu câta oară cum o găsise el, zdrobită de ciment, când se dusese să cureţe luminatorul.

Ca de obicei în asemenea împrejurări se discuta aprins şi se dădeau o sumedenie de amănunte. Astfel, am aflat că sinucigaşa avea şaisprezece ani, că era infirmă de ambele picioare şi că locuia cu tatăl ei, domnul avocat Persu, în apartamentul aflat cu două etaje sub coridorul nostru. Un fir cu plumb, imaginar, pornit de sus, din camera pustie a Nathaliei, ar fi ajuns exact în dormitorul ei.

Martorii se întrebau îndeosebi cum de reuşise tânăra infirmă, aşa, fără picioare şi fără căruciorul rulant, rămas lângă pat, să ajungă până la fereastra luminatorului.

„S-a târât“, încerca să explice o femeie. „Eu ştiu, că am lucrat în casa lor. Domnişoara nu făcea niciodată la closet. Făcea în dormitor, la oliţă…“

Şi descria amănunţit procedeul intim al răposatei.

Cel mai ciudat în comentariile lor mi se părea faptul că nici unul dintre ei nu rostea numele mic al sinucigaşei: îi spuneau „moarta“ sau „fata lui domnu’

avocat“ sau „domnişoara Persu“.

În ceea ce mă priveşte, deşi evitam să mă gândesc la legătura mai mult sau mai puţin demenţială care ar fi putut la fel de bine să existe şi să nu existe între tânguielile nocturne ale lui Petru, viziunile mele şi tragica sinucidere a unei fete necunoscute, am avut din prima clipă convingerea că numele mic al acesteia nu putea fi decât Nathalia…

* *Un trandafir presat, pe care îl dăruise cu un sărut Greta Garbo, a fost vândut la licitaţie…*

16. Din dimineaţa aceea, lucrurile se liniştiră. Coşmarul stării intermediare se risipise brusc. Ceva necesar în care mă lăsasem implicat conştient, deşi fără voia mea, se împlinise.

Ştiam în ce măsură totul fusese favorizat şi de greşelile mele comportamentale, aproape neluate în seamă. *Ştiam* e un fel de a vorbi. De fapt, intuiam doar câteva biete efecte succesive şi aleatorii în acelaşi timp, aflate într-o zonă fără direcţii, ale căror jalnice elemente imediate sunt de cele mai multe ori înşelătoare.

De fapt, ştiam că nu vreau să ştiu *aşa*; de fapt, presimţeam o mişcare subaparentă al cărei punct final cuprindea şi incipienţa. De fapt, intuiam punctul final pretutindeni şi mai ales în riguroasa zonă liberă de dincolo de el. De fapt, îl intuiam reversibil până la inexistenţă, nu pot să fiu mai clar pentru că vorbesc mereu despre altceva.

De fapt, nu mă interesa nici să înţeleg nici să explic. Ştiam fără să ştiu, printr-o logică a stărilor greu de exprimat şi greu de înţeles pentru cei aflaţi în afara ei…

* *La New Delhi un avion indian s-a lovit de un vultur fiind obligat să aterizeze.*

17. Întreaga zi am petrecut-o singur. Spre seară am ieşit pe străzi, printre martorii vii şi morţi ai uriaşei noastre farse existenţiale. Jucam din nou un joc cam fioros.

Amurgise, cerul se roşea spre apus, defuncţii treceau pe lângă mine, degetele unora străluceau, habar n-aveau de jocul nostru.

În faţa unei farmacii am intuit un zâmbet, ca o strălucire în geamul vitrinei. O siluetă se instalase acolo, de partea cealaltă a geamului. I-am spus cât se poate de blând:

„Bună seara, doamnă Gerda…“.

„Exthaohdinah!…“, a exclamat ea. „Închipuieşte-ţi, chiah în secunda asta mă gândeam la dumneata…“

„Dumneavoastră, doamnă Gerda“, i-am spus, „aţi fost totdeauna foarte sensibilă şi nu e de mirare că vă mai gândiţi din când în când şi la mine, *oricâtă vreme a trecut*“ (fredonam). „În ciuda unor controverse datorate mai ales nefericitei mele structuri psihice, aş îndrăzni chiar să cred că, odinioară, ţineaţi un pic la mine…“

„Ţineam ca la un fhate“, a convenit doamna Gerda, roşind uşor, era frumos oxigenată. „Şi dacă n-ai fi fost atât de…“

„Rebarbativ, acesta e cuvântul, doamnă Gerda, de ce n-aş recunoaşte? Acum *regret, deşi e prea târziu*“ (fredonam).

„Cum thece vhemea!“, a suspinat doamna Gerda. „Iată, ne-am matuhizat, amândoi…“

Scădea din ce în ce lumina, doamna Gerda clătina din cap, defuncţii îşi continuau plimbarea, treceau pe lângă noi ca într-un vis. În farmacie s-au aprins becuri puternice, albastre, i-am propus doamnei Gerda să vină afară, să ne aşezăm pe bordura trotuarului, să discutăm discuţii. Mă gândeam că o scurtă comuniune verbală i-ar face plăcere.

„Vai, nu!“, s-a opus ea „ce-ah zice lumea, mai ales acum, când sunt căsătohită?…“.

M-am proptit cu palmele şi cu faţa în vitrină, mi se turtise nasul, mi-ar fi plăcut să trec dincolo, conversaţia s-ar fi înnobilat. Doamna Gerda îşi proptise numai palmele în geam, de cealaltă parte a vitrinei.

Defuncţii sunt, în genere, oameni de treabă şi farmacistul nu părea să facă excepţie, stătea pe un scaun alb, cântărea ceva, nu ne dădea nici o atenţie.

„Doamnă Gerda“, am spus după ce am contemplat-o câteva clipe, „sunt oare indiscret dacă vă întreb cine e fericitul?…“.

„E un băhbat mai în vâhstă“, mi-a răspuns ea, „un vechi phieten al familiei, dah se ţine foahte bine, nu-i dai nici cincizeci de ani…“.

„Atunci vă felicit…“

„Oh, mulţumesc…“

Şi aşa mai departe…

* *Plenie Wingos, de 82 de ani, având la activul său un marş de-a-ndărătelea de 12 800 de kilometri efectuat prin anii 1931-1932, se pregăteşte pentru un nou marş. Echipamentul său cuprinde, printre altele, ochelari prevăzuţi cu retrovizoare.*

18. Pe urmă doamna Gerda şi-a proptit şi ea faţa de geam, şi-a lipit gura de el, voia să se explice, deşi n-ar fi fost cazul. M-am tras un pic înapoi.

„Eham atât de singuhă“, mi-a şoptit. „Muhise mama, nici nu ştii cât am iubit-o… Eha o fiinţă deosebită… Păcat că n-ai cunoscut-o…“

„Am cunoscut-o, doamnă Gerda, cu o zi înainte de plecarea mea de pe coridorul acela. N-am avut când să vă povestesc, de-asta nu ştiţi…“

„Niciodată nu e phea târziu“, a oftat ea. „De ce nu-mi povesteşti acum? N-ai idee cât o iubeam…“

Era vădit că voia să mă arunce înapoi şi m-am gândit o clipă să mă opun.

„Doamnă Gerda“, i-am spus, „tu nu te gândeşti că s-a făcut târziu şi că ar fi momentul s-o întindem fiecare spre coteţul lui? La ora asta poate mă aşteaptă şi pe mine cineva, că doar oameni suntem, nu fiare…“.

„Te hog!“, a insistat ea.

Fără să-şi dea seama, trecuse pe jumătate prin geamul vitrinei, îşi aplecase bustul în stradă, lângă mine.

* *Medicul japonez Sadaio Sumide a reuşit să readucă în stare de funcţionare inimi congelate de şoareci şi de şobolani, ţinute timp de doi ani la o temperatură de –195 de grade C şi apoi reactivizate prin impulsii electrice.*

19. Simţeam capcana, dar îmi era egal. Am început să-i povestesc. Vorbeam totuşi prudent, îmi măsurăm cuvintele.

„Aş avea mai întâi o rugăminte“, am spus. „Să nu reţineţi nici unul din numele pe care, eventual, aş putea să le pomenesc. Ştiţi cum e: spui un nume, ai şi căpătat o rudă… Altminteri, vă asigur că purtătorii lor aveau o legătură cel mult culthurală, atât cu mama ta, cât şi cu subsemnatul, deşi erau printre puţinii care mai contau…“

Doamna Gerda mă asculta atentă. Defuncţii deveniseră voioşi, treceau pe lângă noi, păreau că nu ne văd. Cei tineri se îmbrăţişau.

„Aşadar“, am continuat eu, „era într-o vineri spre seară, lăsasem uşa deschisă, şedeam întins pe podele în odaia mea. Mă vizitase un prieten, îmi exprimasem opinia, contrară convingerii sale, că pohezia nu mai ritmează acţiunea, că e de mult înainte“. (Deveneam jalnic…) „Pe urmă venise altul, voise să mă convingă că pohezia trebuie făcută de toţi. De fapt, în ciuda parfumului de vechi pe care îl emanau, îi iubeam pe amândoi pentru modul lor de viaţă şi, mai ales, pentru modul lor de moarte… Apoi, nu ştiu de ce, m-am

pomenit cu Robespierre (l-aş fi preferat pe Saint-Just, dar a venit el). Îmi împuiase capul cu discursurile lui, mă săturasem, i le refăceam, n-avea decât să turbeze…

Iată deci cadrul general şi datele momentului aceluia de care mi se fâlfâie, acum şi în vecii vecilor, amin, când a sosit virând în aer, prin uşa larg deschisă, primul pantof de damă şi a izbit podeaua, lângă mine. Un fel de Poltergeist. În calitatea dumneavoastră de austriacă, sunt sigur că înţelegi… În plus, puteam să jur că pantoful ăla, atât de coşcovit şi scâlciat, era al tău…“

20. „Al doilea pantof m-a nimerit în cap. Cei doi poeţi, ca şi Robespierre, s-au speriat şi au întins-o. M-am ridicat de pe podea şi am ieşit pe coridor. Acolo nu se afla nimeni, dar uşa odăii dumneavoastră era deschisă, iar dinăuntru se auzeau un fel de gemete, ca de agonie. Am intrat. Întinsă pe un maldăr de ziare zăcea bătrâna dumneavoastră mamă…

«Mor!», mi-a comunicat ea, disperată.

«Lăsaţi», i-am spus, «că nu se moare aşa, cu una, cu două…».

I-am dat medicamentul (a mai avut putere să mi-l arate, îi tremura degetul). I-am adus un pahar cu apă şi am rămas lângă ea s-o văd cum se desfăşoară. Stăteam şi mă uitam în jurul meu, prin cameră. Admiram desăvârşita simplitate a mobilierului, alesul gust pentru punctarea vidului. Pe cât îmi amintesc, se mai aflau acolo ziare, proaspăt aşternute (pesemne patul dumneavoastră personal), un număr restrâns de rochiţe prinse direct în cuie pe unul din pereţi, plus perechea de pantofi adusă de mine şi pusă cu grijă lângă o altă pereche, ca să nu strice armonia ansamblului…“

„Şi mama?“, s-a interesat doamna Gerda. (Privea în gol, peste mine.)

„«Salvatorule – striga –, eşti Salvatorul meu!…» Îşi revenise. Vă rog să ţineţi seama că se şi dezgolise un pic, în spasmele agoniei. Asta i-aş fi trecut-o cu vederea, dar nici aşa: «Salvatorule!». Simţeam că mi se face greaţă… Mă uitam la ea, avea faţa cioplită parcă în var nestins şi părul îl avea ca de argint, nu-mi mai luam ochii de pe el. Avea şi păduchi…“

„Avea“, a convenit doamna Gerda, „cum să nu aibă? Eha bolnavă, nu se putea pieptăna…“.

Glasul îi tremura uşor, între jenă şi duioşie. Mi se părea că o jignisem.

„Dumneavoastră sunteţi o femeie cultă“, am continuat eu, „şi nu se poate să nu ştiţi că până şi în vechea Eladă existau cazuri asemănătoare. Câţiva filozofi, altminteri destul de curaţi, au pierit chiar, ucişi de boala numită a păduchilor. Umblau pe ei, ca nişte cuvinte. S-ar părea că până şi Platon…“.

„Se poate“, a oftat doamna Gerda, „dah în familia noasthă…“.

„Nu contează“, am spus. „Fiecare ţinut şi fiecare familie îşi are păduchii săi…“

** Matusalem, decanul de vârstă al peştilor de acvariu din Europa, a încetat din viaţă, la Berlin, în vârstă de 55 de ani.*

21. Începusem să regret că o jignisem.

„Poate am greşit, doamnă Gerda“, am spus, „dar de ce mă siliţi să evoc? Ştiţi bine că nu pot să sufăr asta…“.

„Nu-i nimic“, mi-a răspuns ea, „pe dumneata nu mă supăh niciodată, fiindcă eşti ca un copil“. (Părea că mă înţelesese, deşi pe invers.) „Dacă vhei, nu mai evocăm…“

„Nu, nu“, m-am opus eu. „Chiar dacă spunem altceva, noi doi vorbim despre acelaşi lucru. Să evocăm, doamnă Gerda!“ (În glas mi se strecurase un fir de entuziasm.) „De ce să nu evocăm?“ Şi am continuat: „Ştiţi, stăteam la căpătâiul bătrânei şi mă întrebam cum naiba izbutise ea să arunce cu atâta precizie pantofii când abia se mai putea mişca… Asta nu înţeleg nici acum…“.

„Câteodată mama avea putehi“, mi-a explicat doamna Gerda. (Acum părea împăcată.) „Mă îmbhăca, zicea că sunt neajutohată. Îmi thimitea phin aeh hochia sau cămaşa sau capotul, făhă să se mişte, veneau singuhe…“.

„Vai, doamnă Gerda“, am spus, „pe cuvântul meu de onoare că mă uimiţi! Cum de puteţi vorbi aşa?…“.

„Atunci să lăsăm“, a propus ea (zâmbea, trebuia să redevin atent). „Ia spune, altfel cum o mai duci?…“

„Ceac-pac“, i-am răspuns. „Uite, chiar adineauri jucam un joc în care trăiam toţi într-un vast cimitir şi ne strigam unul pe altul, fiecare din sicriul său…“

„Ghoapa mea se află totdeauna lângă a dumitale, nu-i aşa?“, a oftat doamna Gerda. I se umeziseră ochii, avea din nou acel uşor tremur în glas.

Apoi şi-a retras bustul dincolo de vitrină, în farmacie.

„Ah thebui să plec“, mi-a spus, „am întâlnihe cu soţul meu, îl văd venind…“.

Am întors capul şi m-am uitat în lungul străzii. Abia peste câteva clipe s-a ivit de după colţ, dinspre bulevardul Domniţei, un bătrânel în redingotă, mergea pâş-pâş, se sprijinea într-un baston cu măciulie de argint, încerca să se ţină drept.

„Doamnă Gerda“, am spus, „pe soţul dumneavoastră îl cunosc, l-am mai întâlnit, dar nu înţelegeam legătura…“.

„Toţi ne cunoaştem, dah uităm legătuhile“, mi-a amintit ea. Apoi a schimbat

două-trei vorbe cu farmacistul, care nu s-a clintit de pe scaunul său alb, şi s-a îndreptat spre uşă.

Afară, când a trecut pe lângă mine, am oprit-o.

„Iertaţi-mă“, am spus, „dar ţin neapărat să vă întreb ceva înainte de a ne despărţi: acum, în actuala dumneavoastră viaţă, utilizaţi aceeaşi oliţă?“.

Doamna Gerda a zâmbit.

„Am una nouă, cu flohicele“, mi-a răspuns, „cadou de nuntă de la soţul meu…“.

Apoi s-a dus, plutind parcă în semiobscuritatea galbenă a lampadarelor. Când şi-a întâlnit soţul, el i-a sărutat mâna, galant. Curând au dispărut amândoi, braţ la braţ, după primul colţ.

A fost ultima noastră întâlnire şi nu prea ştiu exact dacă eram toţi trei de faţă.

VII
Scândura

1. Semnele, asupra cărora am insistat poate prea mult, mă îndreptăţeau să presimt apropierea unui fel de început şi de sfârşit spre care se părea că mă îndrept. În afara momentelor de slăbiciune, încă destul de frecvente, aşteptam acum liniştit ceva care putea să vină sau nu (îmi era egal). Alungând tentaţiile explicative, partea mea activă, deşi hotărâtoare, nu trebuia decât să mă menţină disponibil.

Aşa se face că într-o zi de vineri, rătăcind la întâmplare pe străzi, am ajuns la marginea de dincolo a unui cartier periferic. Simţeam apropierea câmpului. Străbăteam o uliţă prăpădită, cu şanţuri năpădite de buruieni. Casele păreau nefiresc de mici, nişte cocioabe. Patru copii se ghemuiseră pe scara de ciment a unei clădiri mai răsărite, pesemne o măcelărie, şi mă urmăreau cu privirile, bănuitori. După un timp m-am oprit. Locul acela îl căutasem, o curte imensă, împrejmuită cu un gard de lemn vechi şi putrezit, înăuntru câteva scânduri îngălbenite de ploi şi de soare, aruncate de-a valma. Deasupra porţii, o firmă aproape ştearsă: DEPOZIT DE CHERESTEA.

Am deschis poarta şi am intrat. Curtea aceea aveam senzaţia că o cunosc bine, parcă dintr-un vis. Mai spre fundul ei se înălţa o casă dărăpănată, cu o singură încăpere la etaj, iar printre scânduri se mişca silueta familiară a unui bătrânel mărunt şi obosit, m-am îndreptat spre el.

„Bună ziua, domnule Sima“, am spus.

Bătrânul s-a întors spre mine, m-a privit o clipă.

„Poţi să-mi spui cum vrei“, mi-a răspuns, „dar să ştii că mă confunzi…“.

Poate nu era chiar el, poate mă înşelasem, dar prea semăna, aşa că m-am decis să-l numesc mai departe aşa.

Domnul Sima s-a aşezat pe o scândură, avea o gură foarte mică, un fel de guriţă, şi zâmbea cu ea, mă simţeam jignit: îmi părea bine că-l revăd, dar de ce mă înşelase, atunci, cu lacrimile lui îngheţate?

„Astă-iarnă plângeai, domnule Sima, ziceai că mori, ţineai să mă convingi…“

„Stai să vezi“, mi-a răspuns el, „e clar că mă confunzi…“.

„Mai bine s-o lăsăm baltă, domnule Sima“, i-am spus, „dumneata ai fi în stare să plângi şi acum, ca şoferul ăla care m-a plimbat o zi întreagă pe gratis şi mi-a arătat, plângând, toate instituţiile culturale din Bucureşti, inclusiv Casa Şcoalelor…“.

„O fi fost beat“, a spus liniştit domnul Sima pe când eu aşteptam plictiseala adâncă, vidul şi neîncrederea care urmează după o solicitare prea puternică.

Încet, încet, vuietul depărtat al oraşului s-a stins, topit parcă de zăpuşeala zilei (mă gândeam la Zenobia ca la martorul şi arbitrul existenţei mele), m-aş fi aşezat pe scândură, lângă bătrânelul acela.

„Ce să-i faci, domnule Sima“, am spus, „câteodată ne credem buricul pământului şi poate chiar suntem, pentru că pământul ăsta are sumedenie de burice…“.

M-am oprit să respir, domnul Sima se uita în altă parte, m-am aşezat lângă el, pe scândură.

** În Corsica a fost internat un cetăţean obsedat de regulile circulaţiei. Instalat cu carabina la fereastra casei, el trăgea în automibiliştii care nu respectau sensul giratoriu.*

2. Am stat un timp pe scândură, soarele ardea încă destul de tare, domnul Sima tăcea, zâmbea cu guriţa aia mică a lui, l-aş fi plesnit peste ea, pe urmă l-am uitat, simţeam că se apropie momentul în care toate mişcările mele din ultimele zile aveau să se lege de la sine.

Din când în când mă încerca revanşa, acum neputincioasă şi sporadică. („Nimeni din miliardele de oameni care au populat de-a lungul vremurilor pământul ăsta amărât nu ne-a păstrat imaginea iubirii-miracol şi toţi credeau că iubesc. Nimeni nu mai ştie cât de strălucitoare e iubirea“, şi aşa mai departe…)

Asta a durat o clipă şi încă una. Deasupra, pe cer, de nu ştiu unde, apăruse un norişor alb, avea exact conturul feţei mele. Acolo unde ar fi trebuit să-mi fie urechea stângă s-a lipit un alt norişor, ceva mai mic, privea prin mine. Pe urmă s-au contopit amândoi, curgeau unul prin altul ca nişte ape înfrăţite („Să nu mă laşi singur, Zenobia!“). Eram în mine, unul singur, deşi singurătatea dispăruse. Nimic n-ar fi putut să ne desfacă încleştarea. În jurul nostru se lăsase o tăcere uriaşă, ca între două tunete. Vedeam până dincolo, unde se roteau astrele, şi până dincolo de ele. Pluteam uşori şi liberi deasupra pământului pe care ne aşteptau trupurile noastre pline de un simţ al inutilului şi al neantului, distanţele mi se păreau nostalgice, nu ştiu cum să spun. Oceanul de tăcere vuia de zgomotul rotirilor din noi, axele lumii bubuiau printre pilonii încleştării noastre,

„Mă bucur că ai venit“, spunea domnul Sima, „poate că ne vedem pentru prima oară…“.

Eram din nou lângă el, pe scândură, în curtea aceea năpădită de buruieni.

** Lui Charles Smith, în vârstă de 137 de ani, i-a fost amputat şi cel de-al doilea picior. Din pricina unor tulburări circulatorii, primul picior îi fusese amputat cu doi ani în urmă.*

3. Pe urmă am auzit iar zumzetul oraşului, pesemne că pe străzi viii şi morţii îşi reluaseră forfota dintotdeauna, după treburile lor exacte.

Domnul Sima privea în gol, arăta ca o dărâmătură, ca un câine mort, cred că îl obosise arşiţa crudă a soarelui. Cu unghiile de la mâna dreaptă smulgea aşchii din scândura de sub noi.

„Lemn putred“, spunea, „cadavrul unui cadavru…“.

Mi se făcuse ruşine, dar să lăsăm… (Învăţasem singur să gândesc cu mâinile.)

„Poate ar fi vremea să recapitulăm“, am spus. „De la gura unuia la urechea celuilalt se naşte, vrând-nevrând, o balanţă…“

Domnul Sima s-a uitat o clipă în sus şi a lăcrimat din pricina luminii prea strălucitoare.

„Acum“, a oftat el, „sunt prea bătrân ca să mai recapitulez, mi-a crescut păr pe urechi, se vede cu ochiul liber…“.

Apoi s-a aplecat spre mine.

„Uită-te în urechea mea“, a spus.

M-am uitat în urechea lui, nu se vedea nimic în afara vârfului aceluia gălbui şi a golului negrucleios acoperit cu firişoare albe şi încreţite.

„Poate mai înăuntru“, mi-a spus, „unde începe întunericul“, dar nici acolo nu se vedea nimic.

„Ce vezi?“, m-a întrebat domnul Sima.

„Nimic“, i-am răspuns.

„Păcat!“, a încercat el să mă consoleze. „Ar fi frumos dacă fiecare ar vedea gândurile celuilalt… Înseamnă că ai făcut drumul degeaba…“

„Oricum, dumneata n-ai nici o vină“, am spus. „Eu te consider şi aşa un înţelept, deşi înţelepciunea dumitale, ca şi urechea, mi se pare cam împutită… Dar hai să ne închipuim că am venit să-ţi pun întrebarea…“

„Ce întrebare?“

Părea amuzat şi speriat, în acelaşi timp. Ridicase sprâncenele şi încreţise fruntea, ai fi zis că era gata să pufnească în râs sau s-o ia la fugă.

„N-avea grijă, domnule Sima“, l-am liniştit eu, „n-am să pun întrebarea la care te gândeşti. Poate că nici n-o ştiu… De data asta am să te întreb ceva simplu, ceva care se poate spune…“.

„Atunci întreabă-mă, poţi să mă întrebi, n-ai decât, nu te opreşte nimeni, nu-i aşa? Uite, întreabă-mă despre pustiul Kalahari, de exemplu, sau despre ce doreşti, dar ţine seama că eu nu ştiu nimic, ce să ştiu? Şi, chiar dacă am ştiut vreodată ceva, fii sigur că am uitat.“

„N-are a face, domnule Sima“, am spus, „dumneata eşti bătrân, treaba dumitale, poate că ştii vreunul din adevărurile bătrânilor pe care eu n-am avut cum să le cunosc sau alt adevăr…“.

„Să vezi“, a spus domnul Sima (şi ai fi zis că îşi vorbeşte singur, la ureche), „dintre adevăruri sau cum le zici dumneata, eu nu mai ţin minte decât unul, pe care n-ai avut cum să-l cunoşti, fiindcă n-a fost cazul. E singurul pe care ţi-l pot comunica şi te rog să-l reţii: când eşti foarte bătrân sau chiar ceva mai devreme, te p… pe tine. Ăsta e singurul adevăr pe care îl mai ţin minte…“.

„Dumneata, domnule Sima“, i-am spus, „joci cu mine un fel de joc care nu mi-a plăcut niciodată…“.

„Păcat“, a spus domnul Sima şi zâmbea, îmi venea din nou să-l plesnesc. „Era un joc frumos, ţin minte că îl jucam cu plăcere câteodată. Dar poate că ar fi bine să intrăm în casă, prea arde soarele, cu toate că amiaza a trecut de mult…“

„Să intrăm, domnule Sima, de ce să nu intrăm?“, am convenit eu şi ne-am ridicat amândoi de pe scândură, am intrat în casă, ne-am dus în odaia de sus.

* *O echipă de zoologi australieni a descoperit o specie de broască deosebită de celelalte prin faptul că e capabilă să-şi clocească ouăle în propriul ei stomac şi să nască pe gură puii complet dezvoltaţi.*

4. În casă era mai răcoare, oricum, nu ne mai bătea soarele în cap, dar din cauza luminii prea puternice de afară acum abia vedeam, urcasem pe dibuite scara interioară.

„Nu vrei să-ţi fac un ceai?“, m-a întrebat domnul Sima de undeva, de lângă mine, mai mult îl simţeam decât îl vedeam.

„Nu, domnule Sima“, am spus, „nu vreau“.

„Foarte bine“, a încuviinţat domnul Sima, „atunci să ne aşezăm“, şi am simţit cum împinge un scaun spre mine, dar nu m-am aşezat.

După un timp ochii mi s-au obişnuit cu lumina aceea scăzută. Singura fereastră a încăperii era acoperită cu o perdea de hârtie neagră, pusă cam

strâmb, sub ea se afla o masă de lemn îngustă şi lungă pe care zăcea o formă omenească, un fel de manechin, m-am apropiat de forma aceea, am dat la o parte perdeaua de hârtie, lumina a umplut încăperea.

„Ia te uită“, am spus, „e chiar soţul doamnei Gerda, mâncătorul de frişcă…“.

Şi l-am zgâlţâit destul de tare, „Scoală-te“, i-am spus, „şi du-te de cumpără îngheţată, pentru toţi trei…“.

El nu s-a mişcat, părea că nu mă aude, dormea dus în redingota lui impecabilă, ţinea în mâna stângă bastonul cu măciulie de argint.

„Degeaba“, a spus domnul Sima, „trei zile nu se mai trezeşte…“.

„Atunci să-l lăsăm să doarmă“, am spus şi mă întrebam de ce vorbeam pe şoptite. „Va să zică, domnule Sima, locuiţi împreună…“

„Da’ de unde!“, mi-a explicat domnul Sima, „El e aici doar în treacăt, ca să mai prindă consistenţă…“.

„Dacă doarme“, am spus, de data asta cu glas tare, „poate că ar fi mai bine să tăcem“.

„Aşa e“, a convenit domnul Sima. „Să stăm jos şi să tăcem.“

Ne-am aşezat fiecare pe câte un scaun şi am tăcut destul de multă vreme.

* *Doi nevăzători britanici au reuşit să traverseze Canalul Mânecii pe schiuri nautice.*

5. Fiindcă mă plictiseam veghindu-l pe cel ce dormea, am început să mă uit pe fereastră. De acolo, din odaia de sus, vedeam numai vârfurile copacilor, spre stânga un salcâm, mai în faţă şi spre dreapta un nuc uriaş cu două braţe principale, la orizont un şir de plopi.

De la un timp vârfurile copacilor au început, pe nesimţite, să se clatine, fiecare altfel, vârful salcâmului tremura uşurel, balansul plopilor mai mult îl bănuiam, cerul părea lipit de ei, se clătina odată cu ei într-un fel de mişcare compactă, vârfurile nucului se înălţau indiferente, ca iarna, când îşi uită seva în adâncurile trunchiurilor.

Mă gândeam la scândura de jos pe care stătusem, poate vibra şi ea. O sevă năvalnică năpădise lumea, fiorul ei atinse creanga cea mai de sus a nucului, se abătu asupra salcâmului… Pe partea liberă a cerului se opri o pasăre, ştiam că era moartă, eram chiar eu pe catafalcul verde, înspăimântător, stăteam în aer rotund şi nemişcat, cu aripile strânse.

Câteva frunze s-au întins spre mine să mă mângâie, plopii s-au apropiat şi, împreună cu ei, salcâmul. S-au lipit de mine, acoperindu-mă. Începuse să se

întunece, dar distingeam perfect fiecare crenguţă, fiecare frunză, fiecare nervură, vedeam până şi petele roşietice-gălbui de pe cele câteva frunze ale nucului care uitaseră să pice de cu iarnă.

Pluteam în haloul acela, vârfurile arborilor cuprinseseră tot orizontul, mă simţeam bine, acolo, mă priveam cu duioşie, fără pic de regret. O melancolie lichidă, dulce-amară curgea prin mine…

Deodată totul s-a retras, am reintrat în mine, mă aflam pe scaunul din faţa ferestrei, omul acela continua să doarmă tihnit, cu faţa în sus, pe când alături, pe scaunul său, domnul Sima îşi desena cu arătătorul de la mâna dreaptă un cerc nevăzut şi neîntrerupt, deasupra genunchiului drept.

Târziu, când am plecat, simţeam o puternică nevoie de a urina.

** Culcat pe vârfurile ascuţite ale unor cuie înfipte într-o scândură, fachirul elveţian Mirna Bey (pe numele adevărat Augustin Fournier) a coborât gheţarul din Saas Fee, la peste 3 000 de metri altitudine. Îmbrăcat numai cu un slip din piele de leopard şi purtând pe cap un turban, Mirna Bey a folosit drept săniuţă scândura plină de cuie.*

6. Apropierea toamnei acoperise cerul cu sticlă străvezie. Totul părea strălucitor. Mă aflam pe stradă, lângă Piaţa Filantropiei, citeam un anunţ scris cu cerneală pe o etichetă lipită de un stâlp. Cineva îşi pierduse câinele şi oferea o bună recompensă aducătorului. Maria trecea pe partea cealaltă, umbla ca năucă, nu m-a văzut.

Am traversat strada, am ajuns-o din urmă, s-a oprit. Îi luceau ochii, poate din cauza cerului, dar tremura în rochia ei mototolită. Purta un ciorap alb şi unul albastru.

„Maria“, am spus, „unde umbli de atâtea zile? Ai tăi te caută, în disperare…“.

„Mă duc acasă“, mi-a răspuns.

Avea o voce egală, care părea că nu participă la sensul cuvintelor. O resemnare mâhnită îi acoperea faţa. Pesemne că aşa arătau cei care, în zorii Maratonului, aşteptau venirea morţii. Atâta doar că ei se pregăteau s-o întâmpine pieptănându-şi cu graţie pletele lungi…

„Bine faci“, i-am spus, „pentru că există, oricum, o dragoste filială, cunosc şi eu un caz, era una, Pero a lui Cimon, pe taică-său îl condamnaseră concetăţenii la moarte prin înfometare, ea l-a salvat alăptându-l zilnic cu laptele ei incestuos…“.

Mă aşteptam ca gluma mea suficient de tâmpită s-o readucă pe Maria acolo

unde ne aflam, dar ea părea că nu mă aude, stătea în faţa mea ca un pustiu.

„Mă duc acasă“, a repetat. „Mă duc să mă mărit…“

Cuvintele îi ieşeau din gură ca nişte cuţite aruncate în ea însăşi, dar mă zgâriau şi pe mine în traiectoria lor smintită. Revanşa îmi şoptea că nu eu hotărâsem întâlnirea aceasta, mă gândeam să nu mă mai gândesc, dar aş fi vrut s-o scot pe Maria din apele ei moarte.

„Să-ţi spun o chestie“ (vorbeam repede, s-ar fi putut crede că eram voios), „acum vreo doi ani inventasem un joc, îi ziceam *orizontala*: puneam cap la cap câteva vieţi, nu-mi trebuiau prea multe, şi mă pomeneam, de pildă, lângă Raymundus Lullus, vorbeam cu el în limba catalană. După un timp, jocul m-a plictisit, era prea multă ciumă şi holeră în el. Atunci m-am hotărât să-l schimb, să trec pe verticală şi mi-am lăsat barbă. Când a ajuns destul de mare, am ras-o de pe jumătatea stângă a obrazului, împreună cu partea de mustaţă respectivă…“.

Maria tăcea, privea în gol, mohorâtă, părea o femeie-copil, dar sufletul îi mirosea a câine mort.

„Aveam planuri mari, fii atentă“, am continuat eu. „Aşa, cu barbă numai pe o jumătate a feţei, mă pregăteam pentru marea întâlnire de dragoste. Ţii minte? Veneam şi pe la tine, la atelier… Pe urmă, mi-am ras şi jumătatea de barbă rămasă şi m-am mutat pe-un coridor, pe Calea Moşilor colţ cu bulevardul Domniţei. Pe urmă, am plecat în mlaştini…“

„Cu domnul asistent universitar Ioachim mă mărit“, m-a întrerupt Maria. „O să plesnească mama de fericire…“

„Şi Iason?“, am întrebat-o.

„Nu mai ştiu. Sper să fi crăpat şi el…“

Vorbea în silă, abia îşi suporta cuvintele. Aveam senzaţia năucitoare a unuia care intră într-o cameră unde ştie locul fiecărui lucruşor şi, iată, găseşte totul răvăşit, dărâmat, acoperit de molozuri.

„Stai să vezi“, am spus, „mai ştiu un caz cu un băiat simpatic, unul, Robescu. Ăsta spunea mereu «after you», îi plăcea lui aşa. Dacă erai cu el şi voiai să intri într-o cameră, se dădea frumos la o parte, spunea «after you» şi te lăsa pe tine să intri primul. Dacă voia să fumeze, scotea pachetul, îţi oferea o ţigară, spunea «after you» şi aşa mai departe. Cred că venise pe lume numai ca să spună «after you» şi să se ducă, fiindcă ne-a luat-o înainte la toţi: s-a curăţat, primul, la nouăsprezece ani…“.

Îmi ascultam pălăvrăgeala. Vedeam întreaga încâlceală a ghemului pe care îl crezusem bine rostuit. Cunoşteam firul, ar fi trebuit să-l apuc de un capăt şi să trag, dar nu se putea aşa, dintr-odată. Mă temeam să nu sporesc blestemul

încâlcelii.

„Mă sufocau“, spunea Maria. „De mică mă sufocau…“

Pesemne însă că mi-a intuit neliniştea, s-a gândit să mă cruţe.

„De data asta ne-am născut greşit, dar nu-i nimic“, a oftat ea. „Poate că data viitoare…“

Pe urmă s-a aplecat spre mine, aveam pe piept o insignă cu un şarpe.

„E frumoasă“, a spus. „Mi-o dai şi mie să mi-o pun un pic?“

„Ţi-o dau de tot“ (mă bucuram, mi se părea că îşi revine). „Mai am în buzunar una, cu o balanţă. Le-am găsit pe stradă…“

A luat insigna, şi-a prins-o de rochie.

„Am s-o păstrez ca amintire“, a spus.

Îşi umflase pieptul firav, mângâia insigna. Mă uitam la ea: aşa, plăpândă cum era, avea de dus o străveche şi cumplită bătălie.

Atunci i-am pus, pe invers, întrebarea care se pune de obicei copiilor:

„Pe cine urăşti tu mai mult? Pe mama sau pe tata?“

„Pe amândoi, la rând“, a răspuns ea fără să ezite. „Pe fiecare, dar mai mult pe mama…“

Pe urmă am tăcut o clipă, înaintea despărţirii. Maria zâmbea ca din altă lume, mângâia insigna.

* *Unei gorile de sex feminin i s-a luat puiul născut în grădina zoologică din localitatea Columbus, deoarece nu voia să-l hrănească şi îl ţinea tot timpul cu capul în jos.*

7. Câteva zile mai târziu i-am spus Zenobiei că ar fi timpul să ne întoarcem în mlaştini.

„Aici am terminat, mai avem nişte treburi pe acolo…“

Eram sigur că Zenobia înţelegea exact ce voiam să spun chiar dacă tăceam.

„Şi când crezi că ar fi bine să plecăm?“, m-a întrebat.

„Poate chiar mâine…“

Zâmbeam, îmi aminteam că o dată, mai demult, într-o zi de martie, stăteam pe culoarul unui vagon de clasa a treia, aş fi fumat, era înghesuială mare, nu-mi puteam mişca mâinile. Venisem devreme la gara aceea periferică, mai era un sfert de ceas până la plecarea trenului când uşa unui compartiment arhiplin s-a deschis brusc. În prag s-a ivit un tânăr înalt şi slab, cumplit de palid. Îl însoţea o femeie măruntă, abia îi ajungea până la mijlocul pieptului, îl ţinea de mână ca pe un orb sau ca pe un copil.

„Pardonaţi!“, striga ea (voia să se exprime cât mai frumos), „Pardonaţi!…“

Ceilalţi le făceau loc, cum puteau. Dacă se întâmpla ca vreunul să nu se dea la o parte din drum, femeia aceea mititică îl implora arătând cu mâna în sus, spre faţa chinuită a bărbatului:

„Îi e rău… A mâncat o găleată de mucenici…“.

Argumentul acesta convingător a ajutat-o să-şi ducă bărbatul de-a lungul culoarului şi să-l coboare între linii.

Acolo, chiar sub ferestrele vagonului în care mă aflam, bărbatul s-a lăsat moale pe vine, şi-a tras pantalonii în jos… Avea o privire tristă, pierdută. Femeia stătea în picioare, lângă el, şi repeta disperată:

„Pardonaţi!… Pardonaţi!…“.

Ceilalţi vădeau atâta înţelegere a omului de către om, încât m-au înduioşat, ca la cinema, când eroul moare, nevinovat, în braţele iubitei. Se făceau că nu-l văd, se uitau peste el, spre alte linii cu vagoane de marfă…

** În cadrul cercetărilor consacrate „maladiei lui Parkinson“ s-au început incursiuni într-un domeniu până în prezent necunoscut, cel al regularizatorilor biochimici ai instinctelor şi sentimentelor umane.*

8. Aşa se face că a doua zi am părăsit oraşul. Trenul pleca din aceeaşi gară periferică. De data asta, poate pentru că era la amiază, se găseau destule locuri libere, dar noi am rămas la fereastră ca să privim lanurile de porumb îngălbenite, apele nămoloase ale Sabarului, luncile albăstrii ale Argeşului şi Neajlovul pierdut printre fantomatice mlaştini şi întunecate păduri…

Când am coborât în gara aceea, valuri de linişte senină m-au năpădit din creştet spre tălpi, ca să se scurgă în pământ. Mă ameţeau, era bine. Trenul s-a dus mai departe, la Dunăre, o clipă mi l-am închipuit afundându-se în apele fluviului, ca un hipopotam greoi, cu pielea încinsă de soare. Noi am trecut peste podul pustiu. Dincolo se întindeau până departe digul şi marginea de stuf încă verde a mlaştinii.

Am mers un timp cu Zenobia, începutul de toamnă acoperise cu flori mov-ruginii goliciunea sălbatică a locului. Pe dig, pământul era negru şi crăpat, ne-am fi putut crede pe craterul unui vulcan.

Când gara a rămas mult în urmă, iar în faţa noastră, pe dreapta mlaştinii, s-a ivit pata roşcată a pădurii, i-am spus Zenobiei:

„Acum te las. Poate că o să întârzii. Tu du-te şi aşteaptă-mă…“.

„Am să te aştept“, a spus Zenobia şi m-a sărutat pe obraz.

Un timp, i-am urmărit de-a lungul digului silueta subţire şi singuratică. De câteva ori s-a oprit, şi-a fluturat mâna.

„Să fii cuminte“, mi-a strigat.

* *Peste 350 000 de canadieni au luat parte la concursuri populare de alergări, de ciclism sau de fugă pe picioroange, în prima ediţie a festivalurilor sportive anuale organizate în memoria lui Terry Fox, tânărul devenit celebru după ce, suferind de cancer şi având piciorul drept amputat, a început „Maratonul Speranţei“.*

La întrecere au luat parte, printre alţii, o fată oarbă din Ottawa şi o bătrână de 73 de ani din Thunder Bay, Ontario.

9. Am coborât de pe dig, spre partea câmpiei, printre grămezi de buruieni şi flori de câmp, vorbeam cu ele. Poate din cauza aerului meu încă citadin, îmi puneau piedică, mă trânteau. De câteva ori m-au zgâriat pe mâini şi pe faţă.

O pasăre albastră mi-a cerut ceva, am scos din buzunar bucata de pâine şi i-am întins-o pe palmă. A luat-o din zbor. Ar fi putut la fel de bine să-mi ia ochii.

Mergeam în zigzaguri anapoda, mă învârteam în loc, ştiam că, oricât aş fi rătăcit, aveam să ajung la timp. Mai sus, din gura pădurii, venea un drum, îl cunoşteam, n-aveam pic de încredere în el.

Apoi au năvălit oile, turme întregi. Cât vedeam cu ochii părea că pulberea pământului tresare, zvâcneşte şi behăie. O avalanşă tremurătoare aluneca pe mii de picioruşe.

Turmele n-aveau câini, le mânau cu strigăte nişte păstori-militari, goi până la brâu şi smoliţi de soare, îmbrăcaţi în pantaloni de pânză gălbuie şi aspră, târându-şi anevoie bocancii prăfuiţi, păstorii-militari mergeau strigând şi învârtind în aer toiegele, ca pe nişte baghete uriaşe. Fiecare dintre ei scotea alte sunete, numai ale lui, cele mai ciudate sunete pe care le-am auzit vreodată. Simţeam totuşi în ele un fel de sfială: se vedea bine că oile nu erau ale lor, ci ale Marelui Stăpân neiertător şi invizibil, căruia nu se putea să-i scape nimic. Mânaţi şi ei, aici, prin arşiţa duşmănoasă a câmpiei, păstorii-militari mergeau ca în delir, cu frunţile spre cer, fluierând, ţipând, chiuind, gemând, mieunând, icnind, lătrând. Mergeau cu ochii în sus, halucinaţi, imitând păsările şi vântul şi frunzele. Puţin le păsa de orice în afară de oile cărora li se adresau cu o uluitoare laşitate. Pe unul dintre ei l-am auzit cum încerca să linguşească o namilă de berbec care îşi proptise botul în pământ la câţiva paşi de mine:

„Hai mă, *Cerbule*!…“, îi spunea.

Apoi o voce a răsunat de departe, acoperind vacarmul:

„Vacile, măăă!… Feriţi, că le omoară…“.

Atunci păstorii-militari s-au pornit să scoată alte sunete, alte strigăte, alte

chiuituri, la fel de nemaipomenite. Iar oile, înţelegându-i la perfecţie, s-au repezit de-o parte şi de alta a pajiştii, lăsând loc liber.

Pe drumul dinspre pădure venea cireada calmă a vacilor, purtându-şi domol ochii umezi şi coarnele ucigătoare.

* *Constatând că oile suferă mai mult de umezeală decât de frig, un crescător din Noua Zeelandă şi, după el, câţiva crescători din Marea Britanie le-au îmbrăcat în impermeabile confecţionate din polietilenă.*

10. Am mai rămas un timp acolo, mă simţeam bine în păienjenişul moale al pajiştii, aş mai fi stat, dar cerul se făcuse pe nesimţite violet, iar peste linia colinei se arăta un nor urât, ca de păcură, şi m-am gândit să-mi caut adăpost.

Ştiam pe aproape câteva sălcii bătrâne, găunoase, murdare, le mângâiasem altădată firele lungi, îmbâcsite de mâluri, care le atârnau pe trunchiuri ca nişte plete, şi am pornit spre ele.

Mergeam grăbit pentru că cerul se întuneca văzând cu ochii şi auzeam, departe, ecoul înfundat al tunetelor. Apoi, brusc, în jurul meu au început să cadă trăsnetele.

Cădeau în rafale, unul după altul, ca dintr-o mitralieră gigantică perfect reglată, cădeau trosnind şi bubuind, lumina lor mă orbea, cădeau în cerc precis, cu diametrul neschimbat, înconjurându-mă şi urmărindu-mă pas cu pas, ca într-o joacă demenţială. Mă aflam în centrul cercului care mergea odată cu mine şi se oprea cu exactitate de câte ori mă poticneam.

Când am ajuns la sălcii, m-am repezit spre una dintre ele şi m-am ghemuit acolo, printre crengi. Tirul s-a înteţit, păstrându-mă la mijloc.

Stăteam cu fruntea lipită de trunchi, crengile mă înţepau, furnicile începuseră să-mi mişune pe faţă, vedeam prin pleoape exploziile roşii-negre, vibram la vuietul cerului, mi se părea că sosise clipa marelui sfârşit şi aşteptam, nu ştiu de ce, năvala apelor devastatoare.

Fireşte, nu-mi era frică, grandoarea catastrofică exclude panicile mărunte. Stăteam acolo, sub trăsnete, într-un sfârşit care nu era al meu, puteam să mor, nu depindea numai de mine, intrasem în măreţia altor legi şi ele nu mă făceau neputincios. Eram cum eram, stăteam cum stăteam, dar ce simţeam nu semăna deloc a moarte, îmi aminteam bine: odată, când murisem pentru un timp, mă năpădise o nemărginită melancolie plăcută şi senină. Atunci, mă cufundam într-un fel de bunătate duioasă şi resemnată, pluteam în zonele unui regret imens, nedureros, ci doar îndoliat. Acum, nimic din toate astea: stăteam ca o piatră sau ca o creangă sau ca o sălbăticiune, cu simţămintele unei pietre, ale unei crengi

sau ale unei sălbăticiuni, într-o participare deplină şi activă. Eram o părticică din nimic, gata să reintre în matcă fără să se piardă, firesc şi fără urmă de tristeţe.

Curând poate (nu mai ştiu), cercul de trăsnete m-a părăsit. Bubuiturile au răsunat tot mai departe, dincolo de colină. Apoi, s-au stins şi a urmat o linişte cumplită.

** În nopţile ploioase, fără lună, din toamna fiecărui an, în satul indian Jatinga (Assam) se adună stoluri imense de păsări de diferite specii. Ele zboară spre orice sursă de lumină, oricât de puternică, zdrobindu-se de pământ sau plutind în cerc, cu mare viteză, timp îndelungat, până cad, moarte de oboseală. Interesant e faptul că ele sunt atrase numai de sursele situate la cel mult un kilometru de centrul satului.*

11. M-am oprit pe o colină, la poalele unei vii şi ale unui lan de porumb uscat. La picioarele mele, sub panta abruptă, curgea alene râul. M-am întins la pământ, cunoşteam fiecare bolovan, fiecare copac. Mai jos, în mijlocul apei, se afla limita strictă a plimbărilor mele din primăvară cu barca aceea ponosită (simţeam parcă în tălpi lemnul putrezit sub pojghiţa de smoală). Acolo, pe un mic ostrov, mă întâlneam de obicei cu o capră albă cu bărbuţă ciudat de lungă, avea ochii roşii, venea la mal să mă întâmpine, o întrebam: „Ce mai faci, domnişoară?“, câteodată îmi răspundea, behăind pe limba ei.

Acum ostrovul era pustiu, ierburile i se îngălbeniseră, pe când aici, de-a lungul pantei, buruienile încă verzi se mişcau în vânt.

Priveam peisajul: mai lipseau doar luntrea, pescarul mulţumit şi câteva răţuşte, eventual sălbatice, plus lebăda şi vânătorul cu puşca şi câinele fidel şi moara, ca să mă simt ca într-o poezioară a duşmanului meu personal Johann Wolfgang Goethe (wurde im Jahre siebzehn-hundertneunundvierzig zu Frankfurt am Main geboren. Seine Eltern waren… şi aşa mai departe).

Atunci a venit spre mine un om urât, îmbrăcat cu o cămaşă neagră de murdărie, despicată în spate de la brâu până aproape de ceafă şi încălţat cu nişte galoşi de cauciuc. Omul târa după el un cărucior metalic ticsit de ierburi şi de buruieni bine îndesate. Trăgea din greu, gâfâind, mergea pieziş pe pantă, mă temeam să nu se prăvălească.

Ajuns în dreptul meu, omul s-a oprit, m-a salutat, a proptit cu doi bulgări mai uscaţi roţile căruciorului şi s-a aşezat să fumeze o ţigară.

„Parcă te-aş cunoaşte de undeva“, m-a iscodit el după ce a tras un fum, două.

„N-aş crede“, i-am răspuns.

„Nu ţi-am adus eu, dumitale, pe vară, nişte lapte?“, a reluat el.

„Nici vorbă“, l-am asigurat eu.

„Atunci să ştii că ţi l-a adus nevasta“, a insistat el.

„Da’ de unde…“

„Păcat“, a spus omul. „Aveam lapte de capră, care e cel mai bun, fiindcă vindecă şi oftica…“

„Şi acum nu mai ai?“, m-am interesat eu, într-o doară.

„Nu mai am“, mi-a răspuns.

Mă uitam spre ostrov. Capra albă apăruse de nu ştiu unde. Deşi se afla destul de departe, o vedeam cum râde la mine săltându-şi bărbuţa.

„De ce nu mai ai lapte?“, l-am întrebat pe Goethe acela. „Ţi-a murit capra?“

„Cum să moară?“ (Omul m-a privit bănuitor.) „Pe vară aveam patru, cu a bătrână, dar pe una din alea micile am dat-o din cauza nevestei, că prea se juca cu ele, nu mai avea timp de nimic, că ele se joacă… Nu-i vorbă, îmi e şi mie mai uşor cu trei decât cu patru, la păscut, că ele nu mănâncă orice, la nimereală. Le duci de lanţ şi ele te trag ici, colo, aleg mâncarea după gust, pe urmă se joacă, le place… Când mă opream să răsuflu, alea micile se jucau cu mine, mă călcau în picioare, uite, pe-aici mă călcau, pe cap…“

Mă uitam spre ostrov. Capra albă se topise ca un fum. Mă gândeam că totuşi n-avea unde să se ascundă în ierburile mărunte…

„Şi te ţii aşa, după ele, tot timpul?“, am întrebat, ca să menţin conversaţia.

„De ce să nu mă ţin, că am trei putini cu brânză de la ele, şi lapte am, şi ouă, de toate, am tot ce-mi trebuie, n-are decât să vină iarna…“

„Ouăle tot de la ele le ai?“

„Cum adică de la ele?“ (Omul m-a privit din nou, mirat şi bănuitor.) „Ouăle sunt de la găini, asta ştie oricine, dar de la ele am brânză şi lapte, am de toate… De-asta le strâng şi eu buruieni, că le mănâncă grozav. Le place…“ Părea încântat. „Pe vară, le-am strâns o căpiţă. A doua o dau gata până vin ele acasă…“

„Păi, unde sunt?“

„La ţap, unde să fie? Le-am dus la ţap, în altă comună, că acolo e şi apă curată, de izvor. Înainte le duceam la altă gazdă, dar n-avea apă bună. Le ţin la ţap cât e nevoie. Pentru aia bătrână plătesc o sută optzeci de lei număraţi, o mai şi mulge omul, dar acum se alege cu puţin, cam un litru pe zi, tot e ceva… Pentru alea micile mai dau o sută…“

„Şi ţapul“, m-am interesat eu, „e vrednic?“.

„Este“, mi-a spus. „Alea micile sunt de la el…“

„Ştiam şi eu pe-aici o capră, una albă“ (am arătat spre ostrov). „E a dumitale?“

„Cum să fie a mea?“ Părea indignat. „Aia e alta, care a murit de trai rău. Era a lui Chitic, pârlitul dracului… Voia să ia în locul ei o iadă de la mine, din sămânţa ăleia bătrâne, dar nu i-am dat-o, cum să i-o dau? Se ruga el de mine, zicea că-mi plăteşte oricât vreau pe ea, dar i-am spus: mă, degeaba te rogi tu de mine, că nu ţi-o dau s-o surghiuneşti tu acolo, pe ostrov, legată la ţăruş, ca o mucenică. Oricâte parale ai scoate, nu ţi-o dau pentru că la toamnă o tai, o fac pastramă şi o mănânc cu nevasta…“

„Şi când s-au întâmplat toate astea?“, l-am întrebat.

„Pe vară“, mi-a spus, „să fie două luni de-atunci, de când s-a prăpădit aia albă. Dar să ştii că se mai arată la unii şi-şi plânge soarta… Mai rău e când se arată ca uliu, cu pene, că te ciocăneşte în cap până la sânge, nu ştii ce zace în ea…“.

„Uite-o!“, am spus (râdea la mine, pe ostrov).

Omul s-a uitat, pe urmă s-a întors spre mine.

„N-o văd, ţi se arată numai dumitale. Dacă e fără pene e de bine. Înseamnă că e vremea să te duci unde ştii dumneata…“

După ce a spus toate astea, omul s-a ridicat alene, a aruncat mucul de ţigară care se stinsese de mult între buzele lui vinete şi subţiri, l-a strivit grijuliu cu talpa galoşului, şi-a luat rămas-bun de la mine şi a plecat târând căruciorul prin universul lui caprin.

Intuind oarecum sensul exemplar al existenţei sale, m-am mai întors o dată spre ostrovul pustiu. Pe urmă am pornit şi eu, târât de lanţul caprelor mele, pe malul mlaştinii, spre casa acoperită cu iederă acum ruginie a domnului Sima.

* *La Centrul Cultural din Tenggarong, în apropiere de Samarinda (pe coasta răsăriteană a insulei Borneo), se află un ciudat animal, un soi de tigru, pasăre, capră şi elefant, capturat în jungla din Borneo. Animalul are picioare de capră, dar cu gheare de pasăre, corp de tigru, aripi, trompă, coarne, şi e înalt cam de un metru.*

12. Când am ajuns acolo, am bătut în poartă, ştiam că n-o să-mi răspundă nimeni. Apoi am sărit gardul. Sub paşii mei foşneau frunze uscate, nucile se înnegriseră, căzuseră, călcam şi peste ele.

Uşa era întredeschisă, dar n-am intrat. M-am dus pe veranda din faţa casei, lângă o măsuţă, m-am aşezat pe o bancă şubredă. În jurul meu vedeam urme proaspete de locuire, ca şi cum casa ar fi fost părăsită de puţină vreme, în mare

grabă.

Veranda aceea de câţiva metri pătraţi, înecată în linişte pustie, avea două laturi acoperite cu geamuri şi două laturi libere, descoperite.

Stăteam pe bancă şi mă gândeam la una şi la alta, maşini ale vremii. Ţineam în mână o carte de joc găsită la picioarele băncii, valetul de treflă, fireşte.

Mă gândeam, de pildă, la foarfeca turbată care mi-a muşcat într-o bună zi degetele, pe când voiam să-mi tai unghiile, la catarama curelei care mă izbea, făcându-mi vânătăi în fiecare dimineaţă când îmi scuturam de praf pantalonii, la afurisita de lamă care îmi zgâria bărbia de câte ori voiam să mă rad, la crenguţa de prun care încercase, într-o seară, să-mi scoată ochii, la ciocanul care mă izbise cu duşmănie, înnegrindu-mi o unghie numai pentru că trecusem pe lângă el, şi aşa mai departe.

Sigur, asemenea lucruri i se pot întâmpla oricui şi ele sunt uşor trecute cu vederea. Dar, când te loveşti de cinci ori în aceeaşi zi de aceeaşi piatră pe care de fiecare dată o dai la o parte şi când ţi se învineţeşte degetul mare de la picior şi te doare de-ţi vine să urli, devii prudent, începi să te gândeşti, vrând-nevrând, că piatra, de pildă, zăcea acolo numai ca să-ţi pândească trecerea…

Pe urmă, am pus valetul de treflă pe masă şi nu m-am mai gândit la nimic.

* *La Dalton (Massachusetts), zeci de mii de omizi au ocupat arborii unui cartier, după care au pătruns şi în case. Mai multe apartamente au fost evacuate. Pentru distrugerea invadatoarelor au fost folosite jeturi puternice de apă, aspiratoare gigant etc. Se speră că în curând toate frunzele copacilor vor fi devorate de omizi, ceea ce va determina şi moartea oaspetelor nepoftite.*

13. Atunci a venit bondarul. Şi, cum zbura înveşmântat în minunatele lui dungi galbene-cafenii, s-a năpustit deodată, zbârnâind, în geamul peretelui dinspre apus al verandei. Se căznea disperat să treacă prin el. Se agăţa cu ghearele, se învârtea în loc, cădea… Dincolo de geamul acela, pe orizontul aparent liber, plutea soarele înecat într-o lumină portocalie. Acolo ţinea morţiş să ajungă bondarul. Şi se izbea atât de tare, încât mi s-a făcut milă de el.

„Tu, bondarule“, i-am spus, „nu vezi că în faţa ta e un geam şi că din cauza lui drumul pe care îl crezi liber e numai o iluzie? Pentru că vezi prin el, nu poţi să vezi. Simplitatea erorii te împiedică şi te doboară la pământ. Aşa păţim şi noi: ne poticnim, orbiţi de transparenţe. Încearcă şi tu mai la dreapta sau mai la stânga, pe unde ţi se pare că n-ar fi nimic…“.

Dar el se zbătea furios, îşi apăra cu îndârjire traiectoria înverşunată, izbea

cu aripile şi cu picioruşele geamul, încerca să-l spargă, se încăpăţâna să treacă dincolo, prin el.

Când a căzut ameţit, pentru a nu ştiu câta oară, am vrut să-l ajut, să-l iau pe cartea de joc ca pe un făraş şi să-l arunc pe una din laturile libere. Dar l-am căutat degeaba. Dispăruse. Găsise singur calea…

Am mai rămas, nu ştiu cât, pe bancă. Trecuse vremea erorilor. Soarele începea să coboare. Departe, lătrau nişte câini. Doi oameni umblau printr-un copac stufos. Poate aveau o schelă acolo, făceau un turn, cine ştie, dar eu, de pe verandă, nu-i vedeam decât pe ei şi copacul. Pe ei, umblând prin copac.

Când au coborât, venise timpul să intru şi eu în casă.

* *Claude Papper semnalează cel puţin 500 000 de cazuri cunoscute de violenţă asupra persoanelor vârstnice, produse de propriii copii sau de nepoţi ai victimelor.*

14. Am bătut la uşă, nu mi-a răspuns nimeni. Am intrat.

În încăperea de jos era atâta linişte, încât îmi auzeam respiraţia. În aer plutea mireasma dulceagă a florilor domnului Sima, de mult veştejite. Praful părăsirii se aşternuse pretutindeni, puşca aia se afla la locul ei, prinsă în perete, m-am gândit o clipă s-o iau, dar am renunţat, nu-mi trebuia.

Am urcat scara. Lumina şi întunericul nu mai existau, vreau să spun că totul se petrecea într-un ciudat crepuscul, vreau să spun că întunericul şi lumina se contopiseră într-o iradiere de neînţeles şi de nedescris.

În odaia de sus am dat cu ochii de Dragoş (îl vedeam prin pleoapele închise), dormea cu faţa spre uşă, ghemuit pe o masă albastră, sub fereastra care dădea spre mlaştini.

Părea neschimbat, purta aceleaşi zdrenţe străvechi. Doar în picioare, în locul opincilor, avea acum o pereche de bascheţi.

M-am apropiat de el.

„Scoală-te“, i-am spus, „să stăm un pic de vorbă“.

El nu s-a clintit, dormea cu îndărătnicie. Dincolo de fereastră vârfurile trestiilor se balansau în vânt, câteva păsări răzleţe zburau pe deasupra lor la mică înălţime. Le-am numărat atent, erau nouă.

Am tras un scaun lângă masă şi m-am aşezat cu palmele pe genunchi, ca la veghe.

„Draaagoş“, am spus (vorbeam, nu ştiu de ce, pe nas; din gură îmi ieşea un fel de bocet trist şi fonfăit), „unde ai lăsat copiiilul? L-ai dat de sufleeet?“.

El nu mi-a răspuns, dar eram sigur că mă auzea.

„Îţi arde şi ţie de joaaacă?“, am continuat eu, „sau poate că nu te interesează şi vrei să pălăvrăgim despre altcevaaa…“.

Pe urmă, mi-am rezemat fruntea de marginea mesei albastre, vopseaua era încă proaspătă, mi se lipea de păr, ochii mă usturau, deşi îi ţineam închişi.

„De ce nu-mi răspunzi?“, am întrebat. „Doar ştii că sunt un copiiil, poate sunt chiar copilul ălaaa. Vrei să-mi întind mânaaa, să-ţi şterg praful aşternut peste gurăăă?…“

M-am ridicat, am dat scaunul la o parte.

„Tu, Dragoş“, am spus (acum nu mai boceam, îmi revenise vocea normală), „există undeva, nu mai ştiu unde, o balenă gigantică, umblă pe mări şi pe oceane, poate că ea decide… Lipit de pântecul ei se ţine masculul, micuţ, cât un chibrit. El stă acolo nemişcat, cum stai tu acum, şi nu funcţionează decât atunci când ea simte nevoia să germineze. Pe urmă intră iar în nemişcarea lui. Iar tu, Dragoş, degeaba taci şi te prefaci că dormi. Mă uit la tine, semeni leit cu ăla, atâta doar că tu eşti incredibil de bătrân. Poate că dormi lipit de pântecul ei nevăzut sau înăuntru pântecului, cine ştie?…“.

Dragoş tăcea, lumina îmi înţepa ochii, mă ameţea. Am făcut câţiva paşi prin odaie, apoi m-am întors din nou lângă el.

„Bă, căcănare“, i-am spus, ca să mă echilibrez, „de unde ai făcut rost de bascheţii ăia împuţiţi? Te pomeneşti că faci şi sport acuma…“.

Vorbeam singur, penibil de singur. Mă vedeam şi mă auzeam şi-mi venea să plâng. Era nespus de greu, poate că iar nu mă pregătisem îndeajuns. Impulsul lucid al revanşei îmi răscolea toată drojdia orgoliului amestecată cu îndoiala şi cu neîncrederea în mine.

„Află, bătrâne“, am spus (vorbeam tare, aproape zbieram) „află că, mai demult, făceam şi eu sport şi, fii atent, placam frumos, aveam şi viteză, eram numai voinţă şi forţă, nu mă gândeam la nimic, o nebunie întreagă!… Împingeam la grămadă cu umerii şi cu ceafa, disperat şi fericit. Câteodată mă trezeam în afara grămezii, cu balonul în braţe, şi alergam ca şi cum ăsta ar fi fost unicul scop al vieţii mele, ca şi cum, dacă aş fi ajuns dincolo de buturi şi aş fi culcat balonul acolo, s-ar fi săvârşit una din marile minuni ale lumii. Atunci totul în jurul meu dispărea, mi se părea că alerg de secole, pe un teren nemărginit. Ceilalţi alergau şi ei înnebuniţi, să mă prindă din urmă, să mă dărâme. Aş fi putut să pasez balonul şi atunci altul ar fi devenit ţinta furiei lor, dar alergam înainte…“.

Îmi auzeam glasul, îmi era ruşine de mine.

„Şi mai află, bătrâne, că o dată, pe când goneam aşa, s-a ivit în faţa mea un domn în vârstă pe care îl ştiu foarte bine fiindcă l-am mai văzut la o braserie

unde stătea la masă cu un puşti, mâncau amândoi îngheţată, în orice caz, ceva cu frişcă (la plecare a aruncat cu un ban în mine; pe urmă l-am văzut la braţ cu doamna Gerda, dar tu n-o cunoşti pe doamna Gerda, e una care există, o prietenă de-a mea…). Şi, pe deasupra, l-am întâlnit la domnul Sima, în depozit, se prefăcea că doarme, ca şi tine… Atunci, pe teren, domnul acela mi-a făcut semn să mă opresc, m-a întrebat: «De ce alergi? Unde alergi?». «Tu, domnule», i-am răspuns, «nici nu bănuieşti şi, dacă ţi-aş spune, nici nu m-ai crede…». De fapt, nu prea ştiam nici eu, dar îmi era egal, nu mă interesa…“

Dragoş continua să tacă. Lumina îmi pătrundea prin piele, încerca să mă pietrifice. M-am gândit o clipă la Zenobia, am văzut-o de parcă ar fi fost la câţiva paşi de mine: stătea cuminte, cu mâinile în poală, la gura scorburii noastre, pe un maldăr de trestii uscate. Mă aştepta. „Ajută-mă“, i-am strigat.

„Tu faci pe mortul şi taci“, i-am spus apoi lui Dragoş, „ai uitat că şi tu eşti copil…“.

Atunci lumina sau poate întunericul a început să se schimbe. Vedeam prin pleoape cum totul în jurul meu se spaţializa altfel. Fiecare obiect părea că există numai ca să realizeze distanţa altuia. Sticlele de pe etajera roşie, clepsidra, statueta-bust intitulată Espérance, ciocanul aflat alături, pe pervazul ferestrei, tăbliţa argintie cu inscripţia *Réservé* intrau pe rând în jocul acesta al distanţelor.

Pe urmă, dreptunghiul transparent s-a rotunjit şi a început treptat să se lărgească, să devină tub. Stăteam la capătul tubului, lângă Dragoş, printre distanţe. Eram din nou liniştit. În faţa mea se întindea, ca un ochean uriaş, tubul, pe marginile căruia se desena ceva ca un cerc negru, deşi fără culoare. De fapt, nu era nimic acolo. Iar înăuntru cercului plutea o lumină albăstrie şi blândă, nu ştiu cum să spun, o iradiere în care totul părea albăstriu, până departe, la nesfârşit. De acolo venea un vuiet, ca răsuflarea unei balene gigantice. Şi tot acolo, pe un maldăr de trestii uscate, şedea Zenobia, mă aştepta, dar eu ştiam că ea se afla dincoace, la capătul acesta, care poate că era capătul celălalt, şi nu voiam să alunec încă în albăstriul tubului. „Sunt cuminte“, i-am spus şi am zâmbit amândoi.

Simţeam cum abisul fără sfârşit al tubului încerca să mă aspire, dar izbuteam să rezist. Lângă fruntea mea, Dragoş dormea neclintit şi moale. Vedeam cum genele i se lungeau şi fâlfâiau în undele luminoase.

„Poate că ne vedem pentru ultima oară“, i-am spus, „poate că nici nu exişti, dar tot mai am timp să-ţi spun un cuvânt, unul singur, ultimul…“.

I-am spus cuvântul, n-am să-l repet, poate că nu-l mai ştiu, i l-am suflat în nări. El a tresărit, s-a uitat o clipă la mine cu un singur ochi, părea indiferent, poate că nici nu exista. Am scâncit atunci, ca pruncul când îşi simte scutecele

ude, şi am spus:

„Acum trebuie să plec, e târziu şi Zenobia mă aşteaptă, cine ştie de când mă aşteaptă…“.

Pe urmă am plecat, soarele mai arunca o ultimă văpaie roşiatică. În drum nu m-am întâlnit cu nimeni. Mergeam pe dig ferindu-mă de goluri, ca să nu-mi scrântesc gleznele. Erau nişte bolovani pe acolo, negri, prietenoşi, mă priveau ca pe un frate. Păreau că se bucură ştiindu-mă iar printre ei.

În faţa scorburii, pe un maldăr de trestii uscate, Zenobia şedea cuminte, cu mâinile în poală. Îi albise părul aşteptându-mă…

(1980-1985)